

Vreme Katarine tudi
proslinca ne mine.

Vreme

Sprva bo jasno
in sveže, nato na
pretežno oblačno.

Murska Sobota, 25. november 2004, leto LVI, št. 48, odgovorni urednik Janez Votek, cena 300 sit

str. 3

V Muri izguba tudi ob koncu leta

Napovedujejo, da se bo izguba
gibala okoli 100 mio. tolarjev,
to pa je veliko manj kot lani

str. 7

Prisilna poravnava za
Nafto Lendava izglasovana

Janaf, upnik razreda C, se bo pritožil

str. 2

Bo Kemin novi lastnik Salonit iz Anhovega?

V torek so v Kemi objavili,
da se večji lastniki pogajajo
o prodaji delnic Salonitu iz
Anhovega. Da se z delnicami
nekač dogaja, je bilo opaziti
že pred poldrugim mesecem.

str. 13

Večji obseg poslovanja in 25 novih zaposlitev

Vrednost investicije milijarda tolarjev

V industrijski coni pri Gornji Radgoni je
odprla družba Arcont IP nove poslovne in
proizvodne prostore v velikosti 8800 m²Str. 6 - Zdravilišče
Radenci »utonilo«
v Panonskih termahŽivi se od užij-
vaškega turizma

Pri kupčiji pomembna le tri srca

Str. 8 - Na obisku pri
mladem gospodarju
Janku Horvatu
v SkakovcihLjubezen do
zemlje ga je
zadržala domaStr. 11 - Lahko
se zgodi tudi vamTelefonski
račun za
700.000 tolarjev

Previdno, ko ste na spletu

NAROČNIK

INTERSPAR

SAMO 28.11.'04Mladi goveji podplečje
brez kosti, postrežno,
Mesnine dežele Kranjske, 1 kg

Kivi 1 kg

Mladi goveji vrat
brez kosti, postrežno,
Mesnine dežele Kranjske, 1 kgNEDELJSKA
CENA!NEDELJSKA
CENA!NEDELJSKA
CENA!**899.- 169.- 899.-**

Nepreslišano

Kema Bo novi lastnik Salonit iz Anhovega?

Premiki na trgu opazni že nekaj časa

V torek so v Kemi objavili, da se večji lastniki, med njimi Probanka, ki ima v podjetju 18-odstotni delež, pogajajo o prodaji delnic Salonitu iz Anhovega. Da se z delnicami Keme nekaj dogaja, je bilo opaziti že pred poldrugim mesecem. Takrat je namreč posredniška hiša Milenium kupila večji paket Keminih delnic in postala okrog dvanajstodstotni lastnik Keme.

Za boljše razumevanje se vrnimo doobra tri leta in pol nazaj. Takrat je prišlo do prvega večjega premika v lastniški strukturi Keme, če seveda ne upoštevamo zmanjševanje lastniškega deleža notranjih lastnikov Keme, ki so bili v začetku 51-odstotni lastniki, sedaj pa obvladujejo le 18-odstotni lastniški delež. Pred tremi leti in pol je prišlo do koncentracije lastniškega paketa, ko je delnice pomurske investicijske družbe in delnice svojih dveh skladov od kupila in koncentrirala družba Certus v lasti Aktive z namenom, da delnice proda v paketu. Ob tem paketu je ponudila v prodajo svoj paket tudi Slovenska oblikovniška družba. Prej omenjena družba je potem delnice ponudila v menedžerski odkup s pomočjo Kemi. Ti se za ta nakup niso odločili. Na eni strani, kot je takrat povedal direktor družbe Branko Drvarič, iz etičnih razlogov, po drugi pa tudi zaradi tega, ker je bil to finančno zahteven zalogaj, saj je bila prodajna vrednost delnice nekaj nad pet tisoč dolarjev. Je pa res, da se je aprila takrat potrdila in potrdila strateško zanesljivega kupca – Probanko. Ta se je vključila v podjetje kot aktiven upravljalec in je podjetje podpirala pri razvojnih načrtih, vendar je tudi povedala, da bodo delnice prodali, če Kema ne najde strateškega partnerja v petih letih, najboljšemu ponudniku.

V Kemi so že pred tem in pogovori so tekli tako z domačimi kot tujimi partnerji. Največ interesa je pokazal Henkel, ki pa je bil za Kemo najbolj neugoden, saj je želel podjetje kupiti in nadaljevati s proizvodnjo pod svojo blagovno znamko. V igri je bila tudi francoska multinacionalka Weber, njena direkcija iz Budimpešte. Daleč so bili tudi v

Branko Drvarič, direktor Keme: Knjigovodska vrednost naše delnice je 6.000 tolarjev, zato pričakujem, da bo tržna cena višja in bo preseгла 7.000 tolarjev. Da je delnica vredna vsaj toliko, potrjuje to, da je naše poslovanje iz leta v leto boljše, saj bo letošnji dobiček večji od lanskoletnega, ki je bil 112 milijonov tolarjev. Naš interes je tudi ohranitev samostojnosti podjetja in blagovne znamke. Pri prodaji pa bomo zaščitili male delničarje, ki imajo 18-odstotni lastniški delež, to pa so zaposleni in njihovi družinski člani.

pogovorih z avstrijskim Baumitom, pri nas znanim predvsem po proizvodnji izolacijskih fasad. V igri pa sta bila tudi dva največja domača proizvajalca cementa – Trboveljska cementarna, ki je v lasti francoskega concerna Lafarge, in Salonit Anhovo. Pri tem je treba upoštevati, da je Kema pri svojih izdelkih velik porabnik cementov. Vendar te ponudbe in tudi pogovori niso bili intenzivni. Salonit pa je kljub vsemu pred kratkim pokazal interes za nakup Keme. V Salonitu naj bi poskušali z razvojem in izdelavo sorodnih izdelkov, kot jih ima Kema. Toda očitno so ocenili, da bi razvoj zahteval velika vlaganja, po drugi strani pa so tudi vlaganja v tržišče v tem segmentu izredno visoka in tudi tvegana glede na ponudbo tovrstnih materialov v naših tehničnih trgovinah in tudi na tujih trgih. Nobena skrivnost ni, da trg s tovrstno ponudbo obvladuje šest do sedem trgovskih verig v Evropi. Kot pravijo v Kemi, zahteva že vstop na lokalne trge teh verig velika vlaganja in prilagajanje njihovim zahtevam predvsem cenovno.

Prevzem ni ocenjen sovražno

Če se ozremo na namero Salonita po prevzemu Keme s proizvodnega vidika, gre za povežavo dveh podjetij, ki se dopolnjujeta. Kema ima razvito proizvodnjo specialnih gradbenih materialov in peskov, ki jih nadgrajuje s proizvodnjo malt, kjer sta cement in apno pomembni surovini, ki pa ju proizvaja Salonit. Salo-

nit je poleg cementa velik proizvajalec apna, saj ima poleg lastne proizvodnje v lasti še dve tovarni apna v Sloveniji. S tega vidika vodstva Keme ne preseneča namera Salonita po prevzemu in ga ne ocenjuje kot sovražnega, ampak prej kot strateško koristnega. Bo pa uprava o tem lahko kaj več povedala po pogajanjih o prodaji delnic s Probanko, v kateri ni bila vključena in se o prevzemu ni dogovarjala.

Domači konzorcij

V Kemini zgodbi je zanimiva še ena malenkost, namreč da se je kot potencialni kupec pojavljal konzorcij domačih podjetnikov. Šlo naj bi za sicer uveljavljene domače podjetnike, med njimi naj bi bila brata Pavlinjek, lastnik Murskatransa Cipot in nekdanji lastnik Kaela Fartek. Kaj več kot tipanja terena ni bilo. Pa tudi, kot kaže, v Kemi tej opciji niso naklonjeni.

V Kemi so prepričani, da potrebujejo močnega strateškega partnerja iz svoje ali sebi sorodne dejavnosti, to pa povezujejo z zaokroženimi naložbami v proizvodnjo in potrebo po širitvi trgov. V Kemi so končali vlaganja v posodobitev in razširitev proizvodnje v vrednosti 1,2 milijarde tolarjev. Naložbo so ob lastnih sredstvih pokrili s krediti in je vplivala na enkratno povečanje obsega proizvodnje. Ta povečan obseg pa zahteva vlaganja v nove trge in nove proizvode, čeprav je z novimi proizvodi manj težav, saj ima blagovna znamka Kema zaupanje pri obstoječih kupcih. Težje pa je s prodorom na nove trge. Direktor Keme Branko Drvarič pravi, da se je Kema znašla na prelomnici, ko so ji obstoječi trgi premalo, vlaganja v nove trge pa ob sedanji pasivni lastniški sestavi, ki nima interesa po vlaganjih svežega kapitala, ne bodo zmogli. Hkrati tudi opozarja, da je vlaganje v nove trge s kreditnim denarjem izredno tvegano. Kema namreč mora osvojiti vsaj dva do tri nove trge, kjer bodo letno prodali vsaj toliko materia-

lov, kot jih trenutno na hrvaškem in srbskem trgu. Vložek v osvojitve novega trga pa je med dvesto in tristo milijoni tolarjev, seveda ob predpostavki, da se vsi dejavniki, zlasti pa kadrovski, idealno pokrijejo. To je torej razlog, zakaj naj bi bil Salonit strateški partner, ki lahko zagotovi razvoj Kemi, česar ob drugih zadržkih domači konzorcij verjetno ne more zagotoviti.

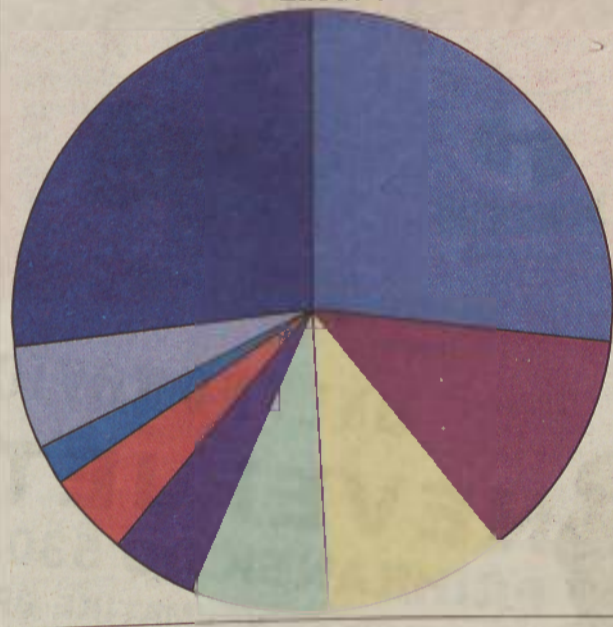
Kaj pa tujci – recimo Baumit?

Vsi pravijo, da je Salonit domače podjetje, ki ima resen namen kupiti Kemo. Vendar je tudi Salonit treba dati pod lupo in videti, ali se za tem prevzemom ne skriva kaj več. Iz lastniške strukture Anhovega je namreč vidno, da je strateški lastnik tega podjetja, ki ima nekaj več kot četrtino lastniškega deleža v Salonitu, avstrijski Baumit. Že prej smo omenili, da je bil Baumit eden od najresnejših kandidatov, ki se je pogovarjal o prevzemu Keme. Razlogi, zakaj so se Avstrijci premislili, niso znani, čeprav je res, da so v pogovorih bili zainteresirani za ohranitev Keme kot samostojnega podjetja in vsemi blagovnimi znamkami, hkrati so tudi kazali interes po poslovno-tehničnem sodelovanju in izpolnjevanju ponudbe enega in drugega podjetja z izdelki, ki jih nima. Verjetno so Avstrijci dobro ocenili Kemo, vendar se očitno niso odločili za direkten, ampak posreden prevzem Keme, recimo skozi stranska vrata prek svojega pomembnega strateškega partnerja Salonita.

Vendar to je špekulacija, ki pa lahko stoji na realnih osnovah, še posebej, če se spomnimo izjav Branka Drvariča za Vestnik v preteklosti. Če je naša predpostavka točna, potem je dejstvo, da se Kema, četudi skozi stranska vrata, vključuje v velik sistem in pridružuje pomembnemu proizvajalcu gradbenih materialov na evropskem trgu, to pa ni nepomembno.

J. Votek

Lastniška sestava KEME

- Salonit Anhovo 27,49
- Medaljon 12,59
- Kad 10
- Branko Drvarič 7,69
- Modra linija 4,83
- Viktor Drvarič 4,67
- Franc Franko 2,31
- Lastne delnice 5,73
- Drugi 27,21

Pripombe na pogodbo o oskrbi z vodo Kdaj se bodo uskladili

Janko Halb, župan občine Rogoševci, je na tiskovni konferenci predstavil dopolnitve, ki jih je dodal k predlogu pogodbe Ministrstva za okolje, prostor in energijo in razvojne agencije Mura o oskrbi Pomurja.

Halb pravi, da je vzpostavitev oskrbe Goričkemu in s tem povezani tudi Pomurja projekt, ki si ga vsi zelo želijo, vendar je mnenja, da pogodbe ne bodo podpisali za vsako ceno, in da bo podal na predlog, ki sta ga pripravila okoljsko ministrstvo in razvojna agencija Mura. »Občine morajo v zaključnih računih za leto 2004 natančno opredeliti dose-

danje vložke in v premoženjski bilanci popisati stanje po 31. 12. 2004. Do konca meseca marca 2005, ko so zaključni računi že na mizah, to ministrstvu posredovati, hkrati pa se mora ministrstvo zavezati, da bo tudi samo do takrat naredilo finančno konstrukcijo razmejitev glede financiranja in zelo verodostojna dokazila, da bodo projekti do takrat končani in bodo junija 2005 lahko začeli s prijavi na evropske natečaje,« pravi Halb. Dodaja pa še: »Če ta pogodba, ki jo je ministrstvo predložilo, ni izpolnitveni pogoj za sodelovanje na evropskih natečajih, potem ni potrebna ali je zavajajoča in manipulativna ter po-

stavlja občine v podrejen položaj, ker so po njihovem predlogu samo občine zavezane, da zagotovijo finančna sredstva, medtem ko država ni zavezana. Po drugi strani pa sem ministra jasno vprašal, ali upa za evropske sklade podpisati obligacijsko zavezo, pa mi je odgovoril, da ne.«

Uraden odgovor ministrstva in občin Halb še čaka, neuradno pa naj bi mu nekateri predstavniki občin že sporočili, da so njegove pripombe na pogodbo utemeljene in primerne. Sicer pa je mnenja, da bo pogodbo o oskrbi z vodo najverjetneje podpisal novi minister.

V. P.

Za M CLUB Velenje predlagana likvidacija Negotova usoda graškega obrata

Med sklepi skupščine družbe M CLUB iz Velenja, ki bo 30. novembra, je pod točko 7 tudi likvidacija družbe. Predvidena je bila že za zadnjo sejo skupščine, vendar sklep ni bil izglasovan, zato so ga tokrat ponovno uvrstili na dnevni red. Poznavalci pravijo, da so razmere v družbi takšne, da ne omogočajo nadaljevanja proizvodnje, to pa ne velja v celoti za obrat pri Gradu na Goričkem. Delavci v tem obratu sicer delajo v neurejenih razmerah, vendar imajo dela dovolj, zato bi radi našli ustreznega partnerja, ki bi prevzel zaposlene in nadaljeval proizvodnjo.

IK

Regionalna razvojna agencija Mura d.o.o.

V okviru projekta čezmejni e-poslovni center vzpostavljamo skupaj z Gospodarsko zbornico Slovenije, OE Pomurje in Zavodom Spark internetni portal za pospeševanje gospodarskega sodelovanja med Pomurjem in avstrijsko Štajersko. Sestavni del projekta so tudi usposabljanja za e-poslovanje.

Podjetja, ki se zanimajo za vključitev v projekt in želijo pridobiti nova znanja o e-poslovanju, se lahko oglasijo na Regionalni razvojni agenciji Mura, Lendavska 5a, 9000 Murska Sobota, tel: 02 536 14 61, e-mail: info@rra-mura.si

Projekt sofinancira Evropska unija

TEMPIRANO

Martina Horvat: »Velikokrat se zgodi, da varovane zaradi bolezni želi iti v dom in za to privarčuje denar, vendar potem, ko sam ni več sposoben odločiti, svojci na to pozabijo, ker jim je več do denarja, ki ga bodo podedovali.«

Anton Slana, župan občine Sv. Jurij ob Ščavnici: »Nova razvojna strategija se občini odpira tudi z izgradnjo avtoceste. Res je, da mladim v občini ne moremo ponuditi zaposlitve, bo pa zato bližje Maribor in prepričan sem, da se bo marsikateri mladi od Svetega Jurija vozil tja v službo, saj bo pot hitrejša in krajša.«

Zlatko Hohnjec, direktor Radenske, o ukinitvi blagovne znamke Zdravilišče Radenci: »O tem bom povedal svoje osebno mnenje, ki sem ga jasno povedal že takrat, da je škoda spreminjati ime, ki obstaja že vse od konca prve svetovne vojne. To s termami je namreč le modna muha.«

Norma Bale, prof. slavistike: »Letos se je vpis na slavistiko na graški fakulteto še povečal. Vzrok za to je, da se želijo naučiti jezika enega od sosedov, ker imajo partnerja iz Slovenije ali ker vidijo možnost sodelovanja s Slovenijo. Narejena je bila tudi raziskava o stereotipih o Sloveniji in Slovencih. Največ jih meni, da smo simpatični in prijazni, narodno zavedni, da se radi veselimo, da smo ljubitelji vina in da pri njih radi nakupujemo, pogost pa je bil tudi odgovor, da nas ne poznajo dovolj.«

Viktor Voršič, Wolf Skakovci: »Do konca leta lahko pri nas ali pa pri drugih koncesionarjih še brezplačno oddate vaš odsluženi avtomobil. Do sedaj smo takih vozil, ki so bila iz prometa odjavljena po 1. maju, sprejeli 550. Vse brezplačno. Po 1. januarju bo znašal strošek takega prevzema 21,10 tolarja na kg. To pomeni v povprečju dobrih 25.000 do 30.000 tolarjev za avtomobil. Prištetni pa bo treba še plačilo prevoza. Sicer je vozilo lahko doma v zaprtem ali pokritem prostoru, ki je namenjen garažiranju vozil, ali ograjenem prostoru z utrjenimi tlemi in urejenim tlakom. Če ti pogoji niso izpolnjeni, bo komunalni inšpektor lahko izrekal kazni.«

Ena Lančič, predsednica društva kmečkih žena in deklet od Sv. Jurija ob Ščavnici: »Okrog 45 nas je. Večina iz naše domače občine, nekaj pa tudi iz občine Radenci. Dobivamo se skoraj vsak konec tedna. Prej smo se dobivale v prostorih zadruga, od leta 1992 pa smo si v večnamenskih prostorih pri Svetem Juriju ob Ščavnici uredile majhno kuhinjo, v katero nas kar vleče.«

Mag. Gabriela Zver: »Tudi ob književnosti se otroci vzgajajo, saj se ob tem pogovarjajo o različnih temah. Dijaki premalo poznajo psihoanalizo in njene teoretike. V delih, ki jih obravnavamo, se pojavlja veliko svetov, ki jih je treba razumeti. Mnogi dijaki v prvem letniku še ne vedo, kaj naj počnejo s simboli. S temi se spoznajo v tretjem letniku in šele proti koncu šolanja spoznajo simbole.«

Stanislav Lapoši, predsednik bučečovskega vaškega odbora: »Predlog za izgradnjo ulične razsvetljave smo dali v program že nekajkrat kot predlog občinskemu svetu, vendar ni bil potrjen. Mogoče bo več sreče prihodnje leto.«

Gornja Radgona

Nova komunala?

Kaj bo s krajevnimi skupnostmi

V občini Gornja Radgona menijo, da je ustanavljanje komunalnih podjetij trend, ki je v porastu in za njim seveda ne smejo zaostajati. Sicer pa je projekt ustvarjanja komunalnega podjetja na dnevnem redu občinskih sej že več kot eno leto, na zadnji seji pa so svetniki prvič obravnavali odlok o njegovi ustanovitvi.

V Gornji Radgoni so pred leti že imeli komunalno podjetje, ki pa so ga na pobudo prejšnjega župana Mihe Vodenika leta 1999 ukiniteli. Sedanji župan Anton Kampuš je mnenja, da je treba komunalno podjetje ponovno ustanoviti, saj jim storitve, ki jih bo opravljalo novonastalo komunalno podjetje ta trenutek, že nekdo opravlja, sedaj pa hočejo to pripeljati le pod svoje okrilje.

Tudi analize, ki so bile narejene, so ugotovile, da je smotno, da se javno podjetje ponovno ustanovi. Trenutno so namreč zaupali oskrbo s pitno

vodo, odvoz smeti, vzdrževanje cest in upravljanje kanalizacije v občini koncesionarjem in krajevnim skupnostim. Javno podjetje naj bi v začetku izvajalo javne službe, ki jih izvaja režijski obrat, v nadaljevanju, se pravi po poteku koncesijskih pogojev, pa bi prevzelo vse lokalne službe. Podjetje naj bi v prvi fazi zaposlilo sedanje delavce, teh je devet, na novo pa naj bi zaposlili še direktorja in računovodjo. Edini ustanovitelj podjetja bo občina Gornja Radgona, ki bo v primeru ustanovitve dolžna zagotoviti vložek v višini štiridesetih milijonov, sedež podjetja pa naj bi bil do ureditve novih v prostorih občinske uprave.

V razpravi se je prvi oglašil Karel Mir, ki je dejal, da večjih pripomb na ustanovitev podjetja sicer nima, nikakor pa se mu ne zdi pravično, da bi za poplačila stroškov ob ustanovitvi novega podjetja morali pitno vodo, ki je po njegovem mnenju tako ali tako neprimerna, podražiti za trideset odstotkov. Še posebno zaradi tega, ker naj bi bila podražitev vode potrebna zaradi poravnjanja stroškov

Anton Kampuš, župan G. Radgone: »Če se izkaže, da smo naredili napako, na žalost ne bomo imeli komunalnega podjetja. Ampak jaz sem optimističen.«

ob dodatnih zaposlitvah. Skrbi ga tudi, ali bo ustanovitev komunalnega podjetja posledično pomenila ukinitvev krajevnih skupnosti, ki sedaj skrbijo za ceste. Po njegovem bi bila ta poteza nesmiselna in

Podražitvi cene vode za trideset odstotkov in iskanju denarja pri odjemalcih je nasprotoval tudi Vilijem Žunkovič, ki ga je predvsem zanimalo, koliko bo stala ustanovitev podjetja občinski proračun, če ljudje ne bodo dali denarja, saj bodo po njegovem mnenju zaradi tega trpeli drugi projekti.

O ustanovitvi komunalnega podjetja je spregovoril še Andrej Ritlop, ki je poudaril, da bo podjetje moral voditi menedžer in ne kakršen ideolog, saj bo moral na trgu izboriti tudi kakšen tolar in upravičiti zaupanje, ki mu ga bo izkazal občinski svet. Sicer pa je bil mnenja, da naj bi bilo komunalno podjetje eno perspektivnejših v občini.

Mnenj, ki so jih izrazili svetniki, je bil veseli župan, ker naj bi le na takšen način prišli do kakovostnih in pravih odločitev. »Če se izkaže, da smo naredili napako, na žalost ne bomo imeli komunalnega podjetja. Ampak jaz sem optimističen.«

Svetniki so sprejeli odlok o ustanovitvi javnega podjetja Komunala Radgona, d. o. o., v prvi obravnavi in ga dali v tridesetdnevno javno razpravo.

Vanja Poljanec

Teden vseživljenjskega učenja v Lendavi in okolici

Od ljudske obrti do naftnega muzeja

Od nedelje, 14. 11., do petka, 19. 11., je potekal na območju Zveze kulturnih društev Lendava teden vseživljenjskega učenja, v katerem se je v različne izobraževalne aktivnosti vključilo veliko znanja željnih, od tistih iz osnovne šole pa do upokojencev.

Ob začetku tedna vseživljenjskega učenja, ki ga je organizirala ob Zvezi kulturnih društev Lendava

Sklop aktivnosti so končali v petek na velikopolanski osnovni šoli, kjer so se udeleženci med drugim seznanili z izdelovanjem krpank pod mentorskim vodstvom Cvetke Hojnik, podelili pa so tudi priznanja, nato pa je bila pri mlinu na Hotizi še predstavitev projekta Hotiška riba v organizaciji Kulturnega društva Hotiza.

J. Ga.

Mladi in starejši udeleženci prireditev v okviru tedna vseživljenjskega učenja so se seznanili tudi z izdelovanjem krpank pod mentorskim vodstvom Cvetke Hojnik.

še lendavska izpostava Javnega sklada za kulturne dejavnosti, so pripravili v lendavskem kulturnem domu predstavitev kulturnih društev z nastopi in predstavitev njihovih dejavnosti. Ob tem so tudi odprli priložnostno razstavo ob 100. obletnici dežnikarne v Lendavi, ki jo je odprla direktorica Pokrajinskega muzeja v Murski Soboti Metka Fujs, o delu krožka, ki je pripravil razstavo, pa je spregovoril Karel Gönc.

Nadaljevalo se je v ponedeljek na osnovni šoli v Veliki Polani, kjer so odprli razstavo o inovacijah, s svojim delom pa so se tudi predstavili medicinarstvo Celec, izdelovalca izdelkov ljudske obrti Jože Laki in Ignac Hozjan, Judo klub Nafta Lendava, društvo Pomelaj, Kmetijska šola Rakičan in drugi. V okviru tedna vseživljenjskega učenja so v naslednjih dneh pripravili v Petišovcih še razpravo o podobi kraja, v Dvojkvi v Lendavi je pripravilo društvo Mavrica literarni večer, ki jo je vodila Olga Paušič, v kulturnem društvu v Radmožancih pa so razpravljali o turistični ponudbi kraja. V Sabolovi hiši v Mali Polani se je predstavila Zadruga Pomelaj, v Gaberju je govorila Sandra Habjanič o slikarsko-likovni umetnosti, v Radmožancih je Jozsef Cseke iz Madžarske govoril o tem, kaj pojem in kakšno glasbo poslušamo, čemur je sledila tudi razprava, v Petišovcih pa so ob sodelovanju Nafta Lendava in Krajevne skupnosti Petišovci razpravljali o ideji naftnega muzeja, kjer bi predstavili

November 2004

DNEVNE NOVICE

NEVERJETNO!

PRIHRANEK DO 530.000 SIT

IN 4 ZIMSKE PNEVMATIKE BREZPLAČNO!

Zamenjajte svoj rabljeni avtomobil ne glede na znamko in starost! V akciji Staro za novo vas čaka neverjetni prihranek pri nakupu novega Opla. V času neverjetne akcije pa vam ob nakupu vozil iz zaloge poleg prihranka pripadajo tudi 4 zimske pnevmatike brezplačno. Opel znova neverjetno preseneča!

Neverjetna akcija traja od 13.11. do 30.11.2004. Obiščite pooblaščenega trgovca z vozili Opel, seznanite se s podrobnostmi akcije ter spoznajte novi Avto konvoj in Tigro! Neverjetni avtomobili pri volan trigmata z vozili Opel ter premiera neverjetnega filma.

Centev potelo po skem... akcija ne velja za mednarodne in skupne... Ponudba velja za omejeno količino vozil iz zaloge in svetlo mobilno. Emblio CO2 od 116 do 252 g/km. Povprečna poraba goriva od 4,3 do 10,3 l/100 km.

Opel. Nove ideje. Iskanje avtomobilov.

Pomoč ostarelim in bolnim na domu razdrobljena Dom je najboljši dom

Opogumljanje svojcev za nego bolnega svojca na domu

Večkrat se zgodi, da ko starega in bolnega človeka iz domača okolja preselijo v dom za starejše, tam čez nekaj dni umre. Ne vedno zaradi bolezni, ni pa tudi dokazano, da zaradi žalosti, pa vendar je to dovolj jasno sporočilo, da je dom tisti kraj, kjer človek počuti varnega, mu udobno in je zadovoljen. Tudi svojci skrbijo za bolne dostikrat ne morejo prevzeti ker so zaposleni, ker pri skrbi ostajajo sami ali pa zgolj ker nimajo znanja, kako nastopiti k bolnemu človeku, in zato strah. »Mislim, da če

privarčuje denar, vendar potem, ko sam ni več sposoben odločati, svojci na to pozabijo, ker jim je več do denarja, ki ga bodo podredovali,« je sogovornica razkrila eno trpkih resnic. Denar pa je pri negi na domu odločilen še drugače. Pripomočki, ki so potrebni pri zdravstveni negi, niso vedno brezplačni, saj se tudi tu pravice krčijo oziroma so priznane samo določenim skupinam bolnih. »In tem, kjer nimajo denarja, da bi jih lahko kupili, še tako velika ljubezen ni dovolj, da bi mogli za bolnega poskrbeti kot bi bilo potrebno,« je povedala sogovornica.

Je pa patronažna služba še vedno tista, od katere svojci dobijo vsa potrebna navodila in nekaj časa tudi pomoč pri negi na domu. Tako svojce želijo opogumiti, da sprejmejo to nalogo, ki pa ni zmeraj preprosta. Seveda pa se ti morajo s potrebo po pomoči pri patronažni službi oglasiti sami, saj jo bolnišnica obvešča le o bolnikih, ki po odpustu potrebujejo terapevtsko pomoč v obliki injekcij ali nege rane. »Z murskosoboško bolnišnico sicer dobro sodelujemo,« pravi Martina Horvat, »toda dokler bo zakonodaja tako neurejena, spremembe pa v rokah lju-

Martina Horvat, vodja patronažne službe v murskosoboškem zdravstvenem domu: »Mislim, da če bi se jim pri skrbi za svojce na primeren način ponudila pomoč, bi se pogosteje odločali za varstvo na domu.«

di, ki delajo le v pisarni, ne da bi pri tem poslušali ljudi iz prakse, dotlej bodo kritične besede, čeprav dostikrat neupravičene, izrečene tudi o našem delu.«

Majda Horvat

Po dolgoletnih izkušnjah dela s starostniki in nege na domu so medicinske sestre Alojzija Fink, Pjerina Mohar in Anica Senčar napisale priročnik Domača nega, ki v sliki in besedi predstavlja nego na domu in je dobrodošel vsem, ki se srečujejo z laično nego na domu. Njegov namen je, izboljšati kakovost bivanja varovancu na domu in olajšati delo negovalcu. V torek, 30. novembra, ob 17.30 ga bodo predstavile v prostorih kluba PAC v Murski Soboti.

bi se jim pri skrbi za svojce na primeren način ponudila pomoč, bi se pogosteje odločali za varstvo na domu,« je povedala vodja patronažne službe v murskosoboškem zdravstvenem domu Martina Horvat. Tudi v naši družbi pomoč starostnikom in obolelim na domu vedno ni dovolj podprta, zato česar so ti v primerjavi z varstvom v institucionalnem varstvu v neenakopravnem položaju. Problem pa je tudi v razdrobljenosti že uvedenih oblik pomoči. Če vedno si jo delita dve ministriji, za zdravje in socialne zadeve, opozarja Martina Horvat, »ker pa je koordinacija skoraj nemogoča, delamo drug mimo drugega, skrbi za bolnika pa se ne načrtuje. Tako dogaja, da naši varovanci ostajajo sami doma tudi po dvajsetih urah na dan.« Čeprav je znotraj patronažni službi priznana vloga koordinatorja skrbi za ostarele in bolne na domu, v življenju še vedno ni tako. Problemov pa je veliko. Patronske sestre dobro vedo za to, saj prihajajo tako v družine, ker svojci vzorno skrbijo za bolnega svojca, ali take, kjer jih povsem zanemarjajo. »Velikokrat se zgodi, da varovanec zaradi neznanja zeli iti v dom in za to

Rebalans proračuna občine Veržej

Pridobljena državna sredstva jih spodbujajo

Veržejski svetniki so na seji občinskega sveta potrdili rebalans proračuna za leto 2004, ki je letos že tretji predlog za spremembo tovrstnega odloka. Osnovni razlog za spremembo so bila z odločbo pridobljena državna sredstva za sofinanciranje določenih investicij, in sicer iz programa SAPARD in neposrednih razvojnih spodbud. Tokratni predlog za tretjo spremembo odloka o proračunu za leto 2004 pa temelji na dejstvu, da je mogoče ob koncu leta pri posameznih proračunskih postavkah realneje oceniti končno porabo v omenjenem obdobju. Letošnji proračun pa je bilo treba spremeniti tudi zaradi dodatno odobrenih državnih sredstev (Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport – interventna sredstva za osnovno šolo, Ministrstvo

za okolje, prostor in energijo – digitalizacija prostorskega plana) ter zaradi nižjih vrednosti investicij po opravljenem javnem razpisu. Tako bodo znašali proračunski prihodki v občini Veržej letos blizu 237,3 milijona tolarjev, odhodki pa nekaj več kot 236,3 milijona tolarjev. Realizacija davčnih prihodkov je za 7,28-odstotka višja od prvotno predvidene, kar je posledica več zbranih sredstev od dohodnine, davka na promet nepremičnin in turistične takse. Pri nedavnih prihodkih pa ne pričakujejo večjih odstopanj od planiranega. Veliko višji od načrtovanih pa bodo transferni prihodki. Letos bo namreč prišlo do realizacije dodatno odobrenih sredstev šolskega ministrstva za ureditev učilnice za likovni pouk (dobrih 9,4 milijona tolarjev), to pa predstavlja 50-odstotni delež sofinanciranja države, medtem ko okoljsko ministrstvo prispeva

Na seji so tudi pregledali varnostno oceno v prvem polletju in menili, da so bile varnostne razmere na območju občine Veržej na vseh področjih stabilne oziroma ugodne. Kot ugotavljajo v policijskem okolišju, imajo pri tem precej zaslug tudi vodstvo in občani občine Veržej, kjer si prizadevajo, da bi v prihodnje bolj zaživel varnostni svet.

70-odstotni delež za sofinanciranje digitalizacije prostorskih planov. Na podlagi zahtevka bo tudi višje nakazilo SAPARD-a za rekonstrukcijo vodovodnega omrežja v naselju Veržej. Po drugi strani pa pri tekočih odhodkih ne bo odstopanj, pri

čemur je v rebalansu predlagana zgolj prerazporeditev nekaterih proračunskih postavk. Pozornost vzbujajo tudi investicijski transferji in odhodki, kjer je letos pričakovati povečanje za nekaj manj kot 10 milijonov tolarjev oz. 9,1 odstotka. V pro-

računu se namreč na novo načrtuje realizacija obnove prostorov v OŠ Veržej (13,6 milijona tolarjev), sofinanciranje zbirnega centra Puconci (3,9 milijona SIT) in digitalizacija prostorskih planov (336.000 SIT).
Milan Jerše

Pomembna pridobitev za Veržej in okolico

Nova asfaltirana cesta, ki odpira okno v svet

V nedeljo dopoldne je bilo nadvse slovesno v Veržeju. Namenu so namreč predali novo dovozno cesto do osnovne šole, vrtca, vzgojno-izobraževalnega zavoda in salezijanskega zavoda. Da je bila ta cesta zares nujna tako za boljše prometno varnost kot za hitrejši gospodarski razvoj tega območja, je med drugim poudaril tudi župan Drago Legen. »Po daljših, vendar uspešnih pogajanjih z vsemi zainteresiranimi je bila leta 2003 izdelana projektna dokumentacija. Vedeli smo, da zgolj z občinskimi sredstvi investicija ne bo mogoča, saj je znašala predračunska vrednost 55 milijonov tolarjev. Po izjemnih prizadevanjih, lobiranjih in usklajevanju različnih interesov nam je končno uspelo. S pomočjo Prleške razvojne agencije in RRA Mura smo uspeli na razpisu Agencije RS za regionalni razvoj. Pridobili smo 24,7 milijona tolarjev nepovratnih sredstev.«

Kot najugodnejšega ponudnika za izvedbo del so izbrali podjetje Asfalti Ptuj s podizvajalci Segrap Ljutomer, KSP Ljutomer in Elektro Petek. Poleg asfaltirane ceste so za celoten kompleks zgradili vodovodno omrežje, javno razsvetljavo, pločnike, kolesarsko stezo in asfaltirali 43 parkirnih mest. Z dodatnimi deli, to je s preplastitvijo površine pred vrtcem in dela ceste proti gasilskemu domu, ki so jih zaradi neugodnih vremen-

skih razmer prenesli na pomlad, bo skupna vrednost naložbe okrog 40 milijonov tolarjev, to pa pomeni, da bo treba zagotoviti še okrog 16 milijonov občinskih sredstev. Po krajšem kulturnem programu, v katerem so sodelovali osnovnošolci in plesalci folklorne skupine, je častni občan, župnik Martin Maroša, blagoslovil novo dovozno pot do VIZ Veržej, ki je zares velika pridobitev.
Milan Jerše

Trak sta slavnostno prerezala župan občine Veržej Drago Legen (desno) in župnik Martin Maroša. Foto: M. J.

Na zadnji seji križevskega občinskega sveta Nihče ne plačuje polne cene

Z novim letom višje cene vrtca

Predlog, ki ga je pripravila osnovna šola Križevci, v okviru katere deluje tudi tamkajšnji vrtec, občinskemu svetu, so svetniki tudi sprejeli. S prvim januarjem se namreč spreminja Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen programov v vrtcih. Ekonomska cena vrtcev tako ne bo več mogoča, pač pa bodo dve ceni. Cena za prvo in cena za drugo starostno obdobje. Križevski vrtec lahko sprejme 96 otrok v petih skupinah. Dve skupini spadata v prvo starostno obdobje, v katerem so otroci stari od enega do treh let, tri skupine pa spadajo v drugo starostno obdobje, v katerega spadajo otroci od treh do petih let. Zaradi prehoda z ekonomske cene na ceni za

različna starostna obdobja, bo stare, še posebej tiste, ki imajo otroke v prvem starostnem obdobju, to kar precej udarilo po žepu. V občini so s prehodom na dve ceni odlašali, dokler so lahko, so pojasnili, sedaj pa so zaradi zakonskih omejitev to morali storiti. Tako bo ekonomska cena za jaslični skupini vrtca Križevci za leto 2005 77.779,20 tolarjev, ekonomska cena za drugo starostno obdobje pa 66.142,00 tolarjev. Sicer pa desetim zaradi slabega socialnega statusa znesek v celoti pokriva občina, 31 jih plačuje le deset odstotkov cene, 19 dvajset odstotkov, 14 trideset odstotkov, 11 štirideset odstotkov, trije plačujejo polovico cene, dva šestdeset odstotkov, prav toliko jih plačuje sedemdeset odstotkov, štiri plačujejo osemdeset odstotkov cene, polne ekonomske cene pa ne plačuje nihče.

Vanja Poljanec

Prisilna poravnava za Nafto Lendava izglasovana Janaf, upnik razreda C, se bo pritožil

Poravnalni senat Janaf dvakrat zavrnil

Jadranski naftovod uresničuje svojo napoved, da bo uporabil vse zakonske možnosti za poplačilo terjatve, ki jo ima Nafta Lendava. Začel je na dveh koncih, s predlogom za ustavitev postopka prisilne poravnave ter s spodbijanjem terjatve Republike Slovenije s strani drugega upnika. Pa je na okrožnem sodišču Murska Sobota pogrnil po celi stvari, saj je poravnalni senat oba predloga zavrnil kot neutemeljena. Pravni zastopnik Janafa je po izglasovanju prisilni poravnavi že napovedal pritožbo na višje sodišče, za kar ima petnajst dni časa, če bodo neuspešni tudi tu, pa imajo možnost še na ustavnem in mednarodnem sodišču.

Obveznosti Nafta do Janafa znašajo 5,6 milijarde tolarjev. To so neplačane pogodbeno obveznosti, ki jih je Janafu priznala mednarodna arbitražna. Dolžnik jih je po načrtu finančne reorganizacije pripravljen poplačati le 20-odstotno, medtem ko je največji upnici Republiki Sloveniji, katere terjatev znaša 9,91 milijarde tolarjev, ponudil 100-odstotno poplačilo, vendar s preoblikovanjem terjatev v kapitalski vložek. Enak položaj, kot ga ima slovenska država, pa je tudi upniškega odbora zase zahteval tudi Janaf. Država je to zavrnila, hrvaški Janaf pa je v domačih medijih napovedal, da bodo pri tem šli do konca.

Hrvaški Janaf je 18. novembra, štiri dni pred razpisanim narokom za prisilno porav-

navo, vložil predlog za ustavitev postopka prisilne poravnave, zaradi česar je poravnalni senat napovedani čas obravnave premaknil za polduro. Postopek se je nadaljeval s poslušanjem argumentov za in proti predlogu. Pravni zastopnik Janafa je predlog za ustavitev postopka utemeljeval s tremi bistvenimi razlogi, in sicer da je kršeno temeljno načelo zakona o stečaju in prisilni poravnavi o enakopravni obravnavi upnikov, da bi glede na poslovanje dolžnika lahko upnike poplačal v višjem deležu in da bo učinek prisilne poravnave dobiček v višini 4 milijarde, in to na račun drugih upnikov, to pa ni dovoljeno. Zaradi tega je Janaf predlagal, da sodišče ustavi postopek prisilne poravnave in dolžniku naloži, da popravi predlog poplačila in upnikom ponudi višji delež. Pravni zastopnik Nafta Lendava je vse navedbe Janafa zavrnil kot neutemeljene. Trdil je, da v tem primeru ni bilo kršeno načelo enakopravne obravnave upnikov, saj zakon pozna razvrščanje upnikov v razrede, da RS ni v privilegiranim položaju, ter opozoril, da na drugačen način poplačila tudi ne bi pristala, to pa bi pomenilo za Nafto Lendava stečaj, ter da glede na revidirano bilanco poslovanja družba ni sposobna poravnati višjega deleža terjatev. Slednje je trdil tudi prisilni upravitelj dr. Štefan Ščap ter navajal, da bo ostalo družbi po poplačilu upnikov le 146 milijonov tolarjev likvidnih sredstev ali za štiri mesece poslovanja, s povečano knjižni vrednostjo kapitala, ki bo posledica prisilne poravnave, pa upnikov, tako Ščap, ni mogoče poplačati, zato je predlog Janafa zavrnil kot neutemeljen. Enako se je s štirimi glasovi za in enim proti odločil tudi upniški odbor. Poravnalni senat je tako skle-

Janaf je predlog za ustavitev postopka utemeljeval s tremi bistvenimi razlogi, in sicer da je kršeno temeljno načelo zakona o stečaju in prisilni poravnavi o enakopravni obravnavi upnikov, da bi glede na poslovanje dolžnik lahko upnike poplačal v višjem deležu in da bo učinek prisilne poravnave dobiček v višini 4 milijarde, in to na račun drugih upnikov, kar pa ni dovoljeno.

Pravni zastopnik Nafta Lendava je vse navedbe Janafa zavrnil kot neutemeljene.

nil, da se predlog za ustavitev postopka prisilne poravnave zavrne, in nadaljeval s postopkom naroka. Po predstavitvi finančne reorganizacije družbe, ki jo je opravil predsednik uprave Nafta Lendava Cveto Žalik, in po pozitivnem mnenju prisilnega upravitelja dr. Štefana Ščapa k načrtu finančne reorganizacije je poravnalni senat sklenil, da da predlog o prisilni poravnavi na glasovanje. Še prej pa je predsednik sodniške trojke Emerik Benko opomnil, da ima možnost glasovanja tudi upnik, kateremu so bile terjatve izpodbijane, vendar senat meni, da so verjetne. Janaf je namreč izpodbijal terjatve Republike Slovenije zaradi zastaranja in še dveh razlogov, ki izhajata iz lastništva države v Nafti Lendava, vendar je poravnalni senat zavrnil vse tri argumente. To pa je pomenilo, da je za prisilno poravnavo lahko glasoval tudi pravni zastopnik države z 80 odstotki glasovalnih pravic. Za prisilno poravnavo pa je s 4 glasovi za in enim proti glasoval tudi upniški odbor.

Majda Horvat

Na borznem parketu

Predah

Navdušenje se je zadnji teden na borznem trgu poleglo in trenutno smo priča stagnaciji tečajev vrednostnih papirjev. Kakih bistvenih sprememb nismo zabeležili in osrednji borzni indeks SBI 20 je pridobil 0,14 odstotka in se je trenutno oblikoval na nivoju 4.928 točk. Indeks PIX je pridobil 0,8 odstotka in ima trenutno vrednost 4.516 točk.

Farmaceutska družba Krka, ki je bila zadnja dva meseca glavna gonilna sila rasti na slovenski borzni sceni, je zadnji teden stagnirala in ohranila tečaj pri dobrih 87 tisoč tolarjih. Takoj naj omenim, da beleži v zadnjem obdobju na tujih kapitalistih trgih farmacevtska panoga največje izgube med vsemi panogami. Naj navedem primer iz naše sosesčine, kjer doživlja pravo kalvarijo delnica družbe Pliva, ki je že kotirala pri vrednosti več kot 600 kun, trenutno pa morate za njo odšteti 385 kun. Zanimiv je tudi podatek, da je bila pred leti vrednost Plive na borzi višja kot Leka in Krke skupaj. Danes pa je že samo tržna kapitalizacija Krke večja od Plive. Tako da je mogoče nekje za investitorje ravno sedaj blizu časa, ko je za naložbo zanimiva delnica Plive. Po osnovnih temeljnih kazalnikih je delnica Krke zagotovo v območju prekupljenosti, to pa pomeni, da na tem nivoju ni več idealna za naložbo. Po manjši negativni korekciji so si spet opomogle delnice trgovske družbe Mercator, ki so na tedenskem nivoju dražje za 1,6 odstotka in stanejo dobrih 42.720 tolarjev. Velenjsko Gorenje kljub ne ravno blestečim poslovnim rezultatom iz zadnjega poslovnega obdobja še nadaljuje z rastjo vrednosti svojih delnic.

Pridobile so še odstotek in cena znaša 6.730 tolarjev. Med tistimi, ki so trenutno v negativnem trendu, naj omenim družbi Luka Koper in Pivovarna Laško.

Tuji kapitalisti trgi so ravno tako kot slovenski zadnji teden bolj ali manj stagnirali. Osrednji nemški borzni indeks DAX 30 je izgubil 0,1 odstotka in znaša 4.113 točk. Zadnji teden so največ pridobile delnice banke HypoVereinsbank, ki so dražje za 5,9 odstotka, sledijo delnice pozavarovalnice Muenchener Rueck, ki so dražje za 2,4 odstotka. Delnice Fresenius M. C. so cenejše za 3,7 odstotka, delnice Volkswagna in Deutsche Post pa so zdrsnile za 2,5 odstotka.

Na valutnem trgu še dalje beležimo rast evra in padanje vrednosti ameriškega zelenca. Trenutno moramo za evro odšteti 1,3097 dolarja. Zabeležili smo tudi rekordno vrednost 1,3106. Na tržišču surovin lahko omenim ponovno rast nafte in trenutna vrednost sodčka severnomorske nafte znaša 46,40 dolarja. Zlato tudi nadaljuje z rastjo in trenutna vrednost unče zlata znaša 448,35 dolarja.

Približuje se vesel december, ki je v preteklosti znal razveseliti in obdarovati investitorje z višjimi tečaji. Ali bo tudi letos tako? Prispevek izraža osebno mnenje avtorja.

Štefan Kerčmar

Jubilejna letna konferenca PDK Ideje kakovosti v prakso

Podelili zlati znak kakovosti in priznanja za inovacije

Pomursko društvo za kakovost uspešno izvaja poslanstvo, ki si ga je zadalo ob ustanovitvi pred enajstimi leti. Lani je praznovalo desetletnico delovanja, društvo, katerega osnovni cilj je širjenje ideje o kakovosti in njeno uresničevanje v praksi, pa je večje pripravilo že deseto letno konferenco. Sloves konferenca, ki jih pripravljajo v pomurskem društvu, je segel po vsej Sloveniji, saj se na njih vsako leto s strokovnimi predstavniki predstavijo številni strokovnjaki s tega področja. Šestdeset let dosedanjih konferencah je okoli 850 udeležencev lahko prisluhnilo 146 referatom, včeraj pa še dvanajst novim. Moto letošnje konferenca je bil Vpliv uspešnosti na kakovost in tejs tematiki je bila posvečena tudi večina referatov.

Helena Kosi, predsednica Pomurskega društva za kakovost, pravi, da namenja posebno pozornost izobraževanju ter izmenjavanju izkušenj, so pa tudi redkih društev, ki svoje aktivnosti namenja mladim. Branko Janaf, ki vodi izobraževanje v društvu, zatrjuje, da jim je uspelo popekati v pokrajino kakovostna izobraževanja s priznanji domačimi in tujimi strokovnjaki, letno pa pripravijo od 10 do 15 seminarjev. Še posebno zado-

voljen je z vključevanjem mladih, ki jim pomagajo pri izobraževanju s pomočjo raziskovalnih nalog in ekošol.

Rezultat delovanja društva so tudi certifikati kakovosti, ki so jih doslej pridobila pomurska podjetja. Po podatkih, ki jih imajo v društvu, je trenutno v Pomurju 62 veljavnih certifikatov, nekaj podjetij pa se ponša celo z več certifikati. Samo letos je pridobilo certifikate kakovosti osem pomurskih podjetij.

Na včerajšnji letni konferenci so že tradicionalno podelili priznanja najzaslužnejšim. Priznanje Pomurskega društva za kakovost zlati znak za kakovost je letos pripadel Skupini podjetij KG Rakičan, ki je v zadnjem letu še posebno veliko prispevala k razvoju in širjenju ideje o kakovosti ter njenemu uresničevanju v Po-

Ludvik Kovač

Mladi za napredek Pomurja Odprimo vrata znanju

Sedemnajst starih in šestnajst novih zlatih štipendistov

Projekt, vreden pet milijonov tolarjev, želijo organizatorji upravičiti s pestrimi in bogatimi vsebinami, je dejal na tiskovni konferenci, ki jo je pripravila Zveza za tehnično kulturo (ZOTK) Murska Sobota ob festivalu Mladi za napredek Pomurja, predsednik ZOTK Rudi Cipot. Cilj festivala je po Cipotovih besedah vsekakor ustvariti tesnejše sodelovanje mladih pomurskih izobražencev z vodstvenim kadrom domačih podjetij in tako odpreti vrata novemu znanju.

Sicer pa program, ki že od včeraj poteka v murskosoboškem hotelu Diana in v klubu PAC, vsebuje razprave, delavnice, razsta-

ve, predstavitve podjetij, okrogle mize in podobno, na katerih se bodo po mnenju organizatorjev sproščala razmišljanja o prihodnosti. Gre za nadaljevanje okroglih miz izpred šestih let, ki so se nato pred štirimi leti nadaljevale v obliki festivala. Ta velja za edino organizirano srečanje mladih iz srednjih šol in fakultet s predstavniki podjetij v Pomurju. »Ustvariti želimo takšno okolje, v katerem bodo mladi našli kreativnost, v katerem bodo radi ustvarjali in se vanj vračali. Mogoče bomo tako preprečili beg možganov,« je menil strokovni vodja ZOTK dr. Mitja Slavinec. Festival tudi letos spremlja kar nekaj novosti. Med

drugim bodo na slavnostni akademiji podelili priznanja šestim šolam in jim dodelili naziv raziskovalna šola. Z nazivom želijo motivirati mlade, da ustvarjajo in raziskujejo, šole pa, da se aktivno vključujejo v organizacijo taborov in tekmovanj. Na slavnostni akademiji bodo podelili tudi šestnajst novih zlatih štipendij, 15 na dodiplomskem in eno na podiplomskem študiju (štipendije je uspelo zadržati trem študentom na dodiplomskem in trem na podiplomskem študiju, op. p), ter 25 štipendij nadarjenim, trinajst na dodiplomskem in dvanajst na podiplomskem študiju.

Vanja Poljanec

Robert Grah, strokovni svetovalec: »Na Gospodarski zbornici smo z odzivom na študentski forum, na katerem se predstavljajo in srečujejo predstavniki razvojno naravnanih pomurskih podjetij s študenti, zelo zadovoljni, saj se vsako leto odzove od šestnajst do dvajset podjetij in približno šestdeset do osemdeset študentov. Ti se potem dogovorijo za različne seminarske in diplomske naloge ter tako na neki način raziskujejo pomurski trg in razvojne priložnosti.«

Po naših znanih poteh

Pot od Beltinec do Melinec

Od beltinskih graščakov do melinških ciglarjev

Popotovanje, kjer je izhodišče na točka grad v Beltincih, konča pa na ciglarsko naselje ob reki Muri pri Melincih, je potekalo po enajstih bolj priljubljenih kolesarskih poti. Na tej poti pa večkrat lahko srečate tudi ljudi s starimi kolesi in oblačili, starodobnike in društva ljubiteljev starih koles imena Beltinci.

Naslednje tokratno pot smo začeli v grajskem parku, kjer srečate v tem lepem času le tu in tam kakega spomladalca. Parku daje pečat grajsko poslopje iz 17. stoletja, katerega nekaj obnovljenih prostorov uporabljajo za kulturne namene, v pravi luči pa kljub delni obnovi grad z okolico zaveti v poletnih dneh, ko poteka v njem in okrog njega folklorni festivali.

Stavba z okroglimi stolpi je bila značilna za zgornjebaročni stil grajskih poslopij, zgrajenih okrog pravokotnih notranjih dvorišč. Tudi park je bil nekoč baročno zasnovan in

vključuje še nekaj zanimivih starih drevesnih primerkov. Kraj Beltinci je bil nekoč pomembno gospodarsko in kulturno središče Dolinskega, ko so šli skozenj pomembni prometni in trgovski tokovi, dokler ni prioritete popolnoma prevzela Murska Sobota. Pot potem nadaljujemo mimo župnijske cerkve sv. Ladislava, opazne zgradbe z zanimivimi freskami iz 18. stoletja, ki je prvič omenjena že leta 1669, vendar takrat še kot lesena kapelica. Sledi pot mimo pokopališča in obrobne delo naselja Beltinci.

Kmalu se znajdemo na ravni cesti, kjer nas nekaj kilometrov spremlja tipična nižinska pokrajina Dolinskega. Kmalu ostane naseljeno območje za našim hrbtom in na poti se pojavlja mnogo stranskih poti, ki nas vabijo med nenaseljeno pokrajino polj in travnikov, mi pa nadaljujemo po poti, ki vodi do križišča, kjer ena cesta pelje do Gornje Bistrice, druga pa nas usmeri priti Melincem. Ko

nadaljujemo pot, v daljavi kmalu zagledamo drevored, ki je zasajen ob vhodu v naselje Melinci, ki ga križa tudi cesta Lžakovci-Gornja Bistrica. Na vzhodni strani kraja je že čutili vplive obmurske pokrajine z močvirnimi gozdovi, drugod pa so njivske površine.

Prebivalci so dolgo živeli v sožitju z reko Muro, ki jim je po eni strani pogosto grozila s poplavamami, po drugi pa so jo znali tudi izkoriščati za podobne namene kot ob vsej slovenski obmurski pokrajini. V vasi je kapelica iz leta 1913, posvečena Mariji Snežni, v njej pa so slikarije, ki prikazujejo duhovne ljudi, ki so po rodu iz Melinec, ali pa dogodke, ki so se zgodili v vasi.

Že v kraju nas smerokaz usmeri proti ciglarskemu naselju, območju, kjer poleti organizirajo prireditve Ciglarjski dnevi, ko se spomnijo časov, ko so bili krajanje daleč naokrog znani opekarji. Do ciglarskega naselja pa nas vodi skoraj kilometer

Beltinsko grajsko poslopje čaka boljše čase.

makadamske ceste. Sicer pa je okolje zelo prijetno urejeno z lesenimi brunaricami pa tudi stoli in mizami ob reki Muri, tako da se popotniki lahko spočijejo, ob sprehodu v okolici pa tudi spoznavajo značilno obmursko rastlinstvo in živalstvo.

J. Ga.

Pozornost obiskovalcev Beltincev pritegne tudi cerkev sv. Ladislava.

Melincem dajejo čar tudi drevoredi ob vhodu v kraj.

Turistične prireditve

Dokležovje – V nedeljo, 28. 11., ob 16. uri bo v prostorih vaškega doma v Dokležovju predstavitev projekta videokasete z naslovom Lepšega poula ne ljudskih pevke iz Dokležovja. Prireditve pripravlja Društvo prijateljev mladine Dokležovje, ki si s projektom prizadeva, da bi skoraj že pozabljene pesmi iztrgali iz pozabe in jih ohranili tudi mlajšim generacijam. Doslej so deset izvornih pesmi že posneli na avdiokaseto in zgoščenko, zdaj pa jih predstavljajo še na videokasetah.

Lendava – V soboto, 27. 11., ob 16. uri bo v Centru interesnih dejavnosti v Lendavi 2. mednarodna konferenca Mavrična narava 2004 – Trajnostni razvoj. O Murski ligi in WWF Slovenija bodo govorili Franc Žižek (društvo Tabrih), Stojan Habjanič, David Reeder (WWF Karpatsko-Donavski program) in Velimir Turk (Mavrica), ob tem pa bodo podpisali tudi pismo o nameri. David Reeder bo predaval še o Ruralnem turizmu, člani Ribiške družine Lendava bodo predavali o Ribištvu in ruralnemu turizmu, Jože Hartman (Mavrica) bo spregovoril o Monitoringu reke Lendave, predstavniki društva Ajda Prekmurje bodo govorili o Biodinamičnem kmetovanju, Stojan Habjanič o ekoremediaciji, Goran Šoster (Prileška razvojna agencija) pa o Regionalnem parku Mura.

Sveti Jurij – V soboto, 27. 11., ob 18. uri bodo zaznamovali pred osnovno šolo pri Sv. Juriju v občini Rogasovci prihajajoči božično-novoletni čas z adventnim predbožičnim srečanjem in praznično osvetlitvijo božičnega drevesa, pripravili pa bodo tudi kulturni program.

J. Ga.

V Poslovnem sistemu skupini Sava milijon prenočitev

Predstavniki Poslovnega sistema Sava so že ob otvoritvi apartmajskega naselja Lipov gaj v Lendavi napovedali, da bodo kmalu zabeležili letošnjo milijonto prenočitev v njihovi dejavnosti Turizem, kar so pred nedavnim tudi dosegli.

S poslovnimi rezultati v letošnjem letu so v Poslovnem sistemu Sava, ki vključuje Panonske terme in Sava hotele Bled, zadovoljni, saj se je v dejavnosti Turizem število prenočitev letos v primerjavi z lani povečalo za šest odstotkov. V prvih devetih mesecih letošnjega leta je bila izkoriščenost vseh kapacitet 60-odstotna, to pa je za 3-odstotne točke bolje kot v enakem obdobju lani. V Panonskih termah so zabeležili skorajda 700.000 prenočitev, od tega je dobra polovica gostov iz Slovenije. Na Bledu pa tudi letos prevladujejo tuji gostje, katerih je kar 96 odstotkov, največ Angležev, sledijo pa Nemci, Nizozemci, Američani, Izraelci in Italijani.

V razvoj turističnih kapacitet so letos vložili več kot štiri milijarde tolarjev, in sicer so v skladu s strategijo razvoja turizma osredotočeni predvsem na razvoj zdraviliške dejavnosti in centrov dobrega počutja (wellness), kongresno-seminarsko dejavnost, golf in kampiranje. S temi investicijami želijo tudi obogatiti ponudbo doživetij, izboljšati kakovost bivanja gostov in podaljšati sezono.

V okviru Panonskih term so tako odprli novi wellness in terapevtski center Thermalium ter dokončali golfsko igrišče Livada v Temah 3000. Med večjimi investicijami so še nov vodni park v zunanem bazenskem kompleksu Term Ptuj, novo apartmajske naselje Lipov gaj v Temah Lendava in prenova Zdravilišča Radenci. Na Bledu pa so obnovili Kraljevo klubsko hišo, Vilo Bled, letos pa bodo končali tudi s prenovo hotela Golf, v katerem so med drugim uredili novo sodobno konferenčno dvorano in nov center dobrega počutja wellness Živa.

J. Ga.

LTO Prlekija o svojih petih letih

S kakovostno promocijo do novih gostov

Lokalna turistična organizacija Prlekija je pripravila ob peti obletnici delovanja tiskovno konferenco, na kateri je njen direktor Andrej Vrščič predstavil rezultate dela v tem času, načrte za prihodnost in tudi nov petnajstminutni promocijski film o turističnem območju z naslovom Prlekija Jeruzalem.

LTO Prlekija je krovnna turistična organizacija, namenjena vzpodbujanju turizma in oblikovanju celovite turistične ponudbe na lokalni ravni, zagotavljanju integralne turistične informacijske strukture, razvoju turističnih produktov in podobno. To je po Vrščičevih besedah profesionalna turistična institucija na lokalni ravni, ki povezuje turistične ponudnike z javnim, gospodarskim, kulturnim ter društvenim sektorjem. Njegov cilj je, pozicionirati občino Ljutomer kot turistično destinacijo z jasno in prepoznavno identiteto, z določeni primerjalnimi in konkurenčnimi prednostmi ter na ta način tudi lokalni turistični industriji pomagati pri trženju turistične ponudbe.

Kmalu po ustanovitvi LTO je območje, ki ga je s svojo dejavnostjo pokrivala, dobilo status turističnega območja. Na začetku so imeli pomemben finančni vir članarino, kateri je čez nekaj časa ustavno sodišče presodilo, da je protiuustavna. To jih je tudi prisililo, da so začeli delovati bolj tržno, tako da danes zagotavljajo večji del sredstev iz proračuna občine Ljutomer, z organizacijo sejmov, sponzorstvom, sredstvi donacij, vodenjem skupin in posameznikov ter drugimi storitvami. Iz leta v leto narašča tržni delež, tako da je bil ta v letu 2003 že 43-odstoten.

Vrščič je poudaril, da v prihodnje ne nameravajo samo skrbeti za splošno promocijo lokalnega turizma, ampak bodo tržno aktivni za posamezne ciljne skupine v Sloveniji, Italiji, Avstriji, Nemčiji in Hrvaški, partnersko sodelovali s turističnim gospodarstvom območja Prlekije, obenem pa bodo razvijali LTO kot komunikacijsko-informacijski in marketinški center za turizem. Med turističnimi zanimivostmi, ki jim bo treba dati večji poudarek, pa so gotovo ob vinski cesti Jeruzalem in v osrednjih Slovenskih gor-

cah, Bioterme Mala Nedelja, Terme Banovci, kasaštvo, kulinarika, vinnogradniški turizem in podobno.

V aktivnostih v preteklih petih letih je še vrsta sejamskih nastopov, predstavitev turističnega območja, avdio-vizualnih promocij, prospektov, organizacij prireditve, ustanovili so TIC-e v Ljutomeru, Jeruzalemu in Moravcih v Slovenskih goricah, organizirali obiske organizatorjev potovanj iz raznih držav Evrope in vrsto

drugih projektov. Število obiskovalcev se na zaokroženem turističnem območju Prlekija Ljutomer povečuje iz leta v leto. Tako se je število prenočitev v hotelu Jeruzalem, Bioterma, Temah Banovci, Turistični kmetiji Jureš in Stacionarnem turizmu Pihler v dveh letih povečalo s 105 tisoč na 128 tisoč, ob tem, da imajo na svojem območju 306 postelj, to pa je premalo prenočitvenih zmogljivosti.

J. Ga.

Pet let dela in načrte LTO Prlekija je predstavil njen direktor Andrej Vrščič (v sredini).

Ideale vsakega naroda spoznate po njihovih oglasih.

(N. Douglas)

Arcont IP iz Gomje Radgone odprl nove prostore

Vrednost investicije milijarda tolarjev

Večji obseg poslovanja in 25 novih zaposlitev

V industrijski coni na Me-
pri Gornji Radgoni je od-
družba Arcont IP nove
poslovne in proizvodne pro-
v velikosti 8800 kvad-
metrov pokritih površin
v dveh etažah, od tega
mnoštvo kvadratov za upravo
razstavne prostore. Novo
obdaja zemljišče v
velikosti 14 tisoč kvadratnih
metrov, vrednost celotne in-
vesticije pa je znašala milijar-
d in 25 milijonov tolarjev.
trideset odstotkov te vred-
nosti je podjetje zagotovilo iz
poslovanja, preostalo
drugih virov. Z novo tovar-
delo 21 delavcev, trideset odstotkov z viš-
visoko izobrazbo, po no-

vem letu pa bodo zaposlili še
štiri. V podjetju Arcont IP tako
sedaj dela 95 delavcev, od tega
skoraj polovica invalidov.
Branko Kurbus, direktor del-
niške družbe Arcont, je povedal,
da so zaradi težav z dobavitelji
odločitve o lastni proizvodnji
oken iz PVC in ALU-profilov v
podjetju sprejeli 1995., leto poz-
neje pa z njo začeli. K sodelo-
vanju je povabil znanca Borisa
Soviča in pod njegovim vodst-
vom ter z ustanovitvijo hčerins-
ke družbe leta 2000 je program
hitro rasel, saj je letno dosegel
do 30-odstotno, prva leta pa še
večjo rast. Njihovi proizvodi so
namreč postali zanimivi tudi za
širši trg, kjer sedaj prodajo polo-
vico svoje proizvodnje. Takšna

rast je narekovala potrebo po la-
stnih prostorih, saj najemni v
velikosti dva tisoč kvadratnih
metrov niso dopuščali širitve.
Po nakupu prostorov v Murski
Soboti je vodstvo spoznalo, da
jim ta lokacija, tako Boris Sovič,
zaradi odmaknjenosti od matič-
ne proizvodnje ni bila pisana na
kožo, zato so čez cesto Arconta,
d. d., kupili zemljišče za gradnjo
novih proizvodnih prostorov.
Septembra lani so izbirali ponu-
dnike za izdelavo projektov, ok-
tobra naročili njihovo izdelavo
in aprila na upravni enoti zapro-
sili za dovoljenje. Lopato so pr-
vič zasadi 28. maja in po slabih
šestih mesecih gradnje proizvo-
dnja v njih teče že dva tedna.
Glavni izvajalec del je bil SGP

Ob otvoritvi novih prostorov je podjetje Arcont IP izročilo simbolični ček družini Pučko iz Sovjaka, ki je pogorela, ter vgradili okna in vrata ter Društvu paraplegikov Prekmurja in Prlekije za stavbno pohištvo v novih društvenih prostorih v skupni vrednosti milijon tolarjev.

Pomgrad Murska Sobota »Kljub
investiciji je bilo poslovanje te-
koče,« je na novinarski konfe-
renci poudaril Boris Sovič, hkrati
pa se opravičil vseh kupcem,
katerim so zaradi investicije
opremo dostavili pozneje. Tudi
letos dosegajo več kot 30-odstot-
no rast, poslovno leto pa bodo,
sodeč po podatkih desetmesečja,
končali z okoli sto milijoni to-

larjev dobička. Z novo, tretjo
proizvodno linijo v novih pro-
izvodnih prostorih, ki jih je stala
140 milijonov tolarjev, pa bodo
obseg proizvodnje še povečali,
in sicer na 250 oken dnevno ali
60 tisoč na leto, njihov cilj pa je,
postati največji proizvajalec ko-
vinskega stavbnega pohištva v se-
verovzhodni Sloveniji.
Majda Horvat

Barometer

Martin Vöröš, župnik, je uspešno spravil pod streho nove orgle v rogašovski cerkvi.

Anton Štihec je postal po dolgotrajnih prizadevanjih tudi predsednik soboškega odbora SDS. To, da prejšnji predsednik ni ostal v odboru stranke, pa je glede na dogovore čudno.

Štefan Cigut, največji pomurski kmet iz Noršinec, je uspešno dokončal naložbo, vredno okrog 200 milijonov tolarjev. Uredili so infrastrukturo in skladiščne prostore.

Marjan Kardinar povzroča nekaj nejevolje med odjemalci vode iz opojnega vrelca sv. Vida. Voda iz vrelca je namreč močno klorirana.

Jože Kovač, nekoč alfa in omega soboške trgovine, nazadnje pa sekretar združenja trgovcev pri GZS, se bo z novim letom upokojil.

Tešanovci – pravo obcestno panonsko naselje

Največ ljudi se sreča na igrišču

Infrastruktura OK, največji problem individualizem

V Tešanovcih trenutno pre-
biva 408 prebivalcev, od tega
jih je 199 moških in 209 žensk.
Skupno je 112 gospodinjstev.
Katastrska občina Tešanovci se
razprostira na 742 hektarjih,
vas pa leži na nadmorski višini
185,8 metra. »Tešanovci so edi-
na prava pomurska panonska
vas,« pravi predsednik vaškega
odbora Nikolaj Cipot, ki je na
tej funkciji že dve leti.

enako. Vas se zaradi bližine Mora-
vskih Toplic vedno bolj usmerja v
turistične vode, njena prednost pa
je bližina Murske Sobotice.
Kakšnih velikih projektov v Teša-
novcih trenutno ne načrtujejo, raz-
en gradnje nove mrliške vežice, ki
naj bi jo dogradili v dveh letih, na-
ložba pa bo stala po prvih izračunih
od 10 do 12 milijonov tolarjev. Po-
trebna bi bila še razsvetljava na poti

od vasi do pokopališča. »Vendar je
pri nas sedaj problem, ker nimamo
nobenega samoprispevka in tako no-
benega finančnega vira. Ljudje pa
niso toliko ozaveščeni, da bi sami vi-
deli, da živijo v skupnosti in da bi
zanjo tudi nekaj prispevali. Skoraj
nihče več noče prostovoljno kaj pr-
ispevati. Še za kakih pet tisočakov
moraš včasih moledovati, a nekateri
ne dajo niti toliko.«

Tešanovci, ki imajo svoje infra-
strukturne probleme rešene, se
tako ukvarjajo z davkom moderne-
ga časa: »Povezanost med ljudmi v
vasi je zelo slaba, veliko je tudi ne-
voščljivosti. Saj kakšne projekte že
delamo skupno, vendar pa obsta-
jajo posamezniki, ki nočejo sode-
lovati. In to ne zato, ker ne bi mo-
gli, ampak samo iz principa.«

V Tešanovcih imajo še rastlinjak,
čistilno napravo, komunalno pod-
jetje, kanalizacijo in vodovod, lon-
čarstvo, štirirazredno podružnično
osnovno šolo, dve kapelici, vaško-
gasilski dom, svoje zemljišče ima
tudi KG Rakičan, zanimiv pa je pro-
jekt delavske univerze. To bo namreč
evropski program za tiste, ki
niso končali izobraževanja. V dru-
štvenem življenju trenutno izstopa
Kulturno-turistično društvo Tešano-
vci, ki ima 22 aktivnih članov in je
letos pripravilo tradicionalno prire-
ditev Žetev v Tešanovcih, ki je pri-
vabila veliko obiskovalcev. V vasi
ima svoj sedež upokojenski pevski
zbor, v kraju pa deluje še gasilsko
društvo. Še največ ljudi se sreča ob
nogometnem igrišču domačega klu-
ba malega nogometa in ob druženju
starejših občanov. Tudi mladi imajo
svojo mladinsko sobo, vendar med
njimi ni velike povezanosti.
T. K.

Nikolaj Cipot: »Na občini vzpodbujajo v glavnem samo turizem, medtem ko proizvodnja in industrija ne dajejo velikega pomena. Moralo bi biti več industrije. Želim pa si tudi več družabne povezanosti med Tešanovčani, saj se srečamo le na kulturnih večerih in prazničnih prireditvah, pa še takrat samo nekateri. Ob novem letu se nas je v kulturnem domu zbralo le osem.«

Žalost, veselje, zahvala

... je bila za svojece
... Belega Čerpnjaka iz Bodo-
... žalosten dan. Povedall so
... da je Bela samovolj-
... bojnišnico v Rakičanu
... neznanu kam. Zbali so
... se mu je zgodilo kaj hude-
... ga morda ne bodo videli
... Začeli so ga iskati.
... iskanja, v kateri so sodelo-
... valci policisti, sorodniki, vaš-
... čani GD Bodonci, je bila
... je neuspešna. To je po-
... hude slutnje domačih.
... bilo je v nedeljo, so
... da so pogrešnega po-
... našli člani Lovske dru-
... včine Majtinci v gozdu pri Lukače-
... vch. Jožica so odpeljali na zdra-
... vnišnico, njegovi do-
... pa so hvaležni vsem, ki so
... pomagali iskati, in še zla-
... lovcev, ki so ga našli. Seveda
... tudi Jože vesel, da se je vse
... srečno končalo. - J. G.

ZAVAROVANJE STANOVANJSKE OPREME

Kako pomembne so stvari v stanovanju, se zavemo šele takrat, ko jih ni več. Z zavarovanjem stanovanjske opreme lahko zavarujete opremo stanovanja oziroma stanovanjske hiše, osebne stvari, gotovino, dragocenosti, umetniške predmete in drugo - tudi odgovornost za odškodninske zahtevke tretjih oseb. Zavarovanje lahko sklenete tudi na novo vrednost. Za več informacij pokličite 080 2864.

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.

Priloge slovenskih reprezentantk na EP v Prekmurju

Beguš: »Motiviranost marsikdaj pomembna za kvaliteto igralk!«

Na petdnevni pripravi za evropsko prvenstvo v rokometu za ženske, ki bo od 9. do 15. decembra na Madžarskem, je bila v Prekmurju slovenska rokometna reprezentanca.

Pod strokovnim vodstvom novega selektorja Roberta Beguša so trenirale v telovadnicah prve in druge osemletke v Murski Soboti, nastanjene pa so bile v Termah 1000 v Moravskih Toplicah. Prve tekme bodo ob 17.45 in jutri ob 15.00. Na drugi tekmi selektorja Beguša bodo igrali dve prijateljski tekmi z madžarskimi reprezentantkami v Zalaegerszegu. Tam bodo naše rokometarice tudi odigrale tri tekme.

Kakšno pa je trenutno stanje v reprezentanci?

Beguš: »Glede Deje Doler, ki je imela poškodovano koleno, še ni stoodstotno, ali bo nastopila na letošnjem evropskem prvenstvu. Od nje in strokovnjakov, ki so skrbeli za njeno rehabilitacijo, bo odvisen nastop v reprezentanci. Kar se tiče preostalega igralškega kadra, imamo na voljo še dvajset igralk, nekoliko pozneje pa sta se nam pridružili tudi dve igralki, ki igrajo v španski ligi, to sta Iličeva in Pleškova. Tako smo oblikovali našo vrsto. 3. in 4. decembra igramo še dve tekmi z Avstrijo. Po teh dveh tekmah se bomo odločili, katerih 16 igralk bo šlo na evrop-

Beguš: »V glavi imamo samo tekmo z Rusijo, čeprav je treba v isti sapi priznati, da sta reprezentanci iz sosednjih držav posebni rivali. S Hrvati imamo vedno zanimive tekme tako v rokometu kot tudi v drugih športih. Ker smo nekoč živeli v isti državi, je razumljivo, da se dobro poznamo tudi z reprezentantkami Srbije in Črne gore. V takih tekmah pa ne odloča le kvaliteta, ampak tudi nekaj drugih stvari, zato bo naša skupina zelo zanimiva. Vsekakor bodo vse tri tekme težavne. Dejstvo je, da je večina reprezentanc pomladila svojo ekipo, to pa ne pomeni, da so zaradi tega slabše. Bolje je imeti manj kvalitetne igralke, a bolj mo-

Robert Beguš, selektor naše izbrane vrste. Foto: M. J.

Imamo tri dobre vratarke, branilci pa bosta tisti, ki bosta v boljši trenutni oziroma dnevni formi. Z nami je tudi Rolando Pušnik, ki je bil nekoč vrhunski vratar in zdaj svoje bogate izkušnje prenaša na naše igralke.

Na levem krilu konkurirata Oderjeva in Dajčmanova, na levem zunanem položaju Derepaskova in Cerarjeva, ki lahko igra tudi v sredini, kjer sta običajno Iličeva in Pleškova, na desni strani Frešerjeva, Ciorova, Čekčeva, na črti Kurentova, Puševa in katera od mlajših igralk, ki lahko prese-

Želimo vam uspešna testa v prijateljskih tekmah z Madžarsko!

Beguš: Hvala lepa! Ob tej priložnosti bi povabil vse ljubitelje rokometne iz Prekmurja, da si zaradi bližine Zalaegerszega pridejo ogledat naši tekmi z Madžarsko. Madžarska reprezentanca je v tem trenutku v odlični formi, saj po mojem v Evropi ni močnejše reprezentance. Poleg tega so domačini izredno motivirani, to pa obeta zares dobri tekmi.

Milan Jerše

Strelca slovenske ženske rokometne reprezentance. Foto: J. Z.

sko prvenstvo. Od letos velja, da je treba organizatorju predhodno poslati spisek igralk, da jih lahko v primeru poškodb nadomestijo z drugimi igralkami.

S katerim mestom na EP bi bili zadovoljni?

Beguš: »Prvi cilj je gotovo uvrstitev med prve tri v skupini, saj nas to vodi v nadaljnje tekmovanje med 12 najboljših reprezentanc na stari celini. Nismo pa si postavili nekega končnega cilja. Prizadevali si bomo zmagati čim večkrat, ker smo sposobni premagati vsakega nasprotnika, po drugi strani pa se nam lahko zgodi, da izgubimo marsikatero tekmo. Veliko ljudi me sprašuje, s katerim mestom bi bil zadovoljen. Jaz jim odgovarjam, da bomo poskušali zmagati v vsaki tekmi. Čim več zmag homo dosegli, tem višje bomo uvrščeni.»

Obetajo pa se zanimivi spopadi v skupini?

tivirane, kot pa tiste, ki igrajo v tujini in niso več tako motivirane.

Katere igralke bodo nosilke v slovenski reprezentanci?

Beguš: »To je v bistvu že znano.

Nogomet Izjemno uspešna jesen

Na 3. redni seji IO MNZ Lendava so analizirali in ocenili tekmovanja v jesenskem delu tekmovalne sezone 2004/2005. MNZ Lendava vodi v tej sezoni tekmovalne v 2. slovenski kadetski ligi vzhod in 2. slovenski mladinski ligi vzhod. Pri tekmovanju so določene težave, saj se v nekaterih klubih posveča premalo pozornosti nižjim kategorijam nogometašev, to pa se pozna pri vzgoji le-teh in slabi zasedenosti s strokovnim kadrom, predvsem trenerskim. Zadovoljni pa so s svojim predstavnikom (Nafto), kjer se kažejo pri omenjenih dveh kategorijah premiki na bolje.

Z zadovoljstvom pa so ugotovili, da so dosegli klubi z območja MNZ Lendava to jesen odlične tekmovalne rezultate. Nafta je vodilna v 2. SNL, tretjeligaška ekipa Črenšovec je zelo visoko, v pomurski ligi, kjer imajo šest predstavnikov, pa imajo jesenskega prvaka (Odranci) in podprvaka (Petišovci). Z novo reorganizacijo tekmovalnega sistema se je občutno dvignila kakovost nogometa tudi v obeh ligah MNL Lendava, kar se posebej pozna pri obisku tekem, po čemer občutno presegajo lanske okvire.

Poročilo o delu mladinskega centra MNZ in inštruktorske službe je podal inštruktor MNZ Lendava Damir Rob. Ob tem da so izpeljali vse načrtovano, pa obstaja težava, ker ni dovolj mladih nogometašev za kakšno širšo selekcijo, kot je, recimo, to mogoče v Ljubljani ali Mariboru. Vsekakor pa je delo z mladimi zaživelo in tudi daje že določene rezultate.

Franč Bobovec

Moštvo Odranec, jesenski prvak v pomurski ligi. Foto: J. Z.

Z volilne skupščine MNZ Murska Sobota

Pohvalna ocena Rudija Zavrla

»Medobčinska nogometna zveza Murska Sobota je gotovo med bolje organiziranimi medobčinskimi zvezami v okviru Nogometne zveze Slovenije. Že prisotnost na volilni skupščini (od 33 klubov je bilo navzočih kar 32 predstavnikov, op. p.) kaže na to, kako pristopate k nogometu, ko smo pravzaprav vsi amaterji in nam ni vseeno, kaj se dogaja z našim nogometom.

Gotovo je največji problem zagotavljanje denarja, ki ga je v tem delu Slovenije težje zagotavljati kot drugje, vendar to ni kaj dosti vplivalo na razvoj nogometa v Prekmurju. Očitno je tu nogomet primerno organiziran, saj število klubov in registriranih igralcev ne stagnira, to pa velja tudi za ženski in mali nogomet. Vaše poslanstvo je, da vzgajate mlade v športnem duhu, ne pa da le-ti pohajkujejo po lokalih in drugje. Brez kontinuiranega dela teh uspehov ne bi bilo.« je poudaril na volilni skupščini Medobčinske nogometne zveze Murska Sobota, ki je bila v hotelu Diana, med drugim predsednik Nogometne zveze Slovenije Rudi Zavrl.

Množična udeležba delegatov potrjuje dobro delovanje MNZ.

Sicer pa je predsednik MNZ Murska Sobota Danilo Kacijan uvodoma podal obširno poročilo o delu v obdobju 2000-2004, ki je bilo zelo razgibano in raznovrstno. »Tekmovanje v vseh ligah je potekalo brez večjih težav in odstopanj. Določeni problemi so se pojavljali predvsem pri tekmovanju mlajših kategorij določenih klubov, kjer je treba stremeti k izboljšanju pristopa pri izvedbi tovrstnih tekmovanj. To stanje se v zadnjem času izboljšuje. Vsi skupaj se moramo zavedati, da klubi morajo vzgajati lastni kader, saj je v nasprotnem primeru vprašljiv njihov obstoj. Aktivno smo se vključevali v delovanje reprezentance selekcij MNZ Murska Sobota, ki je imela svoj center na Tišini. Opažamo pa, da klubi še vedno niso najbolj zainteresirani, da bi v center pošiljali nadarjene igralce,« je med drugim opozoril Kacijan.

Sicer pa je MNZ M. Sobota aktivno sodelovala pri organizaciji turnirjev mlajših kategorij. Pri tem omenjajo akcijo Nogometna ulica, kjer je sodelovalo veliko ekip, med njimi tudi ženska ekipa ŠD Filovci, za kar si

Med gosti je bil tudi predsednik NZZ Rudi Zavrl (v sredini). Levo je Danilo Kacijan, desno pa Branko Gros.

zaslužni pohvalo. Organizator omenjenega turnirja, Športna unija Slovenije, je izrekla Sobočanom posebno priznanje zaradi uspešne izvedbe in množičnosti. Zelo odmevna je bila tudi akcija Rad igram nogomet U-10. Na finalnih turnirjih v tem štiriletnem obdobju so dosegale ekipe iz MNZ M. Sobota fantastične rezultate, saj sta NK Ljutomer in NK Veržej na državnem nivoju zasedla prvo mesto, NK Tišina pa tretje.

Zelo tesno je bilo tudi sodelovanje z NZZ, predvsem pri organizaciji raznih tekem različnih reprezentanc, od najmlajših do članskih selekcij. Med drugim je bila organizirana tudi prijateljska mednarodna tekma članskih reprezentanc Slovenije in Madžarske v Murski Soboti. Člani MNZ Murska Sobota so bili zelo aktivni v organih NZZ, kjer imajo podpredsednika, predsednika registracijske komisije, članke komisij za pritožbe, za status igralcev in za objekte. Zgledno je bilo tudi sodelovanje s sodniško in trenersko organizacijo ter tudi s Športno zvezo Murska Sobota in Društvom za športno rekreacijo. V sezoni 2004/2005 so se angažirali pri reorganizaciji tekmovalnega sistema, ki je tudi zaživel. O vzornem sodelovanju sta se izrekla tudi predsednik MNZ Lendava Branko Gros in predsednik SZ M. Sobota Stanko Kerčmar.

Po razrešitvi starih organov MNZ so izvolili nove, predsednik v naslednjem štiriletnem obdobju pa bo še naprej Danilo Kacijan. V 7-članskem izvršnem odboru pa so: Štefan Kozic, Drago Vukan, Drago Habot, Ede Kerčmar, Janez Legen, Karel Horvat in Alojz Flegar.

Milan Jerše, foto: M. J.

V MNZ Murska Sobota je vključenih 33 klubov: od tega 1 v 1. SNL, 3 v 3. SNL vzhod, 8 v PNL, 19 v MNZ ligah, 2 ženski ekipi in 10 klubov malega nogometa. Večina nastopa tudi z mlajšimi selekcijami. Skupno je registriranih 3.700 igralcev, s čimer so ena največjih MNZ na slovenski ravni.

Glasovnica - Pomurski športniki leta 2004	
Moški:	Herjis
1.	
2.	
3.	
Ženske:	
1.	
2.	
3.	
Ekipe:	
1.	
2.	
3.	
Ime, priimek in naslov: _____	

Judo

Bogata bera Prekmurcev

V Veliki Gorici pri Zagrebu je bilo mednarodno tekmovanje za pokal Like, na katerem je sodelovalo 380 tekmovalcev iz petih držav...

Srebrna odličja so prejeli: Urška Dogar (do 52 kg) iz JK Lendava, Natalija Varga (do 36 kg) iz KBV Lendava in Filip Tratnjek (do 27 kg) iz MS...

V slovenski kadetski reprezentanci pa je nastopil na mednarodnem tekmovanju Strasbourg Blaž Mlinarič (JK Lendava), ki je dosegel doslej svoj največji uspeh...

Tri mednarodne zmage

V Gradcu je bil mednarodni turnir z udeležbo predstavnikov iz 8 držav in 700 tekmovalci iz 38 klubov...

Hozjanova in Kavčič prva na Slovaškem

V Galanti je bil velik mednarodni judo turnir Grand prix Slovaške, na katerem je sodelovalo 462 tekmovalcev iz 10 držav...

Karate

Ena zmaga v Apače

S. K. I. zveza Slovenije je organizirala v Apačah slovensko ligo v katah in kumiteju ekipno za mlajše in starejše dečke...

Rezultati - kate, mlajši dečki ekipno: 1. Sho-kan Apače (24 točk), 2. Atom Domžale (21)...

Zanimive borbe mladih. Foto: J. Z.

Tri zmage na Hrvaškem

Na tekmovanju v hrvaškem Ivancu je sodelovalo 183 tekmovalcev iz 19 hrvaških in slovenskih klubov...

Rokoborba

Vnovič Dejan Šernek

V Zagrebu je bil zadnji krog slovensko-hrvaške kadetske lige v rokoborbi grško-rimskega sloga...

V soboto pa bo v športni dvorani OŠ 1 v Murski Soboti tradicionalni mednarodni turnir za dečke in kadete...

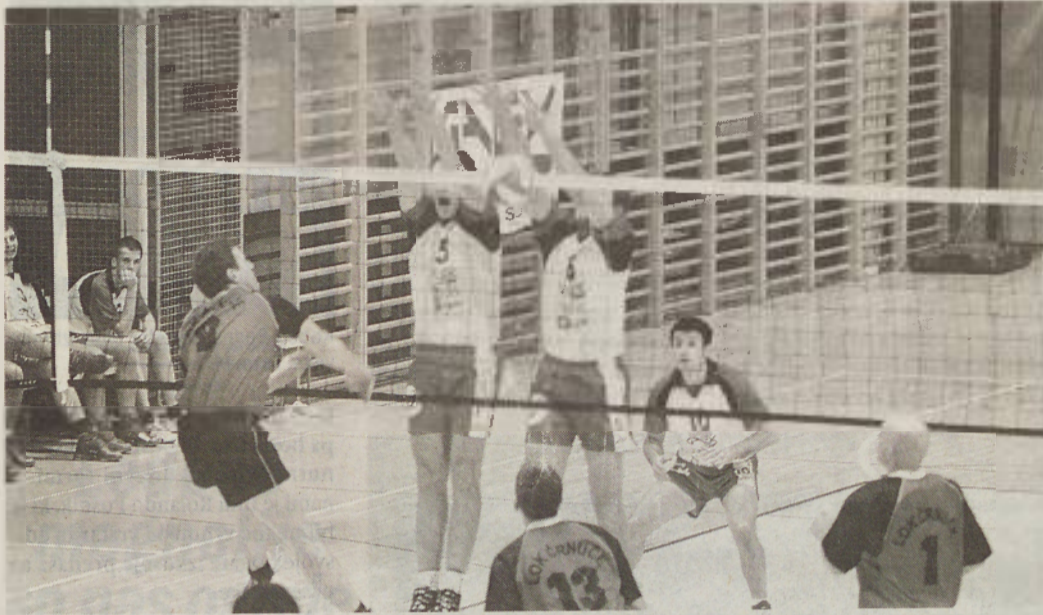
Odbojka

Pomurje suvereno

V 7. krogu 2. DOL za moške je Pomurje Galex Mir s 3 : 0 (25 : 15, 25 : 15, 25 : 15) premagalo Črnuče...

Imajo 15 točk, prav tako kot Turbina Mežica.

Ljutomerčanke prepričljivo izgubile V 8. kolu 1. SOL je Ljutomerska ženska vrsta Zavarovalnice Maribor gostovala pri Lenartu...

Sobočani so zanesljivo odpravili nasprotnika iz Črnuče. Foto: J. Z.

Namizni tenis

Sobočani brez možnosti

V 7. krogu 1. SNTL za moške so nastopili od prekmurskih ekip le Sobočani, ki so gostili odlično ekipo Krke...

tretjim igralcem Hribarjem. V naslednjem krogu gostujejo v Pucuncih pri Kemi.

Kegljanje - Poraz Radenske

V 9. krogu 1. slovenske B-lige za moške so kegljaci Radenske na gostovanju pri Calcitu iz Kaminika izgubili z 2 : 6 (3308 : 3375)...

Sobota - Krka 2 : 6 (Koščak - Petrovič 0 : 3, Ropoša - Hribar 3 : 2, Kocuvan - Karkovič 1 : 3, Ropoša - Petrovič 1 : 3, Koščak - Karkovič 0 : 3)...

Košarka

Končno zmaga

Igralci KK Radenska Creativ Sobotas po nekaj zaporednih porazih vendarle zmagali. V 6. kolu B-lige so na domačem parketu s 95 : 80 (73 : 52, 39 : 28, 20 : 17) ugnali ljubljansko Ilirijo...

V 7. kolu 1. slovenske kadetske lige vzhod je dosegla Radenska Creativ Sobotas rekordno zmago 91 : 40 proti mariborskemu Braniku...

S tekme proti Iliriji. Foto: J. Z.

Smučarski sejem

Športna zveza Murska Sobotas organizira v soboto, 4. decembra, sejem rabljene in nove smučarske opreme...

Rokomet

Točka le Sobočanom

Tekma med Pomurjem in Raščami se je končala z rezultatom 26 : 26 (13 : 18). V napou in borbeni tekmi sta si ekipi pravično razdelili točke...

Drugi pomurski predstavnik v 2. državni ligi vzhod, radgonaški Arcont, pa je z drugouvrščenim Črnomljem v gosteh izgubil s 27 : 33...

Invalidski šport - Pikado

Na 4. območnem tekmovanju, ki ga je v Žirovnici organiziralo Društvo cerebralno-paraliziranih športnikov...

Elektronabava

Elektronabava Ljubljana je odprla tudi v Murski Soboti v Obrtni ulici 17 specializirano prodajalno s široko in cenovno privlačno ponudbo elektrotehničnega materiala priznanih domačih in tujih proizvajalcev.

Vabimo vas na obisk vsak dan med 7. in 18. uro in ob sobotah od 7. do 12. ure. Dobite nas tudi po telefonu, št. je 02 534 17 71, št. faksa pa je 02 534 17 74.

Do konca leta vam dajemo **15 %** otvoritvenega popusta.

Na pester program novoletne razsvetljave pa dajemo **20 %** popusta.

ELEKTRONABAVA, d. o. o., Cesta 24, junija 3, 1231 Ljubljana

MEDIAFIN KOM, d. o. o.,
Dunajska 21, Ljubljana

UGODNA GOTOVINSKA
POSJILA do 300.000,00
SIT do 12 OBROKOV
PE LENDAVA:
031 797 715, 031 589 448

FLAMIKMS

Druga potovsko kupaletno lahko
Toyota Yaris. Pol plačate zdaj, pol čez eno leto. Brez obresti.

Flamin MS d.o.o. - 1000 Sirovača
industrialna ul. 13, Murska Sobota
www.flamin.si

INTERSPORT

Smači z vezmi **TECNO PRO**

XR JUNIOR + TC 25
cenovno najboljši nakup
za mladega smučarja
dolžine 70, 80, 90 cm
19.990,00

Zimska svežina

MAJ NAJ VIKEND in Miklavžev POPUST

-30%

27. in 28. novembra 2004
za VSA oblačila FIRE FLY, ETIREL in
CRAZY CREEK, razen za izdelke
v akcijskih ponudbah.

-10%

Za Miklavža,
od 1. do 6. 12. 2004.
-10 % na VSE blago, razen za
izdelke v akcijskih ponudbah.

AKCIJA

od 25. novembra do
15. decembra 2004

Ponudba velja za izdelke v zalogi prodajaln. Popusti se ne seštevajo!

na internetu:
www.vestnik.si

Podjetje za informiranje, d. o. o., Ul. a. Novaka 13, M. Sobota

**KURILNO
OLJE,
PREMOG**

Ugodne cene in
možnosti plačila!

KURIVO - PREVOZ, Jakšič Bojan, s. p.,
Gornja Bistrica 51, tel.: 57 88 200

POMURSKO DRUŠTVO ZA BOJ PROTI RAKU
MURSKA SOBOTA, ARH. NOVAKA 2B

zbira prostovoljne prispevke občanov in organizacij na
račun pri Ljubljanski banki: 02340-0019232476

ZA DAROVANA SREDSTVA
SE ZAHVALJUJEMO!

Vse informacije lahko dobite po tel.: 031 438 342

IZPOSOJA - VN TRANSPORTER T4 1 + 8 SEDEŽEV
PRODAJA NOVIH IN RABLJENIH VOZIL, PO VAŠIH ŽELJAH, KONKUR-
RENČNIH CENAH IN MOŽNOSTJO UGODNEGA FINANCIRANJA.
STARO ZA NOVO, STARO ZA STARO, ODKUP VOZIL.

Spanik
Trgovina in storitve d.o.o.

PRODAJNI SALON:
NORŠINSKA ULICA 8
MURSKA SOBOTA,
TEL: 02 534 84 96

Renato & Co.

Renato Ritlop, s. p., Markovci 4, 9204 Šalovci

RAZVOZ KURILNEGA OLJA PO UGODNIH CENAH

Tel.: 02 556 91 50

RELAX® TURIZEM

JESENSKE MINI POČITNICE NA SLOVENSKI IN HRVAŠKI OBALI

CENOVNE BOMBE IN JESENSKA POTOVANJA

LAST MINUTE ponudba

Obiščite RELAX Turizem, Slovenska 25, M. Sobota, tel: 02 530 37 80

STE BILI POŠKODOVANI
V PROMETNI
NEZGODI?

ŽELITE PRIMERNO DENARNO ODŠKODNINO?

PE MURSKA SOBOTA, Staneta Rozmana 16

BREZPLAČNA
TEL. ŠTEVILKA: **080 13 14**

**modri
kredit**

- Kako pridem do najugodnejšega dolgoročnega posojila?
- Kje optimalno varčevati?
- Kako bo z mojo pokojnino?

Neodvisno finančno svetovanje EXPANDET

041 604 979

Mladinska 7, 9250 Gornja Radgona

**JESEN V PRIJETNIH
TERMALNIH BAZENIH**

KOPANJE S KOSILOM

ZA SAMO 2.100 SI

TERME LENDAVA

www.termelendava.si

SAYNE * KOPELI * MASAŽE ...

NOVO - LAŽJE IN HITREJE DO POSOJILA!

BONAFIN, d. o. o. ZASTAVLJALNICA

UGODNA GOTOVINSKA POSOJILA

garancije: osebni dohodek, pokojnina

MS, Staneta Rozmana 16, tel.: 02/524 16 30

LJ, Slovenska 27, tel.: 01/425 20 75

Za
velika in
mala darila!

Skrbi z darili za letošnje praznike so lahko odveč. V Novi KBM vam ponujamo **ugoden kredit** v višini **do milijon** tolarjev z odplačilno dobo do treh let, ki ga lahko dobite takoj. Vse potrebno boste lahko uredili v hipu in **brez stroškov odobritve**. Denar vam bomo nakazali **takoj**, v celoti **v gotovini**. Odplačevali ga boste z brezplačnim trajnim nalogom z vašega transakcijskega računa pri Novi KBM. Oglasite se v naši enoti, Ekspozituri Murska Sobota, Staneta Rozmana 11a ali Agenciji Lendava, Glavna ulica 4. Več informacij z izračuni na www.nkbm.si.

Novi KBM d.d., Vitea krajgolja 4, 2100 Maribor

Sreča za vse!

Veseli smo, ker smo s Hišo zavetja podarili toplino doma tistim otrokom, ki to najbolj potrebujejo. Pridružite se veselju in v nedeljo, **28. novembra**, obiščite katero od odprtih Mercatorjevih prodajaln* in izbranih partnerjev v Mercator centrih, kjer vam pri nakupu ponujamo **10-odstotni popust**. Te praznike bo sreče dovolj za vse!

Mercator

* V Mercatorjevih franšiznih prodajalnah popust ne velja.

-10%

to nedeljo,
28. novembra

"Kredit takoj"

Nova KBM d.d.

pen

... življenje
kak igro
jemen.

Nataša Matjašec

(Zgodba z naslovnice - str. 16)

igralka

1979 Natalija Juhnov

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
25. novembra
2004,
117. številka

Prišel sem na predzadnji letošnji obisk tudi z namenom, da vas spomnim, kdo vse še pride k vam do konca leta. Sestega decembra pričakujte Miklavža (ne pozabite nastaviti očiščenega škornja), 13. pride Lucija (pazite, da vam ne izkoplje oči), od 20. decembra si bosta kljuko podajala Božiček in Dedek Mraz (bodite pridni, da vas ne bosta pregledala) in potem spet pridem Pen kot vedno spravljen v Vestnikov objem (rezervirajte si čas za praznično branje).

Vam zvesti Pen

Brč žoge

MILAN je bil večkrat evropski prvak (italijanski nogometni klub namreč), trener MILAN (KOBLENCER) pa bo prvak v drugi slovenski nogometni ligi, če mu bo šlo z nogometiški lendarstva NAFTO tako dobro kot doslej.

Sicer pa smo ga fotografirali s predsednikom lendarstvih žogobčarjev, MIRKOM HORVATOM (s kratko).

Kot ugotavljajo Pentute: nafta je v svetu vedno dražja, podobno pa velja tudi za Naftine nogometiške!

frbo

Lendavska idila

Derbi 1. lige: Mura – Nafta

Tuta, ki to ni

Legenda Gerd Müller uči Boruta

Nedavno ste lahko nogometni navdušenci po daljšem času spremljali nastop pomurskega nogometnega reprezentanta – na tekmi proti Slovaški je namreč zastopal SLO-barve BORUT SEMLER iz APAČ, stari znanec Pentute. A fant si publiciteto nedvomno zasluži, med drugim tudi zaradi dejstva, da ga nogometnih večšin uči nihče drug.

Borut über alles!

kot legendarni srednji napadalec nemške reprezentacije GERD MÜLLER. Sicer pa si bo Borut minevajoči november zapomnil tudi po tem, da je prispeval levji delež k zmagi amaterske ekipe BAYERNA in MÜNCHNA, ki je bil v pokalnem tekmovanju boljši od EINTRACHTA iz BRAUN-SCHWEIGA. Zmagali so s 3:2, Borut pa je bil 2-krat podajalec in 1-krat strelec zadetka. Tako je s svojimi amaterji med osmimi najboljšimi ekipami, ki se potegujejo za nemški pokal.

frbo

94,6 MHz, v sredo ob 20.00.

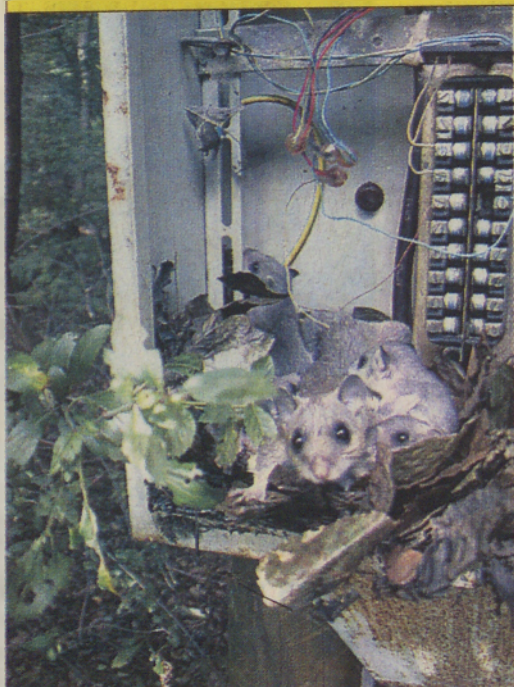
M-M val

Družili so se v Budimpešti

Mursko-morski val je ena od najbolj razpoznavnih oddaj na radiu Murski val. Tudi zato, ker se njeni poslušalci zbirajo na različnih mestih. Največkrat sicer ob jadranski obali, včasih pa tudi kje drugje. Tokrat se je avtorica oddaje SOMINA ŠPINDLER skupaj z agencijo Relax odločila, da M-M-valovce odpelje v eno najlepših srednjeevropskih prestolnic, v BUDIMPEŠTO. Kot se za udeležence tovrstnih srečanj spodobi, tudi tokrat izjavljajo, da je bilo enkratno in neponovljivo. Ali z eno besedo: murskovalovsko.

Lov (brez ribolova)

Samica z mladiči

Nadzorovanje legla z višine

Mladiči pri počitku

Pa še malo rokovanja in prijazno zimo želimo.

Gorički polhi

Omarice so pripravna reč. Lahko služijo za spravljanje oblek, lahko pa so tudi Telekomove. V njih bi potemtakem morali biti različni tehnični predmeti. A ni nujno, kajti v KRAŠČIH so se v tovrstni omarici naselili polhi. Njihov dom so po zaslugi telekomov Branka odkrile tudi Pentute. Po Brankovem pričevanju so polhi v omarici že štiri leta. Pentute ne poročajo, ali so polhi v tem času kaj telefonirali ali raje deskali po mednarodni. V vsakem primeru pa v tem času ni bilo reklamacij strank (ljudi) zaradi previsokih računov. Gyeb

Obhišna opravila

Ka mo té za pár dni pá pucali?

Skrivalnice

Kaj (ljubosumno) čuva MJ?

Pentute ne bile to, kar so, če tu in tam ne bi »udarile« tudi tistih, ki so povsem prepričani, da jih ne more zadeti - »škljoc« fotoaparata namreč! V dobri veri, da ga ne bomo prestregli, je bil tudi Vestnikov novinar MILAN JERŠE. Pa vseeno nam je uspelo. Kaj je v času našega »prestrezanja« počel, ostaja uganka za vas, ljubiteljice in ljubitelji skrivnostnih pentutarskih igric. Je skrival kakšnega od volilnih programov? Je tiščal k prsim cvet svoje mladosti? Ali kaj tretjega ... **tekal**

Ka skrijvaš, Milan?

Pri Zavčevih se je začelo, Györekovi bodo nadaljevali

Ondan se je pentutarski fotograf sprehodil skozi BELTINCE in uzrl množico ljudi, ki so se ukvarjali s pospravljanjem. Hitro je škljocnil, kasneje pa ugotovil, da se je ustavil pri domačiji, kjer so odpravljali »posledice« enega najbolj velikih dogodkov - rojstva.

ELENA ZAVEC in njen izvoljenec SIMON sta namreč bogatejša za novorojenko, malo LUCIJO, v čast kateri so sosedje, prijatelji in sodelavci »zaljšali« okolico hiše. Sicer pa pri isti hiši v nekaj dnevih pričakujejo nov prasačaj, tokrat bo »avtor« BRANKO GYÖREK s svojo ANITO. In najkasneje tokrat je znova pričakovati očiščevalno akcijo ...

Bragy

Pisma

Vestnik, resnice pesnik!

Pridemo tudi na dom

19-letna PAVLA ŽIŽEK (IŽAKOVCI) je leta 1959 odpotovala za svojim fantom JOŽETOM VOHARJEM (MELINCI) v daljno Avstralijo, kjer živi še danes. Vse kot štiri desetletja je naročnica Vestnika in pravi, da posebno dobro pozna prvo damo Žute kuče IRMO BENKO. Skupaj načrtujeta bližnje snidenje, do katrat pa fotografija družine Vohar z vročega kontinenta kengurujev.

Kapo dol

GRAD na Goričkem je znano čarovniško in divjezahodno središče, kjer se zbirajo sodobni kavboji. Kot se spodobi, ima vsak svojega (konja namreč), in ko pridejo pred gostilno (saloon), jih po pravilih »parkirajo«. Malce nerodno je, ker ni privezov, a se le znajdejo. Posebno pozornost javnosti pa zbuja štirinožec, ki razume na povelje »Kapo dol« -kot to počne gospodu HUSARJU iz DOLJNIH SLAVEČ. Ali je napisal recepturo za tovrstno početje nekdanji nogometni selektor SREČKO KATANEC - KAPO DOL, Pentute ne poročajo. **Jajov**

Konjereja

Ka so na Goričkon tudi kavboji?

Mošt, vino in kostanji – dvajsetič v Gerlincih

Slikovita gorička vas Gerlinci je od nekdanj slovela po vinski trti, dobrem vinu in kostanjih. Kombinacija »šturma« (tako v Gerlincih pravijo vinskemu moštu) in pečenega kostanja je slastna. Skoraj z vsakega dvorišča diši po njej. Pred dvajsetimi leti so v tem vonju zavohali svojo priložnost domači gasilci, ki so skoraj vsi itak tudi vinogradniki, in v navezi z vodstvom takratnega Živinorejskega zavoda iz Murske Sobote organizirali prvo tovrstno prireditev v naših krajih - Praznik mošta, vina in kostanjev - z ocenjevanjem mošta in izvolitvijo princese. Osnovnim poudarkom prireditve so ostali zvesti celih dvajset let, in ker je jubilejna tudi uspela, že razmišljajo o prihodnji jeseni. Res je nekaj v dobrem vinu in pravšnji meri popitega!

Vinogradi in trta so le na sončni strani. Trsi se oklepajo bregov in nadzirajo vse, kar se dogaja nižje. V vznožju ali na vrhu so običajno hiše ali hišice s posvečenim temnim prostorom, kletjo, ki daje zavetje zlahkosti iz vinograda in človeku, kjer ta najde okrepčilo za dušo in telo. Med veleumi človeštva je bilo zelo malo abstinentov. Trdijo, da pravšnja mera zaužitega dobrega vina izostri duha in dobrodejno vpliva na ustvarjalnost.

Mag. Anton Vodovnik

Po opravljenem delu je gospodar povabil k malici. Seveda samo tiste, ki so pridno delali, medtem ko so se rado vednežem lahko cedile samo sline. Gospodar je radodarno odrezal debel kos kruha, Janko Durič, vodja prireditve, pa ga je slastno pojedel in splaknil s »špricarjem«, zato mu je beseda prvo sobotno popoldne v novembru tekla kot namazana.

Začelo se je s trgatvijo pri gospodarju Marjanu Flegarju. Njegove gorice so bile bogate in zdravo obložene – prizanesla jim je peronospora, ki je mnogim uničila letošnjo letino, in tudi ptički so zrele jagode pustili na miru. Kot da bi se želeli zahvaliti gospodarju, ki je nekaj trsov prijazno namenil za prikaz trgatve ob gerlinskem jubileju. Trgačem je pod prste gledala množica obiskovalcev, med njimi tudi gostje iz Kobilja z županom Pavlom Nemetom na čelu, kar pa pridnih rok ni motilo. Gospodar Marjan si je nadel brento, z zadnjim vedrom nabranega grozdja pa jo je do roba napolnila Gabrijela Gomboc.

Irma B.
Nataša J.
Jurij Z.

Pika na i pa je v Gerlincih tradicionalni izbor princese mošta, vina in kostanjev. Ob jubileju so izbrali princeso princes. Na tekmovanje so povabili vse dosedanje princese in večina se je opogumila. Laskavi naziv je pripadel prvi princesi iz leta 1985 Anici Gomboc, poročeni Popovič, in za nagrado je dobila ob lenti iz kostanjev, kroni iz vinske trte in vrču tudi objem cankovskega župana Draga Vogrinčiča.

Kda vse to sprobamo, žmetno s klejti najdemo. Zdaj vsi dobre voule smo, leipo si popevemo. Vince to res je prava stvar, ki v glavi dela pravi čar, zato pijmo ga sigdar.
Jože Vogrinčič, Gerlinci 111.

Gerlinska dekleta Marija, Hilda, Gabrijela in Nataša so znala pritegniti pozornost - iz grozdja je začel curkoma teči slasten mošt, še bolj kot na to pa je močnejši spol vrgel pogled na dvignjena krila. In da ne bi kakšna kaplja mošta šla v nič, so po starem načinu zmečkano grozdje še pošteno stisnili v sto let stari stiskalnici. Marjanu Horju je pomagala Gabrijela Gomboc, za obtežitev pa je bila dovolj vitka Marija Bonifarti. Vse skupaj je bilo prava paša za oči, saj zlasti mlajši takšnega načina »prešanja« ne poznajo več.

Dober mošt – dobro vino

Na dvajseto ocenjevanje moštov v Gerlince je prispelo 47 vzorcev. Prvič so prišli Avstrijci in zmagali. Šampijon letošnjega ocenjevanja strokovne žirije, v kateri so bili tudi (od leve) Matija Gjerkeš, Jože Gomboc, dr. Alojz Slavič in

Vlado Smodiš, je bil Günther Hatzi iz Pölna s chardonnayem, takoj za petami pa mu je bil z isto sorto domačin Viktor Dravec. Ob podelitvi priznanj mu je za dosežek iskreno čestital predsednik strokovne komisije Ernest Novak, ki je tudi predsednik Društva vinogradnikov Goričko, ki Ger-

linčanom pomaga pri izvedbi zdaj že kar zahtevne prireditve. Ob šampionu je dobilo diplome kar petnajst vzorcev mošta, to pa že napoveduje, da bo novi letnik goričkih vin zelo zelo dober

Pokušanje mošta ...Viktor Dravec je zanj dobil drugo najboljšo oceno 4.25.

Čez dva dni je s ponosom prejel diplomo, ki mu pomeni skoraj toliko kot šampionski naziv iz leta 1997.

In Viktor Dravec še na martinovo v svoji kleti, ko so se vsi sodih dogajale velike stvari. Da je res tako, smo slišali tudi mi, gospodar pa je prislonil uho, da bi ujel vsa sporočila. Viktor je prepričan, da se je prav na ta dan mošt spremenil v odlično vino, kar mu bo dalo novo valjo za urejanje kleti v delu nekdanjega gospodarjskega poslopja. »Vse sem naredil po lastnih zamislih in še kakšno leto, pa bo moja klet najlepša na svetu. Za dobro počutje pridelka z okrog 1200 trsov, ki lepo uspevajo v neposredni bližini domačije.«

Zločin, umor na Nizozemskem je presenetil Evropo: mnogi so se začudili, kako je to mogoče, da se je nasilje čez noč preselilo s televizijskih zaslonov na konkretno evropsko ulico. Radikalni islamski fundamentalist je namreč ustrelil, nato pa še prerezal vrat filmskemu režiserju Theou van Goghu. Nizozemska je slovela po tem, da v zadnjih tristo letih v njej ni bilo ubojev zaradi verske nestrpnosti. Pred tremi leti so sicer ubili politika ekstremne desnice Pima Fortuyna in kot po naključju: izmišljeno zgodbo o tem politiku in njegovi nasilni smrti je snemal prav Theo.

Strel v resničnost

Pokazalo se je, da so Nizozemci zelo tolerantni. Tolerantni do te mere, da sploh ne skrbijo za emigrante, ki so se naselili v državi. Pav ti islamski prišleki se vse do danes niso vključili v nizozemski način življenja: islamski otroci živijo v zaprtih konklavah, ne hodijo v šolo in kasneje postanejo radikalni sovražniki družbe, kateri živijo.

Na pogrebu filmskega režiserja Thea van Gogha se je zoralo več sto ljudi, o njem so se časopisi razpisali kot o bojevniku za svobodo. Znani nizozemski dokumentarist Jos de Putter je pred dnevi izjavil, kako se »pri vseh vseh stvarih pretirava, da Theo van Gogh ni bil nikakršen mučenik. Bil je alkoholik, jemal je mamila, obenem pa je bil genialni filmar, ki je strašno rad šokiral, izzival.«

Sedemindesetletni režiser Theo van Gogh – neposredni potomec nizozemskega slikarja van Gogha – ni bil diplomirani režiser, k filmu je prišel kot amater, najpogostejši v provokacijo, ki jo film omogoča. V dokumentarcu 1-900 je spregovoril o dveh ljudeh, ki sta se našla po erotičnih telefonskih pozivih, po »vročem telefonu«. Podoben je tudi film Srečanje na slepo (Blind Date), ki je prav tako pripoved o dveh izgubljenih, ki imata bogato preteklost in siromašno sedanost. Nestrpnost je izzval njegov najnovejši film Zapeljevanje, v katerem je režiser spregovoril o nasilju, ki ga doživljajo ženske v muslimanskih komunah. Šlo je za osemminutno filmsko zgodbo, za katero je zgodbo napisala nizozemska političarka Ayaan Hirsi Ali iz Somalije. Režiser se je z njo začel družiti, zanimal ga je islam, posebno po terorističnih napadih v Ameriki.

Cepprav je vpletel v film resnične podatke, je filmska zgodba izmišljena. Opisal je usodo deklet, ki se morajo poročiti z ljudmi, ki se jim v zakonih predstavljajo kot urani. Režiser je obdelal izzivalno gradivo – v filmu je prikazal ženske, od glave do peta oblečene v črna oblečila, tradicionalne habite. Izpod njih so se bleščala gole telesa z napisi iz korana, ki opisujejo kazni za nesolidne žene. Režiser je s filmom šokiral javnost. To je bil njegov cilj. To je plačal s smrtjo. Režiser je bil prepričan, da je njegova vloga v družbi in v filmskem svetu biti dvorni norec, Pavliha, ki lahko reče, kar se mu zljubi, ker je nedotakljiv. Žal je resnica drugačna. Njegova smrt je vznemirila nekatere druge ustvarjalce, ki o muslimanskem fundamentalizmu niso pisali

v rokavicah, marveč so ga napadali, opozarjali nanj kot na nevarnost, ki lahko rani civilizacijski del Evrope. Znana je usoda indijskega pisatelja Salmona Rushdija, ki je po objavi romana Satanski verzi navlekel nase »fetvo« (smrtna obsodba), s katero ga je nekdanji iranski vrhovni ajatola Homeini obsodil na smrt. Vsak Musliman, ki bi ga ubil, pa bi dobil visoko denarno nagrado. Pred dnevi je Rushdie zavrnil razgovor o odnosu med umetnostjo in islamom. Še vedno namreč živi ilegalno, menjava stanovanja (in žene) ter še vedno piše in objavlja dobre romane. »Razumljivo, da me skrbijo grožnje, zaradi mene in zaradi ljudi, ki jih poznam.« je izjavila književnica Irshad Manji, avtorica knjige Neprijetnosti z islamom. Pisateljica živi v Torontu: stanovanje je obdala z neprebojnim steklom, nikomur ne odkriva svojega dnevnega reda življenja, nihče ne ve za njeno telefonsko številko, elektronsko pošto dobiva prek svojih založnikov. Prav ona je napisala komentar ob smrti Thea van Gogha, ki ga je ubil osemindvajsetletni islamski skrajnež. Njen primer ni osamljen. Tudi italijanska novinarka Oriana Fallaci je s svojim uspešnim romanom: Bes in ponos, ki ga je napisala po napadu na nebotičnika 11. novembra, razjezila nekatere ekstremne muslimanske organizacije. V predgovoru v svojo knjigo Življenje mi je resnično ogroženo je zapisala: »Nisem religiozna - vse vere težko sprejemam in prenašam, no islamska po mojem mnenju sploh ni religija. To je tiranija, diktatura...« Spomnimo se, kako je bilo orožje v preteklosti napačno sredstvo za reševanje strahopetnih maščevanj in dilem. Spomnimo se psihopatskega morilca, ki nas je hotel »rešiti« ustvarjalnosti Johna Lennona, pa maščevalcev, ki jih je pogoltnil mrak, potem ko so ubili igralca Brucea Leea, da ne omenjamo ameriških reperjev ali politikov. Smrt nizozemskega filmskega avtorja je opomin, da ustvarjalci ne smejo do konca razkrinkati družbenih problemov, verskih zanosov ali drugih moralnih, etičnih in verskih dogem. Ljudje želijo povprečnost, kič in meščansko razmišljanje o »nalegljivih« boleznih moderne civilizacije. Evropa je ponudila televizijsko oddajo Big Brother, v kateri je vse lažno, konstruirano in mogoče slika našega življenja, s katerim se lahko spoprime šele, ko si ga ogledamo po televiziji. Pa smo res takšni? Upam, da ne.

Branko Šömen

RAZMIŠLJAN

Sebastijan Rous,
univ. dipl. EiKA

Dobrih sto petdeset let star običaj, pošiljanje božičnih, novoletnih in sicer prazničnih voščilnic, danes vedno bolj izgublja klasično obliko, v ospredje pa rinejo nove elektronske oblike tovrstnega dopisovanja. Kljub vsemu pa tistih starih še ne gre pozabiti. Če nič drugega, je njihova narava ostala osebna.

Vrnimo se v začetek 19. stoletja. Takrat so se namreč pojavile prve tiskane voščilnice, njihov namen pa je bil dobrodelen. Sicer pa so ročno pisane in slikane voščilnice svojim dobrotnikom pošiljale že redovnice v 15. stoletju. Slovenci smo voščilnice pošiljali med prvimi na svetu, saj velja za njihovo domovino Avstro-Ogrska, kamor smo tedaj spadali tudi sami, kljub temu pa pripisujejo prvo božično voščilnico Angležu, ki je okrog tisoč izvodov voščilnice, na kateri je bila izrisana vesela družčina s kozarci v rokah, poslal svojim prijateljem.

Voščilnice so se v klasični obliki in motiviko obdržale torej do današnjih dni. Po drugi svetovni

Zakaj pišemo

voščilnice?

vojni je bila vsaj pri nas motivika nekoliko spremenjena, čeprav je v krščanskem okolju še vedno prevladovala podoba Jezuščka, angelčkov, zvončkov ... ob veliki noči pa pisanic in zajčkov. Zadnjih nekaj desetletij smo se, lahko bi tako rekli, spet vrnili k izvornemu namenu voščilnice – dobrodelnosti z Unicefovimi in drugimi voščilnicami, vse pogosteje pa se »bremena« pisanja rešujemo z različnimi SMS-sporočili in voščilnicami prek elektronskih medijev. Pravzaprav postajamo leni torej tudi za prijatelje in sorodnike, da o osebni noti, ki smo jo prej izkazovali s pisanjem na roko, ne govorim. Posebno poglavje so seveda voščilnice, ki jih pošiljajo podjetja. Nekatera se vračajo k izvornemu namenu, druga iščejo svojo izvirnost, oboje se mi zdi prav, tretja pa se spet poslužujejo ustaljenih form »neosebni« voščilnic.

In če ostajamo pri klasični voščilnici, zakaj je ne bi ohranili, ko pa smo bili konec koncev med prvimi na svetu, ki so jih pisali, Slovenci namreč. Ob vsem prej napisanem pa bi se, preden se odločamo o tej ali drugi vrsti pisanja, lahko vprašali, zakaj voščilnice pravzaprav pošiljamo? Zato, ker se nekoga radi spomnimo ob praznikih, zato, ker bi ob tem radi še nekemu, ki mu prazniki niso tako praznični, pomagali, zato, ker se nekoga moramo spomniti, ali zgolj zato, ker je takšen pač red!? Vsak za sebe ve, kako in kaj, in temu primerno se bo pisanju voščilnic tudi posvetil!

Pa prijetno pisanje in lepe praznike!

Zanimiva življenjska pot poslovnega uspešneža, ki je sodobne trženjske poti ubiral že, ko so drugi mislili, da je Marx razrešil vse probleme.

Jože Špilak:

»Začel sem s kolovratom«

Rodil se je pred 70 leti na Ivancih pri Murski Soboti. V domači vasi je hodil v osnovno šolo, ki je bila podružnična šola bogojinske. Gimnazijo je končal v Murski Soboti in nato šel študirat v Ljubljano. Uspešno je naredil štiri semestre in vmes inštruiral štiri predmete. Tudi matematiko. Zaradi življenjske nuje, kot sam pravi, se je vrnil domov, da bi z obrtjo zaslužil toliko, da bi pozneje lahko doštudiral brez tuje pomoči. Na štipendijo kot kmečki sin takrat ni mogel računati.

Recept za prvi uspeh: poliuretanska pena

To je bilo tam leta 1956. Pojavila se je poliuretanska pena, nekaj novega, posebnega, modernega. Z majhno gobico si lahko pral najlonsko srajco, iz nje so izdelovali razne igrače ali marsikaj drugega, delovala je čudežno. Igrače so bile do takrat v glavnem iz lesa ali pločevine. Ko mi je v roko prišel prvi kos, ki je bil izdelan iz te pene, sem naenkrat dobil idejo za kar nekaj izdelkov, ki bi se lahko dobro prodajali na takrat vsega željnem tržišču. Odločil sem se za igrače. Postopek je bil povsem enostaven, saj sem jih izrezoval z britvico in nato lepil. V trgovini sem kupil leseno igračko, jo po prepolovil in tako dobil sablono za slona, ribo, konja itd. Vse sem delal ročno. Tu in tam mi je pomagal oče.

S prvim tako zasluženim denarjem, mislim, da z ribo, sem si kupil tudi prvi stroj, pravzaprav strojček, ki je bil še najbolj podoben kolovratu. Kupil sem ga v Kamniku, starega, polavtomatskega. S kolesom sem ga peljal v Ljubljano. Ko sem prečkal železniško progo Ljubljana-Kamnik, se je kolo zaradi teže sesedlo in moral sem stroj in kolo pustiti pri prvi hiši. Dober teden sem potreboval, da sem organiziral prevoz v Soboti. Z njegovo pomočjo sem lahko normalno živel, obogateti pa se ni dalo.

Dobra izkušnja na začetku moje poti je bila, ko sem nekemu »finemu gospodu« posodil prvi privarčevani denar. Ves čas sem varčeval, razkošja si nisem mogel privoščiti. Potem je ta gospod z mojim denarjem pobegnul v Ameriko, jaz pa sem si moral sposoditi denar, da sem poravnal sprotne obveznosti.

Izkušnje v lendavski Mehaniki

Očitno so moje sposobnosti spoznali tudi takratni politiki, ki so se ukvarjali z gospodarstvom. Na njihovo prigovarjanje sem v Lendavi, v sklopu Mehanike, ustanovil obrat za predelavo plastičnih mas. Odlično je uspeval. Tam sem bil vse. Vodja obrata, komercialni. Doma z delom kljub vsemu nisem prenehal. Spoznaval sem ljudi po Jugoslaviji in se seznanjal z novo tehnologijo. Od tam sem odšel k vojakom.

Po vrnitvi so se stvari obrnile na bolje. Delal sem za Mehaniko in tudi doma sem razvijal posle. Ker je v družbenem obratu posel dobro šel, nisem imel problemov. Še več. Nekoliko sem bil v privilegiranim položaju, saj sem dobival plačo od občine in tako nisem bil vezan na razmere v Mehaniki. Ko sem prišel tja, so imeli tako polna skladišča, da nisi mogel odpreti vrat. Tisto sem vse prodal. Tudi materiale, ki so se takrat težko dobili, sem uspel dobiti. Ker sem na Jesenicah naletel na nerazumevanje, pravzaprav me vodilni sploh niso hoteli sprejeti, sem se nekega dne najavil pri Hafnerju – tistem Hafnerju, ki je pozneje s prstom v skupščini žugal Miloševiću. Predstavil sem mu problem, koliko delavcev je povezanih z dobavo tega materiala in kaj bi se lahko zgodilo, če ga ne dobimo. Konec razgovora je bil takšen, da so me pozneje tovariši z Jesenic – kar štirje vodilni – peljali na kosilo v Kranjsko Goro! Tistega materiala sem imel toliko, da sem ga lahko zamenjeval za drug material, ki se je na tržišču ravno tako težko dobil.

Uspešen poslovnež

Prvi večji posel sem dobil v tovarni Mura leta 1961, ko sem začel za njih izrezovati gobice za najlonske srajce. V tem času sem prišel v stik s prvimi predelovalci plastičnih mas v Sloveniji. Bilo jih je morda deset. Večji preobrat pa je vsekakor leto 1962. Takrat sem že bil podkovan obrtnik in ponudila se mi je priložnost, da sem začel izdelovati izdelek, ki so ga potrebovali po vsej Jugoslaviji, posredno pa sem ga izvažal tudi v Avstrijo, Nemčijo, Belgijo, Francijo in Rusijo. Takrat mi je šel posel res dobro. Hišo, v kateri zdaj prebivam, sem zgradil leta 1968 – brez dolgov. Redno zaposleni so bili že štirje delavci. Delalo se je v dveh izmenah – na

ženinem domu v Noršincih. Na tej lokaciji smo še zdaj. Vmes, leta 1963, sem nekaj časa delal na Blisku, kjer smo delali obešalnike za Muro. V tistem času je moj obrat vodila žena. Leta 1965 sem nato delal v Panoniji. Takrat smo tam razvili sto artiklov, lahko bi se naredilo marsikaj velikega. To so bili časi, ko se je razvijal jugoslovanski trg. Če nisi imel poznanstva, nisi prišel nikamor. Meni ni bilo treba veliko potovati, stkal sem dobre poslovne veze. Pokličesh človeka v Valionici bakra v Sevojinu: »Čuj Mile, pošalji to, pošalji ono. Uredi to, uredi ono!« Če ga ne bi poznal, ne bi veljalo nič, tudi če bi potoval tja. Tako sem prihranil čas in denar. Hladna valionica Nikšič, Železarna Jesenice, Zorka Šabac, Crvena zvezda Sombor... Povsod sem poznal nekoga, ki sem ga lahko kadarkoli poklical.

Kot privatnik si v tistem času težko prodajal, le indirektno. Nekoga si moral imeti iz družbenega sektorja, v imenu katerega si prodajal. Mislim, da sem imel največji posel s firmo UPI iz Sarajeva. Vsak drugi dan, najmanj pa dvakrat tedensko sta vozila tja dva tovornjaka blago, košarice za embalažo. Moj poslovni vrhunec je bil verjetno leta 1985. Sodelovali smo pri izdelavi opreme za elektroindustrijo in kmetijsko industrijo – po vsej Jugoslaviji, za TAM v Mariboru. Tam smo razvili in izdelali orodje za grelec tovornjaka TAM 2000 ...

Živeti skromno

Bahanja nisem poznal, tudi zunanji videz bogataša me ni zanimal. Moj cilj je bil, da se uredita proizvodnja in oprema, najboljša, kar je dovoljeval tisti čas. Tudi s politiko nisem prišel navzkriž in v šali sem se strinjal z njihovim pregovorom iz zgodnje dobe, da je privatnika treba ustreliti, vendar ga je treba spoštovati, dokler daje denar. Plačal sem ogromno davka, ker sem imel res velik promet. Če bi ga zdaj primerjal s kakšno drugo dejavnostjo, bi kdo rekel, da se delam važnega. Politiki so takrat rekli: »Če bi imeli v občini pet Špilakov ...« Tudi z raznimi inšpekcijami ni bilo problemov. Ne z davčno ne s policijo. Tako smo delali, kot je bilo predpisano. Knjigovodstvo se je vodilo dosledno. Inšpekcije me nikoli ni bilo strah. Lahko so prišli kadarkoli in pregledovali, tudi za leta nazaj. Avtomobilov sem imel kar nekaj. Največji je bil opel karavan, ki pa ni bil kaj posebnega.

Z njimi se nisem obremenjeval, čeprav bi si lahko privoščil kaj boljšega. Morda tudi zato, ker so bili takrat avtomobili politikom tern v peti. Prostega časa za zabavo je bilo malo. V začetku skoraj nič. Prvih petnajst let sem delal najmanj šestnajst ur na dan. Se je pa zgodilo, da sem delal dvajset ur skupaj, šel malo dremat, nato pa se s »še toplimi« vzorci poljal v Sarajevo, na primer. V bistvu je bilo to stresno življenje, in če si hotel uspeti, si moral velikokrat tvegati – iti tudi na vse ali nič.

Zadovoljen, aktiven

Otrokom sem ustvaril možnosti za morda nje delo, način dela so imeli priliko videti, ko so odrasčali. Brez discipline, vztrajnosti in zagnanosti, poleg vsega drugega seveda, ne gre. Imam pet vnukinj in zdi se mi, da je vsaka nekaj podedovala po meni. Če drugega ne vsaj to, da rade in lepo rišejo. Tudi sam se vedno veliko slikam – v glavnem v oljni tehniki. Tudi rezbaril sem. V napetih trenutkih sem v likovnem ustvarjanju našel sprostitelj in zadovoljstvo. Ravno tako mi je prišlo prav lovstvo in gobarjenje – pri vsakem delu je fizična kondicija izredno pomembna. Vedno sem bil aktiven v različnih organizacijah in marsikatero funkcijo opravljam še zdaj. Bil sem med ustanovitelji obrtne zadruga Prekmurka in njen direktor, bil sem predsednik Obrtne zbornice M. Soboti, predsednik Zveze obrtnih združenj, že dvajset let sem predsednik komisije za podporo in humanitarne zadeve pri Obrtni zbornici Slovenije.

Trenutno slabi pogoji, drzni načrti, a tudi umik

Sem upokojen. Lahko povem, da živim zadovoljno, lahko pa tudi povem, da trenutno več delam, kot sem kdaj prej v življenju. Tudi več kilometrov naredim, kot sem jih kdaj prej. Mislim, da preživljamo za proizvodnjo najslabše čase. Tako slabo še ni bilo, tudi v prejšnjem sistemu ne. Za proizvodnjo pravim, drugo si bifeji in trgovine. Cilj mi je, da uredim proizvodnjo, da jo spravim na tako raven, da bomo konkurenčni na skupnem evropskem trgu in da bo ostal še kakšen tolar tudi za uvajanje kakšne nove proizvodnje. Ko mi bo to uspelo, sem bom umaknil in ne bom več prestopil praga proizvodne hale

Špilaka: Jože in sin Igor ... ustvaril sem možnost za nadaljnje delo ...

Velika TRIPENKETA

Tri vprašanja za šest znanih Pomurk in Pomurcev in osemnajst zelo različnih odgovorov. Vredno jih je prebrati!

1. Kakšna bo vaša silvestrska toaleta?
2. Bush je zmagal. Kaj se je spremenilo v vašem življenju?
3. Vaša najljubša igrača?

Sandra Fehér

lastnica Beauty centra, Lendava

1. Toaleta bo odvisna: a) če me mož kam povabi, b) če se babica za tisti dan odloči za varstvo otrok, c) od rezultata vsakodnevnega tekanja s psom.
2. Veliko! Največja država sveta je dobila novega starega predsednika, na drugi strani pa je v neki majhni deželi neka Sandra uresničila svojo življenjsko željo.
3. Igrati se pomeni graditi most med fantazijo in resničnostjo, čarobno učinkovitostjo lastnega jaza. Zato je moja najljubša igrača vedno odvisna od moje volje, želje ... po čarobni akciji.

Boštjan Bertalanič

projektant - programer pri Transpaku in glasbeni redaktor na Murskem valu

1. Silvestrovo je zame čisto navaden dan. Lanski pa je bil idealen: z ženo sva novo leto pričakala v Kuala Lumpurju v kratkih hlačah in rokavih - oblečena preprosto, popotniško in na ulici. Ne maram namreč prenapihnjene potrošniške mrzlice, kjer vsi histerično razmetavajo denar na vse strani. Letos pa bo verjetno treba potrpeti doma, bo pa to vsekakor v vsakdanji opravi.
2. Veliko več, kot si predstavljamo. Zdi se mi, da v svetu protibužem po tej izvolitvi prerašča v protiamerikanizem. In Ameriko z njenimi izdatno izvoženimi artikli predstavljamo bolj ali manj vsi (Levi's, Coca Cola, Microsoft ...). Ampak tega ni prinesel novi

Bushev mandat, ampak že prejšnji, ko dejansko ni zmagal. Michael Moore je imel prav: »Neumni beli možje so naredili veliko sranja.«

3. Sem bolj tehnični tip in obožujem vse dovršene naprave, ki pa so lahko tudi igrače: fotoaparati, računalniki, Hi-fi, GPS-navigacija, robot, avtomobil ... Včasih pa je tudi najpreprostejša stvar odkritje: žoga, kolo ... skratka, možnost izbire med mnogimi »igračami« je tista, ki je največ vredna.

Jožef Horvat

poslanec Državnega zbora, Žižki

1. Sem sin kmečkih staršev. »Toaleta?« Gospod Toporišič, pomagajte! Toporišič: a) **toaleta:** boljše ženska obleka za posebne prilaznosti, b) **toaleta:** prostor s straniščem in umivalnico. Itvala, gospod Toporišič! Torej bo v smislu točke a moja silvestrska toaleta (lastništvo toalete je namreč določeno z lastništvom denarnice) oblekla moja žena, v smislu točke b pa bo toaleta edini prostor v našem domu, kjer ne bo silvestrskih dekoracij.
2. Nič. Bush namreč še nima podatkov o mojih naftnih poljih.
3. Moja najljubša igrača predstavlja množica zavrženih igrač mojih otrok. Ker pa je čas vse manj moj zaveznik, sem iz spoštovanja do dragocenih igrač iz njih ustvaril »Mozaik spominov« v velikosti sedmih kvadratnih metrov. Družina mi je dala lokacijsko dovoljenje za postavitve »umetnine« v garaži. Tako se z mojo najljubšo igračo srečujeva vsaj dvakrat dnevno (do pred kratkim).

Vera Granfol

prof. sociologije in slovenščine, Gornja Radgona

1. Odela se bom v chanelovo vonjavo. Nato si bom nataknila sproščeno in nagajivo obleko. Pri nakitu bom upoštevala pravilo MANJ JE VEČ (tudi pri govorjenju). Na ustnicah bo sijal prijazen nasmeh, izžarevati pa želim s svojo osebnostjo.
2. Bush s svojo ponovno izvolitvijo v moje življenje ni prinesel bistvenih sprememb. Naj dela za mir v svetu, kajti mir pomeni tudi nižjo ceno nafte. Uživam v vožnjah z avtomobilom. Še posebej so mi všeč vožnje s poceni bencinom po naši lepi Sloveniji. Tudi cenejših letalskih vozovnic bom vesela.
3. Lepa rumena kosilnica - ki ni predmet moralnih razprav in razvnetih misli. Omislila sem si jo v letošnjem letu. Aktivnosti z njo so me sproščale in razbremenjevale napetosti vsakodnevnih stresov. Z njeno pomočjo sem urejala okolico doma, ki je moj izvir, pribežališče in svetišče. Pred dnevi sem ji omogočila zimsko spanje, veselim pa se že pomladi.

Jurij Bertalanič

direktor Agromerkurja, Murska Sobota

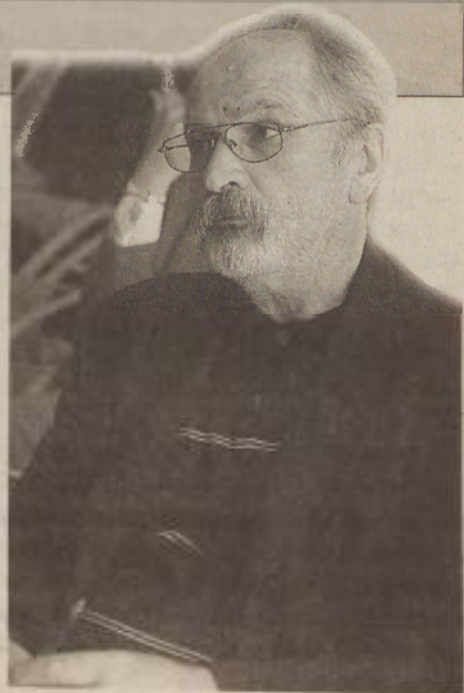
1. Glede na hiter ritem življenja in vse premalo časa za družino smo se odločili, da bomo silvestrovali doma - žena, 18-letna hčerka in 7-letni sin, morda pa še kakšen sorodnik in prijatelj. Tako torej o posebni silvestrski toaleti ne razmišljam, dovolj bodo udobna domača oblačila, a slovesnemu trenutku vseeno primerna. Z veseljem pa prepuščam predpraznično »zadovoljstvo« ob izboru toalete tistim, ki bodo silvestrovali kje drugje.
2. Glede na to, da so ZDA daleč od Slovenije, kakšnega bistvenega vpliva v osebnem življenju ne čutim. Je pa res, da je bilo pred volitvami v vseh medijih več kot dovolj Busha in Amerike. Dobro, da je to zdaj minilo in da se lahko posvetimo našim, slovenskim »Bushem« in »Kerryjem«, ki so za nas najpomembnejši.
3. Igrače in z njimi povezane igre ter igrice me spremljajo od otroških let. Z leti se sicer spreminjajo, a njihov namen ostaja podoben. Od otroških igrač imam najraje po igri pospravljene igrače svojega sina, ki včasih težko razume, da stanovanje ni razstavni prostor za njegove igrače.

Zvonko Kustec

ravnatelj Gimnazije Frana Miklošiča, Ljutomer

1. Glede na to, da najraje pričakam novo leto v družbi najdražjih, čim bliže doma, bo silvestrska toaleta temu primerna. Ne bo problemov s čistilnico, likanjem in temu primerno menii tujih opravil. Tudi s frizerjem nimam več dosti opravkov, saj me je mati narava že pred leti rešila teh skrbi.
2. Pravzaprav se ni spremenilo nič. Še naprej bo treba vsak večer gledati dnevnik in spremljati cene, predvsem naftnih derivatov, da nas v šoli ne bo zeblo. Naši debaterji bodo imeli mnoge aktualne teme in mi bomo imeli še naprej dežurnega krivca.
3. Vsekakor prave igrače nimam več. Če že govorimo o igračah, sta to računalnik in moj zvesti partner maček Muri, ki skrbi, da zjutraj ne bi zaspal. Imava pač bioritem, obrnjen za 180 stopinj.

Duša Dolgovaško-Lendavskih Goric

Katarino Katico Solar sem prvič srečal avgusta letos na krstu Ajdine Marije, hčerke Vlada Kreslina. Od takrat pogosto prihajam v njeno čardo, Bukeš čardo, v Dolgovaških Goricah.

V Katicini družbi je prijetno. Kot je v knjigo gostov zapisal eden od njenih gostov Italjan Gian Piero Manfredini:

»Katarina ima plemenit pogled in aristokratsko držo; rad bi jo ponovno videl, in to čimprej. Bog ve, ali se to res ne bo zgodilo. Malo že upam, da bo tako.« Katica je namreč oštarjaška, ki ji nasmeh in gostoljubje do gostov prihajata iz srca in duše.

**Katarina - Katalin
- Katica**

Zaupala mi je svojo življenjsko zgodbo, ki je nadvse pisana in zanimiva za uho slehernega poslušalca. Začelo se je ob njenem rojstvu 3. avgusta leta 1949 v isti hiši, kjer ima danes čardo in stanovanje. Skupaj s svojim bratom dvojčkom je Katica peti otrok v družini Solarjevih. Ko je mama ob njenem rojstvu dobila popadke, je krajevna babica prišla po naročilu Katicine 16 let starejše sestre Marice, ki je po babico pritekla kar pet kilometrov med goricami. Babica na žalost ni takoj opazila, da je ostal po Katicinem rojstvu v maternici še en

otrok. Ker je ta v maternici ležal počez, babici ni uspelo, da bi otroku sama pomagala na svet. Zato je morala Katicina sestra Marica še enkrat v Lendavo po šoferja, da se je po prašni makadamski poti pripeljal do Solarjeve domačije in njeno mamo Veroniko, po rodu Ciganovo, hčerko bogatega Amerikanca, prav tako iz Dolgovaških Goric, odpeljal v murskosoboško porodnišnico. Ampak za sinka je bilo že prepozno, kajti v maternici se je zadušil. Pokojni brat ni dobil imena. Šele letos se je Katica odločila in mu dala ime Bodi. Bodi pa zato, ker je bil njihov oče Boldižar in ker je Bodi izpeljanka iz njegovega imena. Pa tudi zato, ker so ji tako velele zvezde, namreč sama rada opazuje večerno zvezdnato nebo in posluša, kaj ji govori zvezde.

Tako je Katica skupaj z bratoma, 19 let starejšim Francem in 10 let starejšim Stankom, ter 16 let starejšo Marico in 2 leti starejšo Vero odraščala na domačiji, kjer je morala zgodaj poprijeti za kmečko delo v vinogradu, na ilovnatih njivah pa tudi v kuhinji. Ko ji je bilo šest let, je izgubila očeta, toda kmetija je morala živeti naprej, zato je bilo treba delati še veliko več. Leta 1956 je začela obiskovati slovensko osnovno šolo v Lendavi.

Skoraj neverjetna je bila njena pot v šolo, ko je v eni roki nesla šolsko torbo, v drugi pa 2- ali 3-litrsko pločevinasto posodo z mlekom, ki ga je prodala v Lendavi. Pozimi se je s takšno prtljago ustavila vsakih dvajset minut in si v žepu pogrela roke. Poleti je bila pot v šolo manj naporna, ker ni bilo mrzlo, le prašna, makadamska pot je bila ob dežju ena sama blatna mlakuža, zato so bili škornji skorajda vedno blatni. Otroci, ki so tako kot ona prihajali iz goric, so si blatne škornje oprali v lendavskem jarku pod gradom in nato z mokro obutvijo odpešali v šolsko stavbo. Kasneje, ko so bili starejši, so vsak dan skrili škornje v grmu ob jarku, da bi prišli v razred s čistimi čevlji in da se mestni otroci ne bi norčevali iz njih. Šolska leta so bila zanj nekakšen izpit za vstop v svet, v katerega se je odpravila takoj po končani osemletki, ker v Lendavi in okolici ni dobila vajenskega mesta, mama pa je ni zmoгла solati.

Kot osemletna deklica s svojo mamo pred sedanjo čardo, v kateri se je tudi rodila.

Katica s sinom Božidarjem. Poudarja, da če si zdrav, ne občutiš, da imaš za sabo pet desetletij. Pravi, da je v življenju pomembno, da imaš poklic, ki ga imaš rad, in z veseljem delaš, ter da te družina pri tem ne sme ovirati. Takrat si lahko srečen in vesel in to prenašaš tudi na druge. Njen hobi je »delo in delo«. Ob tem pa še nabiranje gob in regrata.

Katica kot 18-letno dekle 2400 m visoko v Montafonu. Ko je v Avstriji delala za kuhinjskim točilnim pultom, je bilo to zanj najlepše obdobje v življenju, ker je bila skoraj brez vseh skrbi. Vendar si je želela priti domov.

Tako kakor poje Helena Blagne v svoji pesmi po ... vaški prašni poti ..., tako je tudi naša Katica neizmerno otožna peš odtavala do avtobusne postaje v Lendavi, nekaj korakov pred njo pa je njena zdaj že pokojna mama na glavi nesla hčerkin kovček. Med potjo sta srečevali znanca. Bili sta tiho in po licih so jima tekle solze. Svojo pot je nato nadaljevala sama naprej do Ljubljane k bratu Francu, od njega pa se je odpravila na delo v avstrijski Vorarlberg, kjer je takoj dobila zaposlitev v tekstilni tovarni. Njena prirojena žilica do veselja za delo z ljudmi ji je kaj hitro omogočila, da se je uveljavila kot delavka v gostinstvu, zato se je po šestih mesecih dela v tovarni

Najbolj se razživi ob plesu, ko ji Vlado Kreslin zaigra znano pesem Daj mi Micka pejneze nazaj. Tako je bilo tudi na fotografiji pred Copekovim mlinom v Mali Polani, ki je nastala pred leti, ko sta živela še zadnja dva člana Kociprove bande.

zaposlila v hotelu A-kategorije Montofon. Prvi dan so ji dali lupiti krompir in korenček. To delo ji ni ustrezalo in po dvajsetih minutah lupljenja je omedlela. Na srečo so jo po treh tednih premestili na delovno mesto, kjer so pripravljali dietne sladice. Kmalu je zbudila pozornost nadrejenih, ki so ugotovili, da je sposobna delati za kuhinjskim točilnim pultom, kjer so jo avstrijski sodelavci lepo sprejeli pa tudi sama se je počutila zelo dobro. V omenjenem hotelu je ostala tri leta. V Avstriji je po končanem delovnem urniku opravljala še dodatno natakarsko delo v bližnjem hotelu.

Domotožje? Kljub svojemu pogumu in želji po novem, drugačnem življenju ga je občutila. Vmes je bilo tako močno, da se je vrnila in se želela v Slovenijo, oziroma takrat v Jugoslavijo, izučiti za frizerko. Toda po treh mesecih v domovini je ugotovila, da to ne bo prava rešitev, zato se je znova vrnila v Avstrijo in spoznala, da si je že od nekdanj želela postati natakarica. Nisem pa

Posebnost, ki jo obvlada Katica, je plesanje z vrčem, manjšim sodom ali s torto na glavi. Seveda sta vrč ali sod polna vina. Po tem je znana daleč naokoli. Te veščine se je naučila v Avstriji.

edini, ki misli, da bi bila Katica odlična gledališka ali filmska igralka.

Vrnitev za vedno

Po nekaj letih pa se je res vrnila na delo v Slovenijo, in sicer kot natakarica v restavracijo Vikend v Radencih. Zatem je ob delu vpisala v triletno večerno gostinsko šolo v Radencih, nato pa v srednjo hotelirsko šolo v Mariboru, kamor se je tri leta vozila štirikrat na teden. Zelo hitro je napredovala in si za svoj denar kupila nov avto - stoenko. Leta 1975 je postala šefinja v gostišču na Kapeli, kjer je spoznala organizacijo dela v gostinstvu. Gostišče je takoj obogatila s telefonom in džuboksom, ki je goste navdušil. Ker se je v tem nekoč znanem gostišču gibalo mnogo ljudi, znanih in manj znanih, se je Katica nekega lepega večera spoznala z muzikantom skupine Golf, ki je takrat spremljal Karlija Arharja. Postal je njen življenjski partner in oče sina Božidarja. Zaradi sinovega šibkega zdravja se je zelo zelo bala in se je že takrat odločila, da bo v zahvalo za njegovo zdravje postavila kapelico. In res je bila leta 1999 blagoslovitev kapelice v njeni vasi, ki sta jo zgradili skupaj s še eno dobrotnico iz okolice, ki je darovala zemljišče.

Po porodniškem dopustu je nekaj časa delala v radgonskem hotelu, potem pa prišla za šefinjo hotela Lipa v Lendavi in temu dala sloves pravega hotela. Meni, da je to naredila le s pravim pristopom do ljudi, do gostov, ki jih je treba razumeti in razvajati, kar so do njenega prihoda tam zelo pogrešali.

Stara želja - biti sam svoj šef

Zaradi tega in še nekaterih drugih stvari, ki jih je doživela med ljudmi, zaposlenimi v hotelu, je odšla leta 1990 iz hotela Lipa in ustanovila lastno turistično agencijo.

Ker pa jo je že od vsega začetka v lastnem podjetju dajal strah zaradi davkov in vojne leta 1991, je imela v mislih še dodaten zaslužek z vinotočem ali kako manjšo turistično kmetijo.

Leta 1992 je zaslovela s svojo čardo, Bukeš čardo, katere posebnost so pristna domača hrana, domači ambient in prava ciganska glasba ter veliko gostov z vseh koncev Evrope in sveta.

Danes je srečna, da je zmoгла premagati vse dosedanje probleme. Ponosna je na ljudi, ki jo zares cenijo, in tudi na svojega sina Božidarja, ki gre po njenih stopinjah. Pred časom se je odločil oditi živeti v Švico, za kar Katica misli, da je tako prav, ker spoštuje njegove želje, vendar si najbolj želi, da bi se nekega dne vrnil v Slovenijo.

Danica si je Borisa »nagledala« prej kot hčerka

Tašče o zetih & Zeti o taščah

19
Penova
nadaljevanke

Kako je policijskemu komandirju sestra poiskala ženo?

Kako nepredvidljive in različne so človeške usode, se lahko prepričamo tudi med pogovorom z akterji »pentutarske nadaljevanke«, torej z zeti in taščami. Tako smo tokrat izvedeli, kako si je tašča Danica Bogdan iz Ljutomera že vnaprej »nagledala« zeta Borisa Rakušo, kateremu je sestra Suzana morala pomagati pri »iskanju« življenjske sopotnice. Naša sogovornica je bila rojena pred 56 leti v Središču, otroštvo pa je s starši preživela v Mariboru, dokler niso kupili hiše v Veščici pri Razkrižju, kjer je Danica v petčlanski družini preživljala mladost, hitro pa se je morala tudi zaposliti, saj je bilo težko z eno samo (očetovo) plačo. Službo je našla v ljutomerskem obratu tekstilne tovarne Mura, kjer je pozneje našla tudi moža Stanislava, čigar hitra smrt pred šestimi leti jo je v življenju najbolj prizadela. Vso delovno dobo je preživela v Muri in se je konec leta 2001 tudi upokojila. Z možem si je ustvarila družino v Ljutomeru, hčerka Tanja in sin Robi pa imata tudi že nekaj časa svoji družini. Danica je ostala sama v veliki hiši, toda mladi jo pogosto obiskujejo, tolažijo in ji pomagajo, še posebno vesela je vnukinje in dveh vnukov.

S posebnim zadovoljstvom se naša sogovornica spominja, kako »spoznala« zeta Borisa. »Tanja ga je prvič pripeljala domov, ko sem ob neki priložnosti na balkonu obešala perilo. Sem ga pa poznala že prej, kot otroka, in vedno sem imela nadvse dobro mišljenje tako o njegovi družini kot o njem. In zato sva ga z možem takoj z veseljem sprejela in hitro smo postali kot ena družina, Boris pa je postal naš drugi sin. Dobro smo se razumeli celo leto, ki smo ga preživeli skupaj v naši hiši. Bilo nam je zelo lepo in tako je tudi danes. Nikoli se nismo sporekli niti grdo pogledali. Moram priznati, da sem dobila enkratnega zeta, Tanja pa enkratnega moža. Tako okrbnega, odkritega, prisrčnega, preprostega in poštenega fanta kar težko najti. Sedaj po moževi smrti mi je Boris v zelo veliko oporo in tega se ne pozablja. Z njim dejansko nismo prišli navzkriž, malo hudo je bilo le, ko je moral kot policist na Kosovo, med osamosvojitveno vojno pa v Ljubljano,« pravi tašča Danica, ki

»dodaja, da Boris sicer ni zahteven ne pri hrani in ne pri čem drugem, čeprav je malo bolj okrogel ...

Boris Rakuša je tudi Prlek, rojen leta 1964, ki je osnovno šolo končal v Stočji vasi. Takoj zatem je odšel v kadetsko šolo v Tacnu. Že kot 19-letnik je šel za dve leti delat v Koper, med letoma 1985 in 1989 pa je bil v specialni policijski enoti v Ljubljani. Po prihodu na radgonsko območje je bil nekaj časa na policijskih oddelkih Radenci in Videm, po osamosvojitvi pa se je družina Rakuša naselila v Gornji Radgoni, saj so na Tratah kupili stanovanje. Nekaj let je bil pomočnik komandirja PP Gornja Radgona, približno zadnjih pet let pa je komandir. Vmes (v letu 1997) je spoznal tudi življenjsko sopotnico Tanjo, s katero se je poročil (na občini v Ljutomeru, vesela gostija pa je bila v gasilskem domu na Pristavi) aprila 1989, malo pozneje pa je na svet prikukala hčerka Anja, danes dijakinja 1. letnika ljutomerske gimnazije.

Moram priznati, da jaz Tanje, ki je vseskozi zaposlena na Kompas MTS, prej nisem poznal, saj sem bil v Tacnu, Kopru in potem Ljubljani. Toda Tanja je bila sošolka in velika prijateljica moje sestre Suzane (imel je tudi brata policista, ki se je smrtno ponesrečil na Primorskem, kjer je bil zaposlen, op. p.). In ob neki priložnosti, ko sem bil doma, sta šli Tanja in Suzana na neko prireditev na Jeruzalem. Vprašal sem, ali bi lahko šel z njima, in tako se je začelo. Tako mi je sestra nekako pomagala najti ženo, s tem pa tudi srečo v življenju. Moram priznati, da sem se s taščo in tistom vseskozi odlično razumel, enako je tudi danes in tako bo tudi v prihodnje, kajti moja tašča je čudovit človek in z njo ne moreš imeti težav,« pravi Boris.

Oste B.

Janez Jakob, rojen v Lipovcih v Prekmurju, živi 36 let v Ljubljani in tam uveljavlja Jakobovo šolo za ročno pletenje okrasnih izdelkov iz slame

»Dožnjek« osvaja Ljubljano

Slovenija je ena sama razsežna, očem dopadljiva vas. In njena prestolnica Ljubljana vedno bolj razteza svoje ulice v nekdanja okoliška vaška jedra. Celovška cesta se vije mimo Dravelj in v tamkajšnji Sojerjevi ulici živi z družino 51-letni Prekmurec Janez Jakob. Je sin Jožeta Jakoba iz Lipovec, katerega rod je znan po izdelovanju »dožnjekov«.

Vsi ljubljanski Jakobi pletejo

Janez Jakob je postal v novem okolju Jani. V Ljubljani živi 36 let. Po poklicu je specialni pedagog. Priženil se je k družini Homar. Prvoten dom so nadzidali in dozidali in vzorno uredili. V pritličju je družinska galerija izdelkov iz slame. Danes vsi pri hiši pletejo iz ržene slame »dožnjake«, venčke, srčke, »putre«, vrče, vaze, kelihe, križe, okraske za na steno in božnično ali novoletno jelko. Spletli so tudi veličastno monštranco, ki so jo poklonili papežu, ko je obiskal Slovenijo. Spletli so dopadljiv primerek letala. Naša letalska družba Adria Airways ga je sprejela za svojo maskoto. Krasi njene plakate, ki jih je najti po vsem svetu.

Ljubljanski Jakobi imajo certifikat Obrtne zbornice Slovenije za tovrstno popoldansko dejavnost. Nosilka obrti je Janijeva žena Beti. Jani se je naučil opisovane spretnosti v Lipovcih v rani mladosti. Pisalo se je leto 1963. Sorodnik Anton Horvat se je pripravljal na novo mašo. In Jakobova mama Rozalija je želela, da bi v ta namen izvirno okrasili uto, namenjeno slovesnosti. Idejo za izdelavo okrasov iz slame je dala Terezija Vinkovič, rojena Jakob. To znanje si je pridobila na sezonskem delu na Madžarskem, v Franciji ... In po tistem so to spretnost Jakobovi v Lipovcih povsem osvojili. Nastala je tradicionalna panonska etnološka zanimivost.

Prva je v Ljubljani pletla Janijeva žena

Jani je v Ljubljani najprej naučil opisovane spretnosti ženo Beti. In za delo sta zavzeto poprijeli tudi hčerki Karmen in Martina. Plete tudi tašča Terezija Homar. »Moška dela« opravlja oče France. Ženina starša sta doma iz Tuhinjske doline. Šest let so vozili rženo slamo iz Lipovec. Pozneje je rž posejal svak v Tuhinjski dolini. Zdaj jo seje v ta namen kmet v Šentvidu pri Ljubljani.

Ljubljančani so se čudili

Za ljubljansko okolje je bilo zelo zanimivo, ko so neobdelano rženo slamo prvič pripeljali v Sojerjevo ulico. Sušili so jo na Homarjevem dvorišču, jo razvrščali, čistili, povezovali v snopiče. Odrasle in otroke je zanimalo, čemu bo služila slama. Sprva niso mogli verjeti, kaj vse se da narediti iz slame s spretnimi rokami in domisljicami.

Potem je mlajša hčerka že v sedmem razredu osnovne šole pripravila, z izdatno očetovo pomočjo, etnološko nalogo. V njej je v besedi in sliki lično prikazala zgodovino in način izdelave »dožnjeka« in drugih izdelkov iz slame. Osnova je bila izkušnja oziroma ustno izročilo družine Jakob iz Lipovec. In potem je povabila domov sošolke in sošolce in tam pripravila posebno delavnico. Otroci so spoznavali osnove pletenja.

Sogovornik Jani pravi, da nam slama daje kruh, streho, izolacijski material, kmet jo uporablja za steljo ... In če daš slami dušo, nastanejo okrasni izdelki. Trudi se, da bi se boljše spoznal zgodovino družinske dejavnosti. Želi izdati etnološko razpravo. Svoja prizadevanja je poimenoval Jakobova šola. Že pokojni etnolog Vilko Novak se v to ni dosti poglobljal. Dalj je posegel etnolog Angelo Baš. Virov je torej dokaj malo.

Sodelovanje na etnoloških prireditvah

V novejšem času so začeli v Sloveniji organizirati v starih mestih jedrih, na trgih in po vaseh ter ob graščinah srednjeveške dneve, dneve narodnih noš, prikaz starih dejavnosti oziroma etnološke prireditve. Žaživali so že pozabljeni stari sejmi. To se dogaja v Slovenj Gradcu, Škofji Loki, v Kamniku, ob Predjamskem gradu, Ribnici, Mengšu, Beltincih,

Jani Jakob v družinski galeriji v Ljubljani. Vso družino v tamkajšnjih Dravljah je naučil pletiti okrasne izdelke iz slame.

Brestanici ... Na takšnih prireditvah je sodeloval že Janjev oče. Tradicijo nadaljujejo novi rodovi Jakobov iz Prekmurja in Janijeva družina iz Ljubljane. Ta pokaže svojo dejavnost v zadnjem času tudi širšemu krogu prebivalstva iz domačih Dravelj. Ob cerkvi so oblikovali Rokov trg in zaživel je tradicionalni Rokov sejem. Ob tej priložnosti je tu organiziran sejem domače obrti.

Kite iz slame pletli tudi v Mengšu ...

Jani pravi, da delajo okrasne izdelke iz slame tudi na Norveškem, v Franciji in morda še kje po Evropi. Zanimivo pa je, da so nekoč pletli kite iz slame na območju Mengša, Domžal, Lukovice ... A je bila ta osnova uporabljena izključno za uporabne namene, ne za okrasne. Iz kit so oblikovali slamnike. Za izdelavo takih klobukov je tu nastala celo industrija. In za domače potrebe so izdelovali iz slamnatih kit hišne copate. To nekdanjo dejavnost predstavljajo na etnoloških prireditvah ženske iz Krašnje pri Lukovici.

Jakobova šola se uveljavlja

Jani Jakob skuša uveljaviti družinsko, tako imenovano Jakobovo šolo za ročno pletenje okrasnih izdelkov iz slame tudi prek revije Unikat, ki izhaja v Škofji Loki. V njej objavlja osnove za izdelavo okrasnih kit iz slame.

Dožnjek, prekmurska domača obrt so poimenovali Jakobovi iz Ljubljane svojo popoldansko dejavnost. In zdaj raziskujejo tudi prvobiten izvor tega imena.

Žetev so nekoč končali na Dolinskem in Ravenskem v Prekmurju s slovesnim »dožnjekom«. Njivo so torej »doželi« in delo obredno končali. Med prebivalci Tišine je bila navada, da je na koncu zadnje njive kosec pustil nekaj rastočega žita, ki ga je nato ena od »bralj« požela s srpom. Iz tega žita in poljskih rož so »bralje« spletle venec in ga pred odhodom z njive dale na glavo prvemu koscu. Med hojo domov so moški vriskali in prepevali stare pesmi. Ob prihodu domov so »dožnjek« izročili gospodinji. Ta ga je obesila v hišni kot in je tu ostal do »svetega posta« oziroma do dneva pred božičem ... V drugih krajih so bili običaji nekoliko drugačni. In spomin na stari običaj naj bi bili današnji okrasni izdelki iz slame.

Ljubljanski Jakobi se pogosto pripeljejo v Lipovce. V Janijevi rojstni hiši imajo svoj prostor. Tudi obe Janijevi sestri in mama v Lipovcih pletejo drobne umetnine. Obujajo spomine in se v delu dopolnjujejo.

Franček Štefanec

V torbici nosi italijanski potni list, saj korenine njene družine segajo v Neapelj, odraščala je v bližini nemškega Frankfurta, zadnjih dvajset let pa je Angelica La Rocca tesno povezana s Prekmurjem, za katerega pravi, da je najlepše na svetu, še posebno zaradi naše prekmurske ravnice in lepote, ki jih ponuja tukajšnja pokrajina, ter seveda zaradi družine, ki sta si jo ustvarila z možem Dušanom Šlemerjem v Polani pri Murski Soboti.

»Najlepši so prvi vtisi«

Dišalo je po domačem kruhu

Angelica La Rocca je prvič obiskala Slovenijo leta 1982. Šlo je za obisk ob koncu tedna, ki pa je bil poln novih in zanimivih dogodkov. Angelica je namreč takrat živel v mestu Neu Isenburg, ki je le šest kilometrov oddaljeno od Frankfurta. Gre za mlado mesto, saj ima le nekaj več kot 300-letno zgodovino, med katero je bilo največ zgodovinskih stavb uničenih v drugi svetovni vojni. »Kljub temu je mesto odlično izhodišče za turiste in gospodarstvenike, ki imajo opravke v Frankfurtu,« je pojasnila Angelica. Hkrati je dodala: »In ker je tako blizu metropoli, kot je Frankfurt, smo tam živeli predvsem mestno življenje.« Zato so ji takšna doživetja, kot takrat, ko so jo med prvim obiskom Prekmurja prvič peljali na kmetijo, ko je bila prvič na trgatvi ali videla, kako iz buč pobirajo seme, in občutila, kako iz domače krušne peči diši po kruhu, ostala za vedno v spominu.

koledarji in adventni venčki. V preteklih letih je bilo namreč veliko božičev, ki jih je Angelica preživela v Sloveniji s svojim možem Dušanom, sinom Florianom in hčerko Sarah.

Poroka

Z možem Dušanom sta se spoznala v Nemčiji, kjer so bili njegovi starši na začasnem delu v tujini. Skupaj sta obiskovala šolo za šiviljske mojstre. V Nemčiji sta se tudi poročila, poroko pa praznovala v Sloveniji. Tam se namreč poroke praznujejo drugače kakor pri nas. »V Nemčiji ne povabiš toliko svatov kot v Sloveniji. Na zadnji poroki, ki sem se je udeležila v Sloveniji, je bilo skoraj sto osemdeset ljudi, na najini pa samo osemindvajset. Po poroki na matičnem uradu greš v Nemčiji na kosilo ali na večerjo v bližnje gostilno, se naješ, nekoliko poseliš in posloviš. Pri vas pa je vse drugačne, veliko je tudi glasbe in plesa. Prav zato sva z možem Dušanom pripravila zabavo za vse so-

ki se ponavadi znajdejo na italijanskem ali mediteranskem jedilniku.

V kitajski restavraciji

S hrano je povezana tudi zgodba, ki se je pripetila, ko je Angelica obiskala moža Dušana, ki je še v nekdanih časih kot mlad vojak moral priseči takratni vojski. »Dušan je služil vojsko v Derventi in Sarajevu. Ko sem se peljala k njemu, sem bila edina, ki na avtobusu iz Frankfurta ni govorila slovenski, hrvaški ali srbski jezik, edina, ki je bila vso pot trezna in na nesrečo sedela ravno pri stranišču. Vožnja je trajala več kot dvanajst ur, nato sem v Tuzli morala presteiti na avtobus proti Sarajevu in nato na vlak proti Derventi.

Ko sem prišla pred vojašnico, sem morala najprej pokazati vse papirje, saj je v mojem potnem listu pisalo, da sem Italijanka, in ko so mi končno dovolili, da sem vstopila, so mi še zapovedali, da ne smem gledati ne na levo ali na desno, samo naravnost, da ne bi videla kakšne

Angelica La Rocca

sva z rameni in naročila ponujeno, saj nama drugega ni preostalo. In kaj sva dobila na kitajski plošči? Mešano meso z žara. Te prigode še danes nisva pozabila, tudi zato, ker so še bolj čudno gledali, ko sem naročila jasminov čaj,« se je od srca nasmejela Angelica.

Znanje jezikov

Kot smo zapisali že v uvodu, sta si zakonca Angelica in Dušan uredila svoj dom v Polani. Angelica ne pogreša Nem-

Družina na izletu: Angelica, Dušan in Florian

»Najlepši so še vedno tisti prvi vtisi,« je še dodala Angelica.

Prvi slovenski božič

V spominu ji je ostal tudi prvi božič, ki ga je doživela v Sloveniji, ki je bila takrat še v Jugoslaviji. Ko se je vrnila v Nemčijo, je namreč doma mami zaupala: »Božiča pa v Sloveniji zagotovo ne bom več pričakovala.« V večini slovenskih domov v osemdesetih letih prejšnjega stoletja zaradi takratne politične ureditve še ni bilo postavljenih božičnih dreves, ulice niso bile okrašene in v trgovinah sploh ni bilo božičnega razpoloženja. V Nemčiji pa je bilo že takrat od začetka decembra vse živo v pričakovanju božičnega časa. »Povsod so viseli adventni venčki, Božički so nas pozdravljali na vsakem koraku, ljudje so kupovali darila in ulice so bile okrašene z različnimi lučkami, ki so razsvetljevale predbožične večere,« se je spomnila Angelica. Kljub vsemu je v življenju tako, da se zarečenega kruha največ poje, pa tudi v Sloveniji so se razmere spremenile. Prazniki so drugačni kakor včasih.

Še Angelica je svoje sodelavke v podjetju Mura, kjer je bila včasih zaposlena, naučila, kako se izdelujejo adventni

rodničke in prijatelje še doma v Polani,« je povedala Angelica. Na gostiji je bilo tudi veliko dobre hrane in pijače. »Pri vas kosilo ni kosilo, če ni na začetku dobre goveje juhe in nato za glavno jed kos mesa, pri nas pa smo pripravljali še veliko drugih brezmesnih jedi,« se je nasmejela naša sogovornica. Do danes se je že navadila na slovenske prehrabene običaje, čeprav doma najraje kuhajo jedi,

Tokrat je na fotografiji z Angelico hčerka Sarah

morebitne skrivnosti. Ko je Dušan končno dobil dovoljenje, da je lahko šel z mano iz kasarne, sva želela iti na kosilo, vendar so bile vse restavracije zasedene. Končno sva našla lokal, na katerem je pisalo, da je kitajska restavracija. Vstopila sva, in ko sva prosila jedilnik s kitajsko hrano, so naju samo čudno gledali in nama povedali, da je edina kitajska jed, ki jo imajo, tako imenovana kitajska plošča. Skomignila

čije, saj je vsak dan poln dela in opravlja. Čeprav ni zaposlena, vsak dan zjutraj odpelje Floriana in Sarah v šolo oziroma v vrtec, ki jo obiskujeta v sosednji Avstriji. Nato ju pride okrog poldneva tudi počakati. Kar se jezikov tiče, se v njihovi družini mešajo slovenščina, nemščina in tudi italijanščina. Angelica sicer v začetku svojega življenja v Sloveniji ni razumela veliko, kar so ji pripovedovali sosedje ali v trgovini, toda danes bi nas že težko prepričala, da slovenščina ni njen materinski jezik.

Popoldnevi so namenjeni prostemu času, ki ga družina La Rocca - Šlemer preživlja aktivno, še posebno, kadar je doma Dušan, ki je zaposlen v nemškem tekstilnem podjetju, ki ima po vsej Evropi svoje tovarne in večino časa preživi na tujem, kjer priučuje tamkajšnje delavce. Tudi Nemčijo občasno še obišče, toda počitnice raje preživlja v Sloveniji, ker je lepše vreme in lepša pokrajina. Angelici je všeč Postojnska jama, včasih se odpravijo tudi v Italijo, pa naj si bo to skok v bližnji Trst ali pa na obisk k staršem, ki so se iz Neaplja preselili v Te-

Neu Isenburg

Fenomen multikina

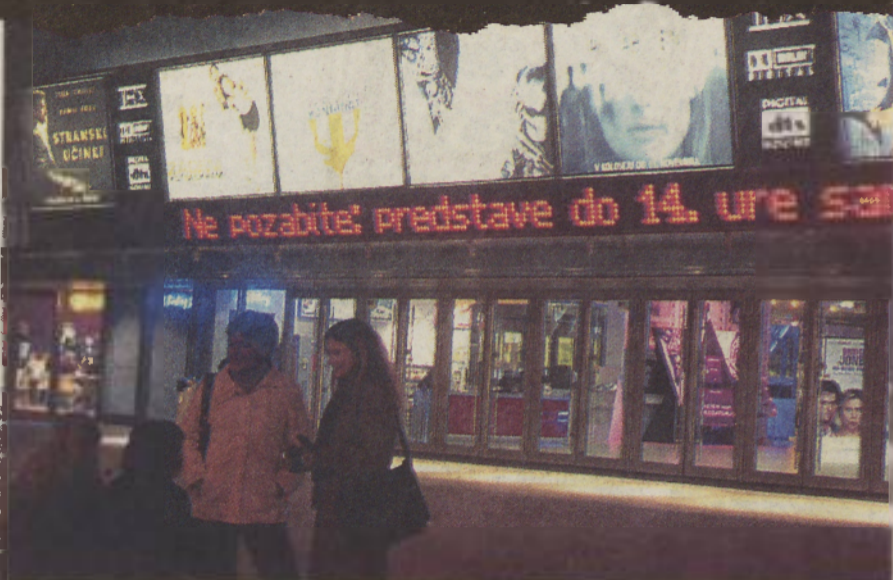
Kompleksi kinodvoran, v katerih se poleg ogleda filmov ponujajo tudi pijača in prigrizek ter igre takšne in drugačne vrste, imajo tudi v Sloveniji vedno več obiskovalcev. Stari kini v večjih mestih izumirajo, medtem pa se delajo načrti za gradnjo novih multikompleksov tudi v mestih, ki multikina že imajo. Med ta mesta pa ne spada na žalost niti en pomurski kraj, niti Murska Sobota ne, kjer je ogled filma zreduciran samo na njegovo golo bistvo (včasih ob sredah, ko so na sporedu bolj umetniški filmi, pa niti to ne).

Je film še vedno v glavni vlogi?

Obisk kina je postal družinska zadeva.

V čem je fenomen multikina, ki tako privlači množice obiskovalcev? Fenomen, ki ga je v svoji volilni kampanji objubil celo eden od kandidatov za župana soboške občine in s to obljubo – da bo namreč »zgradil multikino« – dobil precej glasov predvsem mlajših volilcev. V Sloveniji imamo dvoje vrst kompleksov multikina, in sicer Planet Tuš in Kolosej. Slednji sedaj obstaja že v Ljubljani, Kopru, Celju in Mariboru. Najmanjši je v Kopru, ki ima samo tri dvorane, nam najbližji pa je v Mariboru.

Vhodna stran Koloseja od zunaj

Programski vodja mariborskega Koloseja Damijan Vinter:

«Mi vrtimo vse filme, ki jih dobimo od distributerjev.»

»Privlačnost multikina je zame predvsem v užitku, užitku ob udobnosti, ki ti ga ponuja tak kompleks,« pravi upravnica Koloseja Maribor Darinka Voglar. »Mislim, da je kino v nekdanji obliki danes že zastarelo.« Toda gradnja kino kompleksov ima tudi svoje senčne strani. V Mariboru so zaradi tega zaprli dve klasični kinodvorani (sedaj obstaja samo še kino Udarnik, kjer vrtijo bolj umetniške filme). Ali imajo v Koloseju zaradi tega kaj slabo vest? »Ne, mislim, da so spremembe potrebne. Tudi osebno sem tak človek, ki si že po pol leta želi kakšno spremembo, drugače je preveč enolično. Treba pa je vedeti, da smo v Koloseju zaposleni vsi tisti, ki smo nekdanj delali v teh dveh kinih, ki sta danes zaprta,« odgovarja Voglarjeva. Z veseljem se še danes spominja 16. junija letos, ko so ob večerni otvoritvi z reke Drave odsevale številne luči Koloseja in trgovskega centra Europark na drugi strani. »Tokrat so nam še Ljubljančani rekli, da je fantastično.« Voglarjeva priznava, da ima Europark več obiskovalcev kot Kolosej, vendar se v zadnjem času oba kompleksa vedno bolj dopolnjujeta. Še več, obstaja celo nekoliko futuristična, a čisto uresničljiva ideja, da naj bi se Kolosej in Europark povezala z novim mostom čez Dravo.

Za vsako predstavo ima blagajničarka računalniški izpis števila prostih sedežev.

Velika škatla popkorna je daleč najbolj priljubljena pri obiskovalcih multikina.

V mariborskem Koloseju je deset kinodvoran s skupno 2100 sedeži. Največja dvorana ima 400, najmanjša pa 130 sedežev. Novi filmi se ponavadi vrtijo v večjih dvoranah (včasih en film tudi v dveh dvoranah naenkrat) okrog 14 dni, nato pa se preselijo v manjše dvorane, včasih pa še v klasični kino Udarnik. Toda tisto, po čemer multikina odstopajo, je dodatna ponudba. V Mariboru so v kompleksu še knjigarna, prodajalna telekomunikacij, prodajalna ur in nakita, turistična agencija, frizerski studio, računalniška trgovina, restavracija z mizami za igranje biljarda, videoigrice, stojnice, kjer prodajajo popkorn, slaščice in pijačo (značilnost multikompleksov je, da celo spodbujajo grizljanje in pitje v kinodvoranah), študentski servis, parkirna garaža, obiskovalcem pa so na voljo še bankomat, kartomat in igrišče za bowling. Po slednjem je mariborski Kolosej izjema, saj v drugih multikinih tega doslej še ni bilo. Ampak kje se je v tej množici izgubil film, ki bi moral biti pravzaprav bistvo multikina?

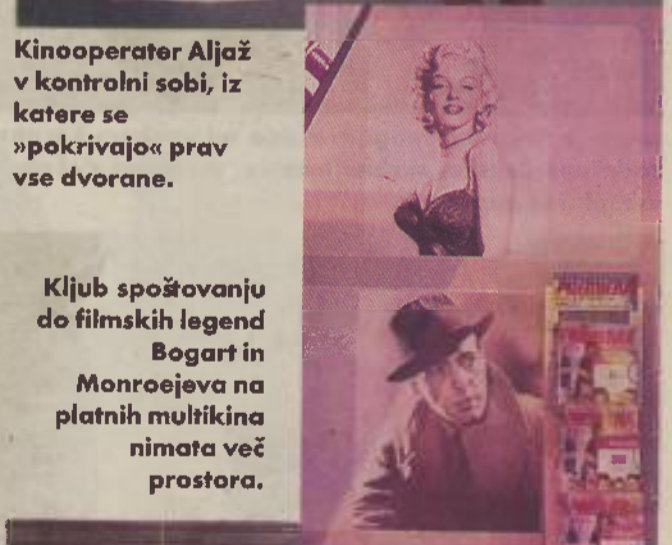

Kinooperater Aljaž v kontrolni sobi, iz katere se »pokrivajo« prav vse dvorane.

Pogled v drugo največjo dvorano

»Jaz bom idealist in bom rekel, da obiskovalce multikina še vedno privlačijo predvsem filmski naslovi,« meni programski vodja mariborskega Koloseja in eden najbolj znanih slovenskih filmskih recenzentov Damijan Vinter. »Multipleks s svojo osnovno funkcijo in strukturo omogoča kinogledalcu najbolj optimalno ponudbo. Naš kompleks ima po petnajst predstav na dan. Razlika v primerjavi s klasičnimi kিনি je tudi ta, da so filmi na sporedu dovolj časa, da vsakdo najde nekaj za svoj okus, obenem pa lahko obrnemo stvar in rečemo »Aha, danes je dan za kino« ter se šele v multipleksu odločimo, kaj bomo gledali. Druge prostčasne aktivnosti pa so v multikinih ravno zato, da bi k ogledu filma privabili tudi ljudi, ki drugače niso veliki ljubitelji filma.« Sam kot ljubitelj filmov se natančno zavedam, kaj pomenijo gradnje multipleksov za klasične kinodvorane in umetniške filme: »Vem, kaj mislite. Odkrito povedano ambient multipleksov ni pogodu art publikli. Ti ljudje se še vedno bolje počutijo v solo dvoranah, kjer je razpoloženo intimnejše in kjer vse še ni tako skomercializirano. Ampak mi v Mariboru uvrščamo v Kolosej tudi vse neameriške filme, vendar za krajši čas. Saj sem moral tudi sam pred desetimi leti sprejeti težko odločitev in se sprijazniti z dejstvom, da ljudje ne hodijo gledat filmov, ki so všeč meni. Ampak ta manko mi nadomesti obisk filmskih festivalov, ki se nikoli ne dogajajo v multikompleksih.«

Kljub spoštovanju do filmskih legend Bogart in Monroeejeva na platnih multikina nimata več prostora.

Kljub sodobnemu kompleksu se morajo še vedno opravljati tudi osnovna dela.

Pri najmlajših imajo igre prednost pred filmi.

Klasična vstopnica v mariborskem Koloseju stane 900 tolarjev, v petih mesecih od otvoritve ga je obiskalo okrog 170 tisoč gledalcev, medtem ko je bilo lani v vseh kinodvoranah v mestu celo leto nekaj več kot 200 tisoč obiskovalcev. »Stvar je profitabilna, sam pa menim, da lahko dosežemo obisk od 450 do 500 tisoč obiskovalcev na leto.« Najbolje obiskani dan je sobota, so pa v globalnem razmerju Evropejci trenutno nekoliko številnejši obiskovalci kinocentrov kot Severnoameričani.

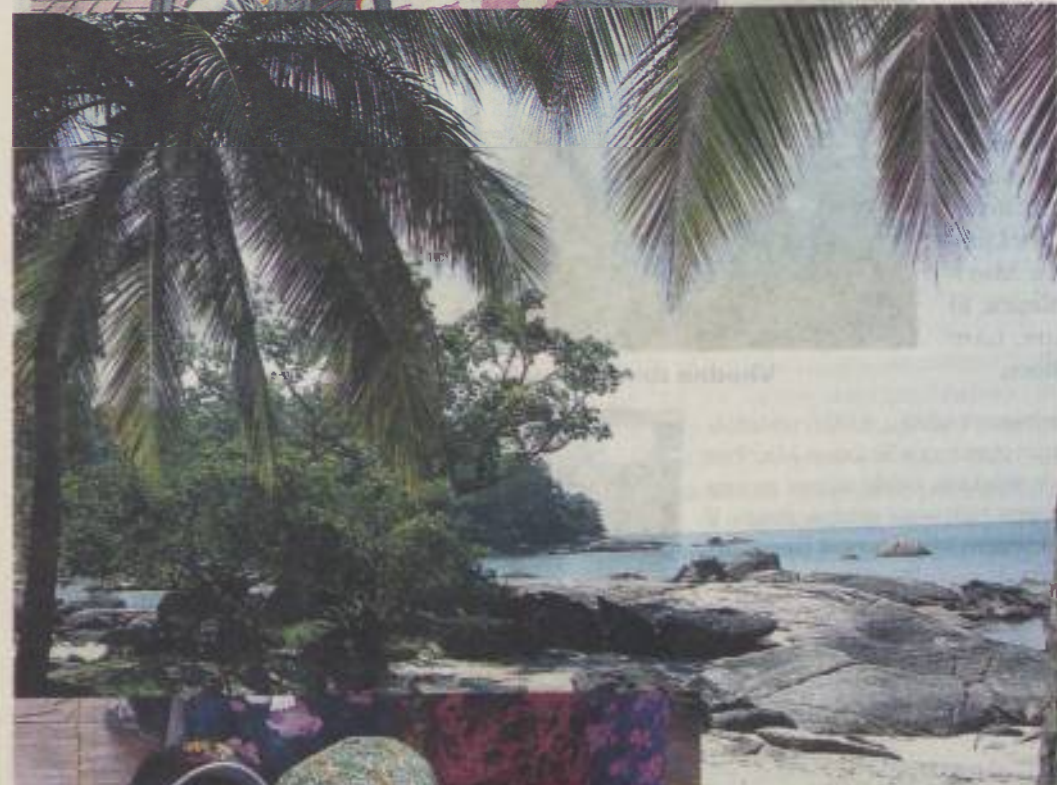

Igranje biljarda je za precej mlajših moških privlačnejše kot ogled filma.

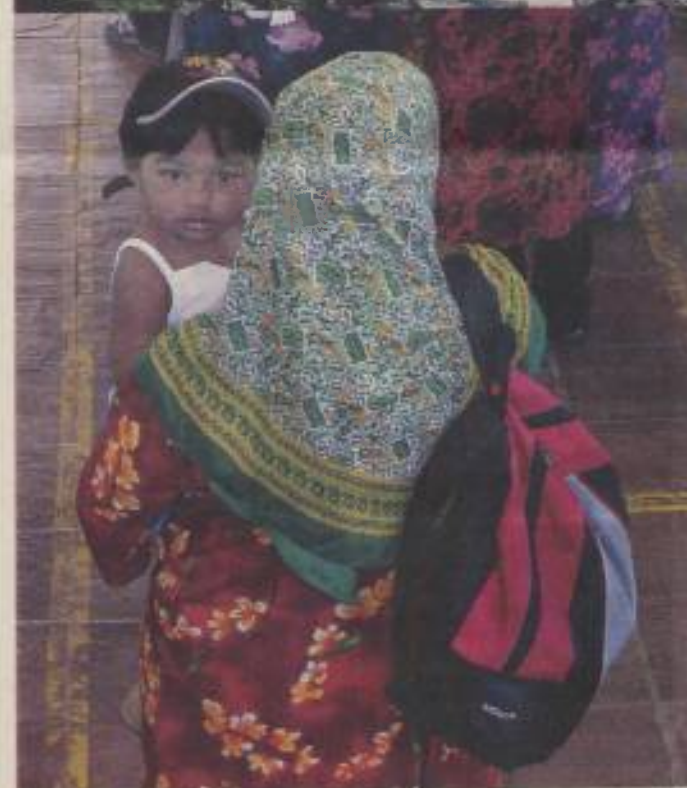
Mirela in Boštjan Bertalančič

Sedla sva na eno od izpeljank rikše – v tem primeru trikše. V Melaki so le-te še posebno okrašene. Na najbolj kičasti in z najbolj urnim voznikom sva se na lanski božič popeljala na turistični ogled mesta. Po Maleziji pa sva se spet vrnila v realni svet: Boštjan na Transpak, d. o. o., kjer kot univ. dipl. gosp. inž. delam kot projektant-programer, in na Murski val, kjer sem za hobi glasbeni redaktor, Mirela pa na okrajno sodišče k Lenartu. Najin skupni hobi so potovanja in prav Malezija naju je v zadnjem času najbolj pozitivno presenetila.

Rajske plaže: polno jih je, vendar jih je treba znati najti. Vsaka naslednja je drugačna od prejšnje, ena lepša od druge, vse pa enkratne ...

Islam je državna religija, vidna na vsakem koraku: zadržane ženske, skrbne matere, moderna dežela in vsesplošen napredek.

Navkljub drugačnim predstavam v Sloveniji je mošeja pač le še en verski objekt, ki se zliva z okolico ali ne: povsem odvisno od predstav in dojemanj posameznikov in družbe. Odlična razkošna arhitektura teh verskih objektov, ki so v Maleziji v večini.

Malezija

Po poldnevem poletu se znajdeva v prihodnosti – letališče Kuala Lumpur International (KLIA) je trenutno med najmodernejšimi in največjimi na svetu, sicer pa že preskok iz hladne decembrske Evrope v soparno in monsune obljublja južno-jugovzhodno Azijo povzroči dovolj velik šok. Ko sva izbirala destinacijo za popotniško orientiran dopust, začinjen z odmikom od božično-novoletne nakupovalno-konzumne norišnice, sva za vnaprej določene tri tedne iskala predvsem takšno državo, ki nama lahko v tako kratkem času omogoči, da jo temeljito raziščeva. Za to mora imeti razvito infrastrukturo, obenem pa mora biti dovolj eksotična in sevda s tropskimi otočki, na katerih sva želela vmes enostavno poležavati in lizati rane, povzročene v meglenih zimskih dnevih preteklega konca leta ... Malezija je odličen odgovor na vse te zahteve: zadnje desetletje imajo skoraj 10-odstotno rast BDP-ja, med tropskimi rajskimi otočki in deževnim gozdom cvetijo razne veje industrije in načrtno spodbujanje razvoja je dvignilo to prelepo državo med oblake ...

Malezija je zelo zanimiva država. Polotoška Malezija leži tik nad ekvatorjem na malajskem polotoku, velika večina življenja se dogaja tukaj, zatem pa imajo še dve pokrajini Sabah in Sarawak, ki sta na otoku Borneo, vendar ju imajo celo Malezijci za povsem drugi državi. Celotna država je kraljevina, kjer devet vladarjev – sultanov posameznih pokrajin vsakih pet let izmed sebe izbere novega kralja, torej imajo kar devet bajno bogatih in privilegiranih kraljevskih družin, katerih edino delo je to, da pač živijo kraljevsko in zapravljajo pobrane davščine. Gibalo razvoja in napredka pa je v novih umetno zgrajenih prestolnicah Putrajaya in Cyberjaya, kjer sta parlament in vlada, ki ju je do lani vodil karizmatični dr. Mahathir Mohammada, ki je po kar dvajsetih letih vladanja odstopil s premierskega mesta in ga prepustil lastno izbranemu nasledniku. Nekateri so mu očitali osornost, nedemokracijo in brezpogojno teženje k napredku in s tem zanemarjanje malega človeka, a sledi njegovega dela so vidne na vsakem koraku: rad se je pobahal z rekordi in presežniki: Malezija premore najvišjo stavbo na svetu (Petronas Twin Towers – 452 m), najvišji drog za zastavo, umetno prestolnico sredi džungle, najmodernejšo dirkališče (Sepang), letališče (KLIA, sevda naj bi se od

popoln izziv: na severu ležerna Tajška, na jugu sterilni in moderni Singapur ter okrog in okrog velika, a ububožana Indonezija ter kot pika na i najbogatejša država na svetu: Brunejski sultanat. Kar velik zalogaj sva si naložila za te tri tedne: polotoško Malezijo in Singapur.

Po kratkem pozdravčku hipermoderne letališča in olajšanju po prevzetju prispelih nahrbtnikov zamenjava terminala in se z lokalnim poceni letalskim prevoznikom AirAsia odpraviva na otok, poimeno van Penang, ki pa je bil kar manjše razočaranje, saj o rajskih plažah in romantičnih hiškah ni bilo ne duha ne sluha ... Namesto tega so naju pozdravili tridesetnadstropni stolpnice, umazano morje in prežeče meduze. Zato sva že naslednje jutro pobrala šila in kopita ter z brutalno klimatiziranim trajektom odšla na skrajni sever države na brezcarinsko otočje Langkawi. Za spodbujanje turizma so razglasili otočje za brezcarinsko, saj stvari, ki so na preostali Maleziji močno obdavčene, tukaj stanejo veliko manj, predvsem alkoholne pijače. Pa vendar je prišel raj, in to sredi decembra. Temperatura konstantno več kot 30 stopinj C, peščene rajske plaže, senca kokosovih palm, majhne in skromne hiške in ležeren vsakdan ... Na

»Zelena preproga« Cameronskega višavja na višini več kot 1500 m nad morsk gladino je žitnica tega dela Azije – sredi deževnega gozda jim raste preprosto vse, od čaja in jagod do prave enciklopedije rož. Na sliki čajna plantaža firme BOH.

naslednjega leta naprej imenovalo dr. Mahathir Mohammad Airport, kajpada ...). Zanimivo pa je, da je država, v kateri prevladuje dokaj liberalni islam, prepredena z mogočnimi mošejami, velikim številom katoliških cerkva, hinduističnimi, budističnimi in sikhovskimi templji. Res zgleden primer sožitja religij in ras – pravi zgled nestrpnosti Sloveniji ... Poleg Malezijcev, ki so v večini, je veliko tudi Kitajcev in Indijcev, ki se v vseh večjih mestih združujejo na območjih, ki se povsod imenujejo enako: China Town (Kitajska četrt), Little India (Majhna Indija) ... različnost in sožitje kultur ter religij pa le začinita vso naravno prijaznost domačinov, ki je edinstvena in za nas povsem nov svet ... Obkrožena s popolnoma različnimi državami je bila Malezija

Prehranjevanje na ulici je odkrivanje novih svetov, vedno znova. Na sliki Indijka pripravlja naan, ki je v bistvu vrsta kruha oz. priloga h glavnim jedem, ki se ponosno šopirijo v vitrini pred njo ...

vrh višjega razglednega hriba vozi možen na gondolska žičnica, še en pečat dr. Mahathirja, katerega rek je celo posebej zapisan na vhodu v sprejemno stavbo: »Zakaj bi plezali na goro, če se nanjo lahko zapeljemo«. In v vsej sopari, valovnatu turkiznega morja in pod vtisom poležavanja v blagodejni senci se z njim globoko strinjamo. Na zahodni obali polotoške Malezije je še manjši otoček Pangkor, ki je turistično še skoraj nedolžen, zato pa nas razveseli s prikupno ležernostjo, lepimi plažami, a tudi omejenimi infrastrukturnimi kapacitetami. Pa vendar, dan za dnem sva odkrivala nove in nove raje. Ali nas niso učili, da je raj le eden? Na vzhodne rajske otočke (Tioman in Perhentian ...) pa je priporočljivo iti od februarja do septembra, ko tam ni deževne sezone, ki kakršnim koli plovilom prepreči prihod na vzhodno obalo polotoške Malezije. Malezija ima namreč le dva letna časa, ki ju sama lahko opiševa le tako: mino deževna in zelo deževna sezona. Temperatura je vedno več kot 30 stopinj.

azijski tiger v galopu

le po količini dežja. V normalni sezoni dežuje le tu in tam, včasih zelo močno, a po razjasnitvi sonce pač naredi svoje. V močno deževni sezoni pa so padavine tudi pogostejše in močnejše, tudi s poplavami in čarjari... In vzhod ter zahod se s tema dvema sezonama med sabo izmenjujeta.

Raziskovalni del popotovanja sva udeležila z lokalnimi avtobusi. Z Langkawija sva preko Alor Setarja in Ipoha v poznih urah nekoga lepega večera prispela v slikovito Cameronsko višavje. V jedru deževnega gozda so ogromne plantaže čaja, rož, sadja, zavalstva in seveda tudi turizma, ki se napaja ob dihanju in razgledih, sprehodih skozi džunglo in vso eksotiko z vseh vetrov priletelih domačinov. Zanje obupno mrzlih 20 stopinj Celzija pomeni že dolge rokave in jope, za nas pa le malce lažje dihanje in tdnjeji spanec, za spremembo brez klimatiziranih naprav.

Nočni avtobus je odgovor, ko želimo brez izgubljenega časa prepotovati malce večjo razdaljo in hkrati privarčevati pri prenočitnem proračunu. Vendar je spanec ohlajen, šofer namreč glasno zbijaja šale s prevodnikom, iz zvočnikov se sliši indijsko pesersko divo, po stolih pa se sprehajajo tlatelji ščurki. A spanec in volja sta le močnejša, zato se zjutraj prešerno zbudava v zvočnih in zmeraj drugačnih krajih, ki naju spet znova kar vsrkajo vase.

Prehrambena središča so zmeraj znova v središču le-teh, center vonjav in okusov, ki bi bil ne poizkusiti poceni in odlične hrane na ulici, še več - postal nama je edini način prehranjevanja: tisoč okusov eksotične zelenjave, drugačni načini priprave nam poznanega in nepoznanega mesa, veliko sadja in ogromno konkretnih okusov. Pa vendar je zmeraj nekje riž, vse skupaj pa v bistvo vedno kombinacija Indije in Kitajske, z dodatkom Malezije in Indonezije: Nasi Lemak, Satay, Nasi Goreng je nekaj nasvetov, če se kdaj znajdete tam - ker je v muslimanski Maleziji alkohol prepovedan, se ljudje znajo zabavati in uživati tudi brez alkohola - tam sicer še edine dovoljene - Vsako posedovanje ali preprodaja drugih mehkih ali trdih drog - od madoheroína - pa ima le en odgovor: nepogojna smrtna kazen. Brez vprašanja, brez odgovorov. Ali je to način za izko-

reninjenje takih razvad, presodite sami ...

Kuala Lumpur, milijonska prestolnica sredi deževnega gozda, je beton sredi zelenja, je zelenje sredi betona. Spretno koncipirano mesto, dušeče se v prometu in s stotinami nakupovalnih centrov, ki brez grozečih jim referendumov odpirajo vrata vsak dan ob 10.00 in jim imajo odprta do 22.00, tudi ob vseh praznikih. Brez davkov na tehnično blago so magnet za ljudi z vseh koncev sveta, ki s kalkulatorji preračunavajo cene iz malezijskih ringitov v svojo domačo valuto in se ubadajo s tem, koliko ducatov oblek in fotoaparatorov ali računalnikov bodo kupili in kako bodo vse to spravili domov.

Sredi mogočnih zgradb in zvenceh ulic sva prvič preživela božič in novo leto v kratkih rokavih. Tisti, ki sanjate o tem ter o »žurerskem« novem letu, in to brez petard in alkohola, priporočava vam Kuala Lumpur. Ker vsakdo sanjari o tem, česar nima, so na ulicah prodajali pršilnike z umetnim snegom. In zagotavljam vam, bilo je bolj belo kot v Sloveniji! Če vas poleg tega mika še nakupovanje do onemoglosti, potem ste na pravem mestu. Še pred nekaj urami ulice, preplavljene z avtomobili, so sedaj polne plešočih in z umetnim snegom pršečih se ljudi. Vsakih nekaj deset metrov skupina z glasbo za zabavo in stotine ognjemetov pozdravijo novo leto sedem ur pred vami v Sloveniji. In domačini pravijo, da je praznovanje našega novega leta dokaj mirno, da je praznovanje kitajskega novega leta, ki je zmeraj nekje konec januarja, veliko bolj veselo in precej bolj bučno. No ja ...

Na koncu sva si obljubila, da se enkrat vrneva v to čudovito, prijazno in zanimivo deželo. Čeprav sva veliko videla, nama je ostal celoten vzhod, katerega obisk so nama tokrat odsvetovali. Veliko mrtvih v poplavah, nedosegljivost Tiomana in Perenthiana ter premalo časa so prinesli obljubo za v prihodnje. Za mnoge je JV Azija najboljši del sveta, in Malezija je - čeprav njen, takoj za Singapurjem, cenovno najdražji del - vlečni konj azijskih tigrov, klasična lepota vseh teh dežel, začinjena s hipermodernim, a nikoli vsiljiva, nikoli vsakdanja, zmeraj prijazna in polna presenečenj, pa čeprav se le-ta včasih skrivajo zgolj v prgišču riža, ki ga kupite na ulici za dva ringita ...

Kuala Lumpur: Petronas Twin Towers (452m) – najvišji zgradbi na svetu, tokrat ponoči, razkošno in ponosno bdiča nad hipermoderno prestolnico Malezije.

Golden Triangle (Zlati trikotnik) je poslovna četrt Kuala Lumpurja; mogočne poslovne zgradbe, ogromni trgovinski centri in razkošni hoteli se drenjajo med sabo in vedno znova dokazujejo svoj status.

Sultanova palača v Kuala Lumpurju – le eno od mnogih razkošnih domovanj vseh vladarjev

Tudi Slovenija ima svoj – sicer neznamen – delež v dej oddaljeni deželi. Podjetje Iskra ima tam hčerinsko podjetje in večina števecv električne energije je njegovih.

Enotirno železnico zgradijo pač tam, kjer je prostor: tokrat v višini drugega nadstropja veleblagovnice, t. i. monorail je v zadušljivem prometu prava rešitev.

Preprosto domovanje malezijske družine – v tem primeru na otoku Langkawi

Novo leto na ulici: veseli praznujoči mimoidoči, nasmejani, pripravljeni na zabavo in spoznavanje ljudi ...

Srečno novo leto: nakupovalni centri že vedo, kako in zakaj ...

kondom z žepa?

Penova
akcija

»Je van spadno

Bliža se prvi december. Čez leto ponavadi pozabimo, zato smo se odločili, da vas tokrat spomnimo in opomnimo: prvi december je dan, posvečen boju proti novodobni kugi – aidsu. Rdeče pentlje, deljenje kondomov po vsem mestu, naslednji dan pa vse skupaj zamre. Zato smo mi začeli še pred 1. decembrom.

Virus HIV se je v prejšnjem stoletju razvil v gozdovih zahodne Afrike. Na ljudi je prešel s šimpanzov, ki so jih ljudje uživali kot hrano ali pa so prišli v stik z opičjo krvjo med afriškimi rituali. Je virus imunske pomanjkljivosti in povzročitelj aidsa, sindroma imunske pomanjkljivosti, širi pa se prek vseh telesnih tekočin.

Nas je zanimalo predvsem to, kako gledate na enega od varnejših načinov kontracepcije in zaščite pred spolnimi boleznimi – na kondom. Sprehodili smo se po mestu in za vami pobirali kondome, ki naj bi vam padli iz žepa. Stopili smo do vas in vas prijazno vprašali, ali ste vi izgubili majhen kvadratast zavojček z znano vsebino. In kaj je sledilo? Ogorčenje, smeh, zbežnost, sram, nejevolja, celo jeza in, ne boste verjeli, tudi histeričnega napada ni manjkalo.

Nekateri Prekmurci očitno sploh ne seksajo ali pa to počnejo pač brez kondoma, kajti našlo se je kar nekaj takih, ki so naju le zbegano pogledali.

Drugi so mi spet »čudežno elastiko« kar iztrgali iz rok in zadovoljni zbežali neznano kam ...

Starejši gospod je na primer zadovoljno pograbil iskano blago in se z igrivim nasmeškom pohvalil: »Moj je moj. Tou dosta nūcan, fala!«

Nasploh so se fantje in možje veliko bolj izkazali kot ženske.

Timi ni bil čisto nič napadalen, zgolj prijazen mimoidoči, dekleta pa so ob njegovem nedolžnem vprašanju druga za drugo zardevala in umikala pogled, vse dokler se ni ena od njih zares razjezila in Timija kar malo prestrašila. Očitno dober namen ni vedno zadosti.

Kaj sva torej z akcijo sploh želela doseči? Ugotavljala sva, koliko smo ljudje sproščeni in kakšen je naš odziv na popolnoma vsakdanjo situacijo, ki jo je družba spremenila v tabu. Koliko smo razgledani in ali smo dovolj čustveno zreli za ta svet, ne glede na leta.

In rezultat?

Še veliko se moramo naučiti in v svojih glavah podreti marsikatero pregrado. Življenje nam je dano, da ga izkoristimo toliko, kot zmoremo in znamo. Vsepovsod na nas prežijo luknje in zmaj, v različnih oblikah, a le s trezno glavo in naprednim razmišljanjem se jim lahko umaknemo in jih pokončamo. Naslednjič vzemite kondom, sprejmite prijazno besedo, nasmeš in poslušajte sočloveka. Ne razburite se prehitro, a obenem se ne pozabite tu in tam tudi razjeziti. Stran s tabuji, ki ubijajo napredek in, posredno, nedolžna življenja. Živel 1. december!

Ali je kajenje med mladimi še moderno?

Kot poljub s pepelnikom

Čeprav analize kažejo, da razširjenost kajenja upada, slovenska mladina še vedno pogosto sega po cigaretah. Tako fantje kot dekleta. Mednarodne zdravstvene študije uvrščajo Slovenijo na zelo visoko mesto po pogostosti kajenja med mladimi. Da je kajenje škodljivo zdravju, je v teh letih gotovo preslab argument, ki bi prepričal mlade, da bi se odpovedali cigaretam. Ko pa to počnejo vsi moji sošolci, vsi prijatelji, in ko si s cigareto v roki videti bolj odrasel! O tem, ali je kajenje med mladimi moderno, kako gledajo na kadilce in kako se je poljubljati s kadilci, smo povprašali mlade na ulici.

Goran Jug, Vanča Vas, 17 let: Po moji mnenju ni več tako moderno, da bi mladi kadili. To zdaj delajo samo še frajerji. Jaz ne kadim. Tudi dekleta rada vprašajo, ali kadim. Pa jim odgovarjam, da ne. Sam nisem proti temu, če kakšna kadil. Ampak, če se z njimi poljubljaš, je to drug okus, bolj neprijeten. Tisti, ki kadijo, tega niti ne zavedajo, meni pa to ni všeč. Mislim, da ni velike razlike med fanti in dekleti, vsi skoraj enako kadijo. Tudi v našem razredu skoraj vsi kadijo. Tudi prakso in tudi vmes se hodi kadit. Nekateri kateri ne kadi. Nekateri so prvo cigareto prižgali že v 4. razredu. Čeprav moj ata kadi, me cigarete niso pritegnile.

Petra Topolnik, Križevci, 18 let: Po mojem prepričanju je kajenje med mladimi še vedno zelo prisotno in moderno. V mojem razredu jih kadi vsaj polovica, dečki skoraj vsi, dekleta pa si prav tako pogosto prižgejo cigareto. Jaz ne kadim in poskušam živeti zdravo. Poskusila sem, kdo pa ni, samo mi ni bilo všeč. In tudi doma bi bili hudi. Mladi veliko porabijo za cigarete, namesto tega naj bi si raje kupili kaj za obleči ali kaj drugega, kar potrebujejo. Ponavadi pa je tako, da eden kupi škatlo cigaret, potem pa vsi kadijo. Jaz ne bi nasprotovala, če bi moj fant kadil. Fantje pa dekleta radi vprašajo, ali kadijo.

Milan Kolbl, Babinci, 21 let: Ja, jaz pa kadim. Vsak dan pokadim kakšno škatlo, ko pa smo v gostilni ali družbi, pa velikokrat še več. Denar za cigarete se vedno najde, kaj dobim ali od štipendije, pa gre. Že dolgo kadim, pet, šest let, a sem že začel premišljevali tudi o tem, da bi prenehal kaditi. Doma vedo, da kadim, in jim ni všeč, mama mi večkrat prigovarja, naj bi nehal kaditi. Ampak težko se je odvaditi. Navadili sem se na cigarete in takoj, ko se zjutraj zbudim, pomislim nanje. Pri nas doma kadi samo še sestra. Kar se deklet tiče, pa bi bil rajši, če ne bi kadila.

A. Nana Rituper Rodež
 FOTO: Jože Gabor

Mateja Filipič, Radoslavci, 17 let, in Mojca Gjerek, Martjanci, 18 let: Kajenje je med mladimi najine generacije še zelo razširjeno. Zelo veliko jih kadi, večina. Dekleta ponavadi še bolj kadijo kot dečki. Ne veva, kje dobijo denar, ponavadi od staršev in tudi od štipendije. V našem razredu zelo veliko staršev ve, da njihovi otroci kadijo, pa jim verjetno to dovoljujejo. Saj niti nič ne morejo. Nekateri začnejo kaditi že v 7., 8. razredu in se premalo zavedajo, kako cigarete škodujejo zdravju. Nema niso všeč fantje, ki kadijo, saj mislijo, da so frajerji, in tudi poljubljati se z njim ni lepo. Tudi fantje dekleta skoraj obvezno vprašajo, ali kadijo. Kar nekaj je takih, ki nočejo imeti tistih deklet, ki kadijo, ali če s kajenjem ne prenehajo. Zgodi pa se tudi, da tisti, ki kadijo, nam nekadilcem radi ponujajo cigarete.

Lahko bi bila zvezda

Maja v svetu glasbe

Poznam jo že 15 let, najprej kot sošolko v osnovni šoli, potem v gimnaziji. Na licih sta vidna njen nasmeh in bistrumnost. To je Maja Balažič iz Bratonec, ki bo kmalu vstopila v 21. leto. Končala je gimnazijo v Murski Soboti, sedaj pa se izobrazuje na Pedagoški fakulteti v Mariboru, smer razredni pouk. Od nekdanje, še kot osnovnošolka na OŠ Beltinci si je želela postati učiteljica in tako biti zgled drugim. Njeno življenje pa je bilo vedno povezano s petjem, klavirjem, navsezadnje tudi z ljudmi iz glasbenih krogov.

Kdaj si se začela ukvarjati z glasbo?
 Po pripovedovanju svojih staršev sem zelo hitro začela izgovarjati prve besede, nato pa so iz njihovih ust prihajale pesmice, ki so jih naučili starši. Kot da bi bilo nekaj, kar spominjam časa, ko sem obiskovala vrtec in sem tam svoje prijateljice naučila pesmi »Negda je moj oče«. To pesem me je naučil oče, ki se prav tako giblje v svetu glasbe. Skupaj večkrat zapojeva, če pa me spremlja tudi s kitaro.

In kako kombiniraš glasbo in študij?
 Glasba mi veliko pomeni. Ob njej se sprostim in napolnim baterije. Vsako jutro, ko vstanem, predzgodim radio, še boljše pa je, ko

si zapojem. Ne morem trditi, da bi mi glasba delala težave pri študiju. Prav nasprotno.

Katere instrumente obvladaš?
 Učila sem se igranja na klavir in sintetizator.

Kje vse nastopaš?
 Zaenkrat pojem pri dekliškem pevskem zboru Leotitia Beltinci, in to že sedem let.

Kot študentka pedagoške fakultete boš verjetno opravljala učiteljski poklic ali pa imaš morda druge ambicije? Misliš, da se mladi glasbenik v Sloveniji lahko preživlja samo z glasbo?
 Verjetno bom ostala pri pedagoškem delu, saj sem rada med ljudmi, v okolju, kjer se vedno kaj

dogaja. Mislim, da se je samo z glasbo težko preživljati, razen če si seveda vrhunski glasbenik ali si na sceni. Če pa si zaposlen recimo na glasbeni šoli, zraven pa se ukvarjaš še z glasbo, je čisto nekaj drugega.

Katere glasbene zvrsti so ti posebno blizu?
 Poslušam več zvrsti glasbe, pop, pop-rock, rock, aren bee. Občasno si privoščim klasično zvrst.

Se želiš kdaj uveljaviti pri kakšni skupini kot solo pevka?
 O tem sem že veliko razmišljala. Pustimo časa čas, ker se lahko nekega dne zgodi tudi to. Bomo videli! (Smehljaj.)

Imaš pa svoj otroški zborček.

Kako je s tem?
 Tako je. Ta otroški pevski zborček obstaja od marca letos. Za ustanovitev zbora sem se odločila, ker imam rada glasbo in otroke. Zato sem si mislila, da poskusim še s tem. In res se mi je uresničilo. Smo v pripravi na božični koncert. Veseli pa smo vabil za nastope, na katerih se uveljavljamo.

Želiš postati zvezda?
 Zvezda! Mislim, da se vsakemu kdaj pa kdaj porodi želja, da bi postal zvezda. To so sanje vsakega, enim se to uresniči, drugim spet ne. Ob gledanju nastopov po televiziji sem si mislila, da bi to postala, zvezda.

Bojan Zadavec

Vaše pesmi

Gnjes se ženin
 Gnjes san se odloučo,
 ka v zakon mo stoupo,
 dosta sva na kukorci živela,
 neva več kokic gela.
 Poklekno mo pred tebof,
 te proso za rokou,
 ka boš šla z menof,
 pred Boga lübezen krstiti tou,
 ka va mouž pa žena
 do konca najnoga življenja.
 Zatau zvon na türne
 samo doune,
 naj si okouli znafo tou,
 ka ti si me zela za maža.
 Gnes se ženin, dragi lüdje,
 gnjes naj vino v potokaj teče,
 srečen san, ka bole
 nemren bite,
 gnjes san zriktani pa obriti,
 srečna ti tüdi si,
 ka maš takšnoga maža,
 ka ti vse, ka ti srce želej, da.

Ljubezen
 Ljudje ljubijo
 jesen, zimo, pomlad, poletje,
 utrinek zvezde,
 brez ljubezni se ne da živeti,
 vsaj enkrat v življenju
 ljubezen moraš doživeti,
 zato da občutiš,
 kako je med oblaki leteti,
 to je boljše doživeti,
 kot pa doma sam sedeti.

Še zadnjič
 Preden za vedno odideš,
 me še zadnjič objemi,
 zazri se v moje oči
 in videl boš solze,
 ki so ostale.
 Spomni se vseh trenutkov,
 še zadnjič se mi nasmehni,
 potem pa tiho odidi.

Vaša čustva

Preštevam minute!
 Ti ne veš, kako te jaz vsak teden težko čakam. Ko se pozdraviva v slovo, začnem preštovati ure in minute, kdaj se bova spet videla. V vsakem trenutku mislim nate in se te veselim.

Načrtujem, kako se ti bom vrgla v objem, kako me boš poljubil in kako me boš stisnil k sebi. Kako bova skupaj preživela vsako prvo minuto in kaj vse bova počela, ko te bom lahko imela spet samo zase. Potem pa pride trenutek, ko se srečava, in meni se vedno znova naredi cmok v grlu.

Ne morem te objeti in tudi poljub mi je skoraj odveč. Tudi najine besede so vse prej kot nežne. Ne vem, zakaj, ampak takrat se tako hitro sporečeva. Je krivo to, da sva premalo skupaj, ali pa si v tistem skopo odmerjenem času želiva dati in dobiti kar največ. In potem se vse to tako neprijetno izteče. Ne da bi ti povedala, kako te imam rada in kako prijetno mi je s tabo.

S tvojim odhodom je spet vse drugače, vem, da te bom pogrešala, in tako hudo me peče vest, da ti ne znam pokazati, kaj čutim do tebe.

Tvoja mala

Nataša Matjašec,

igralka

Lahko podpišem pogodbo. Lahko spremenim naslov. Lahko se preselim. Lahko odidem drugam. Ne bom nazadovala. Imam identiteto. Imam dokumente. Imam potni list. Izobražena sem. Hodila sem v šolo. Ne bom plačevala davkov, ne bom se zavarovala, ne bom varčevala, ne bom imela odvetnika in nikomur ne bom polagala računov. Obrnila se bom proč in tega ne bom več gledala. Ali sem res prekršila vsa pravila, ideje, načrte, postulate, nenapisane zakone, bonton, splošna merila, mnenja in vrednote vsega tega svetaaaa?! Šla bom v metro, sedla na klopec in gledala vlake. Potem bom vstala, odšla domov, se ulegla in obraz zarila v blazino. Potem se bom obrnila in bom dolgo gledala v strop. Upam, da bom zaspala, upam, da bom spala dolgo in da ne bom sanjala. Zjutraj bom vstala, umila se bom in preoblekla, se pogledala v ogledalo in odšla na cesto. Hodila bom počasi, gledala bom v tla, ampak ne bom zamudila na vajo. Šla bom na oder in bom počakala, da mi povejo, kaj naj naredim. Z nikomer več se ne bom pogovarjala. Nikogar več ne bom zaupala. Nikogar več ne bom spoštovala. Nikogar več ne bom ljubila. Telefonirala bom mami. Nikoli ne bom rodila. Nikomur več ne bom pogledala v oči. Z nikomer več ne bom imela spolnih odnosov. Za

To je ona

Zgodba z naslovnice

nikogar več si ne bom vzela časa. Šla bom predaleč. Mera je polna. Prestopila bom mejo. Preskočila bom črto. Realnost je tako vulgarna. In veselje je tako visoko. Upam, da bom našla trenutek za konec. Verjamem v Boga. Postarala se bom. Imela bom zguban obraz, redke sive lase in sivo mrežo na levem očesu. Nosila bom protezo. Moja ušesa bodo postala večja. Imela bom koščeno telo z razvlečeno staro kožo in vonjala bom po starem. Zavedala se bom, da nimam nobene prihodnosti več. Imela bom prazen pogled. In sama bom zelo bom sama. In ne bom umrla med spanjem, umirala bom dolgo in počasi in vsi okrog mene si bodo želeli, da bi končno umrla, in jaz bom to vedela. Ne bom se več obrnila. Spoznala bom, da sem postala to, kar naj bi postala, da sem bila to, kar naj bi bila, da sem bila.

Zaključni odlomek iz avtorske monodrame: *Get famous or die trying*, Elizabeth2, Nataša Matjašec

Pripis uredništva:

Na 7. festivalu slovenskega filma je dobila Nataša Matjašec Sobočanka v Ljubljani, VESNO za najboljšo žensko vlogo režiserjeve žene v največkrat nagrajenem filmu festivala Ruševine.

Zgodbe

Ki jih piše
Življenja

Usoden je bil dr. Živago

»Osnovno šolo in gimnazijo sem končal v Somboru,« pripoveduje. »Kaj sedaj? Želel sem postati gozdarski inženir, saj sem od nekdanj ljubil naravo. V šoli so pričakovali, da bom šel po očetovih stopinjah in se odločil za vojaško službo, nekateri prijatelji pa, da bom postal gledališnik, saj nobena šolska predstava ni šla mimo mene. Nič od tega se ni zgodilo. Odločil sem se za medicino, pravzaprav za kirurgijo. Čisto literarno, lahko rečem, saj sem oboževal Remarq in Pasternaka. Odločil je film Dr. Živago. Torej, študij medicine zaradi kirurgije, zaradi literarnih klasikov, ki so mi predstavili humanost tega poklica in me z njim dobesedno okužili.«

Dr. Menart se je vpisal kar na tri fakultete – medicinsko, stomatološko in veterinarsko. Zanesljivo je zanesljivo, se je prepričeval. Na vseh treh je naredil sprejemne izpite, vendar na svoji najljubši, medicinski fakulteti, je pristal na listi za čakanje. Odločil se je, da ne bo čakal in prepustil svoje usode drugim, zato se je

Panonski mornar je odvrigel svoje sidro

Pravi, da je sedaj iz Sobote, sicer pa rojen v Somboru mami Vojvodinki in očetu Slovencu iz Logatca. V tipični jugoslovanski vojaški družini, ki se je veliko selila, saj je bil oče vojaški pilot. Vendar je imel mali Tomi le nekaj mesecev, ko se je oče pri opravljanju službene dolžnosti smrtno ponesrečil. Z mamo sta odšla nazaj v Sombor, domov, saj sta le tako lahko preživela. Dr. Tomislav Menart, specialist ortoped in travmatolog.

vpisal na stomatologijo. »Zobar« pa je bil le dva semestra. Po prvem letniku se je prepisal na medicino in jo v Beogradu tudi končal.

Od pet dni do sto pet let

Z veseljem se spominja svojih pacientov, starih od pet dni pa do sto pet let. »To je bila zame velika preizkušnja. Po opravljenem stažu so me premestili kot splošnega zdravnika v majhno vasico ob meji z Madžarsko. Domačinom sem bil njihov zdravnik, zaupnik in prijatelj, z njimi delil največjo srečo in največjo žalost. Obiskoval sem jih na domu, seveda peš, ne glede na vreme. Zaupali so mi in zame je bila to življenjska diploma. Še vedno pa nisem pozabil svoje velike ljubezni, kirurgije, zaradi katere sem študiral medicino.«

Prav takrat so v somborski bolnici pričeli graditi kirurški blok. Dr. Menart je dobil specializacijo iz ortopedije. Opravljal jo je v Somboru, po treh letih in pol pa dokončal v Ljubljani, na Kliničnem centru.

Vojna

Po končani specializaciji in odsluženi vojski v Celju se je vrnil v rodni Sombor. Ne z lahkim srcem, saj so se mu v Sloveniji odpirale številne poklicne in profesionalne možnosti, strokovno je prijateljeval tudi z dr. Godino, prekmurskim rojakom, vendar štipendijo je bilo treba odslužiti. »Z veseljem,« pripoveduje.

»Zavedal sem se, da nič ni zastoj, da je sredstva, namenjena za moj študij v Sloveniji, treba vrniti. Bilo je dobro, vendar le kratek čas. Začela se je vojna, osem

mesecev sem delal kot vojaški kirurg. To je bila moja najtežja in najbolj boleča zd-ravniska in človeška izkušnja. Po padcu Vukovarja sem med dopustom z vojaškim dovoljenjem prestopil slovensko mejo in ostal.«

Iskra Medical

Nepopisno tragične vojne izkušnje pustijo sledi in dr. Menart nekaj časa ni mogel več delati kot ortoped kirurg. Srečno naključje je bilo, da se je zaposlil kot strokovni sodelavec v podjetju Iskra Medical ter bil zaradi poznavanja stroke in jezikov odgovoren za štiri države. Ko je firma iskala najboljšo logistično točko med Dunajem, Budimpešto in Zagrebom, je ugotovila, da je to Prekmurje. Preselil se je v Mursko Soboto, kjer je med drugim delal tudi na ortopedskem oddelku v bolnici. Ko pa se je pojavila možnost, da lahko svoja znanja razdaja tudi v zasebni ambulanti, je to storil.

V Termah Banovci je odprl svojo ambulanto, v kateri je skupaj z vodstvom zdravilišča uredil tudi fizioterapijo. Danes ima svojo ambulanto v Vivatu v Moravskih Toplicah. Čeprav je nekoč želel delati in živeti tudi na slovenski obali, pravi, da je svoje morje našel. To je panonska ravnica, tako podobna tisti vojvodinski.

Življenje piše romane

Vojvodina in Prekmurje sta si zelo podobna. Ljudje in ravnica. Prav slednja je tudi oblikovala značajске poteze ljudi, ki so široki in odprti. Veseli in žalostni, zelo srečni ali zelo nesrečni. Pa večno hvaležni. Kot ona.

... in danes

»V začetku mi je prekmurščina delala velike težave,« smeje pripoveduje. »Najbolj tista trda, prava, tako da sem potreboval prevajalca.«

Danes ni več tako. Že odrasel sin se ima za prekmurskega domorodca, dveletna hčerka Viktorija pa je dosegla, da je panonski mornar svoje sidro odvrigel. Dokončno.

P. S.: Tega romana ni napisal Pasternak ali Remarq, napisalo ga je življenje.

Dr. Menart ob koncu specializacije ...

Kdo pa so ti mladi fantje?

Zgodovina Ljutomera je iz šolskih učbenikov najbolj znana po prvem organiziranem taboru leta 1968. To je bilo množično politično in kulturno zborovanje na prostem. V bistvu je bil tabor začetek prebujanja slovenstva. Takrat je imela v Ljutomeru močan vpliv avstrijska zavedna elita ljudi, vclanjena v razna društva, v katerih se je širil močan avstrijski duh. Tako je bilo v Ljutomeru nemško pevsko društvo, ki je 28. junija daljnega leta 1903 razvilo svojo društveno zastavo. Na to slovesnost, ki je bila v središču mesta, je prišlo veliko pevskih društev iz srednje Štajerske, večina prav tako z avstrijskimi idejami.

sedi neznana oseba. Ženska, ki stoji, je soproga Hermana Reinerja. Potem sedi glavar Reiner in nato še dve nepoznani ženski. Skrajno desno s kozarcem v roki je Julij Thurn, ki je bil notar in župan od leta 1900 in vse do leta 1918, ko je prišlo do preobrata, kajti Thurn je imel močan nemški vpliv.

Člani ljutomerske elite

V mestu pa je bila tudi nemška ljudska šola (Deutsche Volksschule), sezidana leta 1895. Obiskovali so jo otroci uradnikov in nemških delodajalcev. Po letu 1918 so jo preimenovali v meščansko šolo, kjer se zaradi razpada avstro-ogrske monarhije ni več govorilo nemško, temveč slovensko. Zato so bili zamenjani tudi učitelji.

Večinoma je imel ves višji sloj avstrijske ideje. V tej eliti so bili izobraženci, veleposestniki in vsi tisti, ki so imeli v rokah kapital. Zbirali so se na glavnem trgu, raznih vrtovih, na domovih in vrtovih, sprehodih in še kje. Kraj, kjer so se radi sprehajali, je bila pešpot na Cven skozi Babji breg. Radi so se zadrževali na Seršenovem bregu, ki je bil porasel z debelimi hrasti. Tam so se vrstile razne prireditve. Zahodni del tega brega je bil že izkrčen okrog leta 1886.

Fotografija prikazuje nekaj ljudi iz te nekdanje ugledne ljutomerske družbe, ki so se dali fotografirati na vrtu glavarja Hermana Reinerja, viteza Harbacha, in njegove soproge. Njuno stanovanje je bilo v Ormoški 22. Fotografija nastala okrog leta 1902.

Od leve proti desni sedi prva gospa Kadalič, rojena Meyer. Gospa Kadalič je bila lastnica tovarne usnja v Ljutomeru. Potem je Alojz Dagat, ki je bil v Ljutomeru sodni svetnik. Od 12. junija 1901 do 20. februarja 1910 je bil predstojnik ljutomerskega sodišča. Umrl je leta 1917 v Gradcu, kjer je tudi pokopan. Naslednji sedi soproga Kadaličeve, major Konstantin plemeniti. Desno od njega

Osebe, ki so simpatizirale in se družile v tej družbi in jih na fotografiji ni, so še Ferdinand Meditz, ki je bil okrajni sodnik in predstojnik sodišča od 7. avgusta leta 1912 do 22. novembra 1918. Bil je doma iz okolice Kočevja, kamor se je po letu 1918 tudi vrnil. Iz Koroške je izviral dr. Pavel Chlementschisch, ki je bil v Ljutomeru od leta 1902 do 1904 kazenski sodnik. Prav tako je bil kazenski sodnik od leta 1906 do 1910 dr. Franc Bytzek. Velik ugled je imel Franc Bouvard de Chatelet. Ta je bil že od 1886 do 1888 okrajni komisar Ljutomera. Od 1. avgusta 1908 do 31. avgusta 1916 pa je bil okrajni glavar. Potem je bil iz teh vrst tudi lekarnar Johan Schwarz. Ta je zasedal mesto župana med letoma 1892-1900. V času njegovega mandata leta 1890 so skozi Ljutomer zgradili železnico v smeri proti Gornji Radgoni. Otvoritev železnice je bila 10. oktobra istega leta. V njegovem času leta 1897 je Ljutomer dobil okrajno posojilnico in prej omenjeno nemško šolo. Potem ga je nasledil Julius Thurn. V času Thurnovega županovanja so se Ljutomerčani pohvalili z novo ljudsko šolo, zgrajeno med letoma 1892 in 1893. Otvoritev z blagoslovitvijo šole je bila 12. novembra 1893. Največ opeke za gradnjo so naredili delavci iz Italije. Na mestu, kjer je zrasla ljudska šola, je bila prej njiva. Prejšnja šola je bila razdeljena na deško in dekliško. Deška je bila v hiši številka 110. To je sedaj na Mikošičevem trgu. Četrta deški razred in enorazredna realka pa sta bila v takratni Ulici Cirila Jureša. Dekliška šola je bila v stari mežnariji na

Cerkvenem trgu.

Na veliki šmaren 15. avgusta 1903. je bilo ustanovljeno pri starem mlinu v lasti Ivana Kukovca društvo Murski Sokol. Med več govornikov je imel slavni nagovor dr. Edvard Ravnikar iz Ljubljane. Bil je publicist, urbanist in arhitekt. Ravnikar je bil vodilna osebnost v slovenski arhitekturi po Plečniku.

Leta 1911 je bila v Ljutomeru zgrajena elektrarna. Prvotno jo je poganjal stroj na sesalni plin. Ljutomerska elektrarna je obratovala vse do časa, ko so elektrarno zgradili na Fali.

Med letoma 1922 in 1924 je bil župan Ludvik Babnik, daleč naokoli znani vrvar in posestnik, doma iz Ljutomera. Umrl je 5. avgusta 1924 v Ljutomeru. V teh dveh letih je bilo zgrajeno mestno kopališče s kabinami in prho. Tesarski mojster pri gradnji je bil Leopold Poldi Pečar. Kopališče je bilo med drugo svetovno vojno močno poškodovano. V času Babnika sta bila zgrajena tudi sokolski dom in železniška proga Ljutomer-Ormož.

Taka sta pač človekov čas in njegovo delo. Vse je minljivo, kakor pravi rek: Po smrti človeka se najprej pozabi njegov denar, potem človek sam, a najdlje ostanejo v spominu njegova dobra dela. Prav Ljutomer bogatijo lepa arhitektura in druge znamenitosti, ki dajejo pečat mestu in so spomin na ljudi, ki so tod živeli.

Bojan Zadavec

MAKOV KOUT

No, če se še stoj spomni, da so bile volitve. Dugo je že bilou. Pa jo delajo, pa jo feküper zabijajo, pa štrikajo, pa lekar pomali boude. Jansa je pa kak če bi ga vö menjali, za enoga drüjgoga. Nika več grdou ne gleda, pa ne štenkari. Po enon kraji je tou normalno, zaj de on mogo pokazati, se ka je obečo. Mogoče ga že malo lejta davlejo, ali je pa »slučajno« pozabo izbrisane. Z njegovoga guča, pa mogoče tüj z glave so se vö zgüjbili če nej cilou vö zbrisali, tej izbrisani. Ja vej je pa zaj ne nüca nišče več. Zaj da so volitve mijmo, pa se zna šteri so gvinali. Nekša čüdna država smo mij. Zaj da so jo klepali tou nouvo vlado, je enoga ijpa vö vidlo, ka do se stranke na oblasti. Cilou Pahorove so eni že vidli kak se z Janšof küšujejo. Te se je küševalo, ka bi naj LDS bil v vladi. No ta mi je od sega najboukša bijla. Što bi se na tou politiko razmo. Daleč najbojkše od sega pa je ka de obrambni minister iz vrst DESUS-a. Je pa Jelincič ščel biti minister za kulturo. Tak malo za hec. Pa ka se naprej ide, ka je redno mafno z nekšimi tolarškimi vzorcami, bi boukše bilou, ka bi ga Janša zel kak svetovalca na finančno ministrstvo, če ga že v valdi nešče mati. Plemeniti je pred kratkin diplomerjo na temo: »Kako od neuke slovenske države na najlažji način skasirati 42 milijonov tolarjev.« Pa so njemi grozili s kazenskin pregonon. Tak se je smidal, ka ga je trij dni lalafka bolejla. On že zna kak je s tejni kazenskim pregonami pri nas, da bi naj šteri pregenj kaj krijf bil. No nas pa za en čas velka čast čaka. »Nek se vidi razkoš«, je pravo ati. Slovenija sprejema predlog nizozemskega predsedstva, po katerem naj bi država predsedovala Svetu EU v prvi skupini držav, ki bodo povezavo v okviru t.i. šimškega predsedovanja vodile v obdobju od januarja 2007 do sredine leta 2008. Če evropska

ustavna pogodba ne bo uveljavljena do konca leta 2006, pa bi Slovenija sprejela predsedovanje Svetu EU in Evropskemu svetu v prvi polovici leta 2008. Tako je soglasno, z 71 glasovi, sklenil državni zbor. Ja super. Te de mogoče še zadnji Hans, pa John pa Pierre gor prišo ge je ta pikica na evrospkon zemlevidi, ka se njoj pravi Slovenija. Poslanci ka so tou sprejeli pa so nan razložili za koj ide. Ide za povečanje mednarodnega ugleda, promocijo države in bistveno povečanje politične teže. Če se tou f pejneze prevedemo, mijslin tou politično težo, de Slovenijo tou koštalo do 24 milijard tolarof. Mogouče do cilou avion oudali, tisti s šterin se je Brodi nikdar nej mel čast pelati, ka malo te milijarde nazaj notri prnesemo. Ati je pa pravo, ka nas gvušno čakajo nouvi davki pa prispevki, ka negi pa te pejneze li morejo zeti.

Pomurski župani pa so se nej mogli zglijati glede podpisa pogodbe za pitno vodu f Pomurji. Prej ka so nej pooblaščeni od občinski svetof. Te so gor prišli, ka nikšega pooblastila ne nücajo. Zaj že pomali bivši minister Kopač, je pravo »podpište ali pustite.« Pa so rajši nej podpisali. Što bi znau zakoj se ide. Ide se za velke milijarde, pa mi malo tak smrdij, ka so se župani nej vö razmili što bi pri ton projekti kelko mafno. Pa ka bi EU dala 55% sredstev. Za te se pa zna ka bi ščeli za sakši Euro znati kama je šou. Na konci de tak kak že v ništerni pomurski občinaj, ka če maš malo babo, dobiš šenki vodu ovo s plastenske, ka je ova z vodovoda tak onesnažena, ka bi se diteti leko, če bi jo pilou cilou kaj v glavej poznalo. Što bi znal kakšo vodu so naši pomurski župani pilij da so mali bilij.

P.S. V bautaj že na velko dälíci svejtijo, pa vas vabijo, ka zagnji tolar ta ličijte, samo ka de van za svetke lipou. Vej je pa pa nouvon leti sigdar nači. Lejtnica je rejsan drüjga. Slovenci svetkan pravijo prazniki. Tou znan- kar zatou ka majo te lidge tošlni do kraja prazne.

KENVA

Smeh za mladosten

Z našega štedilnika

videz in zdravje

Ste pogosto slabe volje, razburjeni in napeti? Takšno počutje in način življenja se ne poznata le na razrahljanih živcih, ampak tudi na obrazu.

Številne prezgodnje gube, resen in namrščen obraz nikakor ne bodo pripomogli k mladostnemu videzu in počutju. Vsakič, ko se od srca nasmejimo, nismo pripomogli le k boljšemu počutju, ampak je dobila naša koža »dozo sredstva«^o proti staranju. Vsekakor cenejše kot lepotna operacija, pa vendarle prav tako zelo učinkovito proti gubam. Strokovnjaki zatrjujejo, da nas smeh ne spravlja le v dobro voljo, za njim skrivamo tudi nekaj let. Poleg tega so smejalne gubice privlačnejše kot gube, ki so nastale zaradi mrkega pogleda.

Neka raziskava je pokazala, da optimisti laže in bolje opravljajo izpite in svoje delo ter so tudi bolj zdravi. Pesimistični ljudje so pogosteje depresivni, pri njih obstaja večja verjetnost, da bodo prekinili zvezo s partnerjem, in so tudi pogosteje bolni. Toda optimizma se lahko naučimo, zatrjujejo strokovnjaki.

Na staranje najbolj vpliva stres. Če smo neprestano pod stresom, se to prav gotovo pozna na našem zdravju. Posledice stresa so vidne na našem obrazu in v drži telesa, oboje pa pripomore k postaranemu videzu. Čeprav je res tudi, da so nekateri ljudje, ki so neprestano pod stresom in imajo naporen način življenja, še vedno mladi in polni energije.

Zato je zlasti pomembno, kako premagujemo stres. Cigarete, kava in alkohol v stresnih situacijah stanje le še poslabšajo. Poleg smeha oziroma pozitivnega pogleda na življenje potrebujemo za premaganje

stresa in ohranjanje mladostnega videza redno vadbo. Z leti je vedno bolj koristna, saj tako ohranjamo moč mišic, postavimo in zdrav videz kože.

Katerakoli vrsta vadbe spodbuja prekrvitev, s tem pa izločanje odpadnih snovi iz kože. Seveda pa vadba spodbuja zadovoljstvo. Že po 20 minutah rekreacije se bomo sprostiti, bolje spali ter ohranili mladosten in zadovoljen videz na obrazu. Stres lahko premagujemo tudi s sproščanjem, zlasti je to koristno po napornem dnevu. Ko pridemo z dela, ponavadi začnemo takoj pripravljati hrano, pripravljati in opravljati druga opravila.

Namesto tega se raje sprostimo ob branju časopisa ali knjige in se prijetno zlekimo. Šele nato nam bo tudi delo šlo laže od rok.

Verjetno ste si že kdaj želeli, da bi imeli svoj lastni kino. Te sanje si s pomočjo nove tehnike zdaj lahko uresničite kar v svoji dnevni sobi. S pravo izbiro si lahko zagotovite veliko in kakovostno sliko ter realističen zvok, ki se bo slišal z vseh strani. Napredek videoprojektorjev, zvočnih sistemov in DVD-predvajalnikov danes že omogoča kinopredstave v našem domu.

Svet digitalnih tehnologij

Nakup opreme vas lahko stane celo premoženje. Z malo pazljivosti in iznajdljivosti pa lahko pridete do domačega kina za sprejemljivo ceno. Obstoječi računalnik vam je recimo lahko kot osnova.

Prva komponenta je predvajalnik DVD. Večina jih je zadovoljivih za domačo rabo tako po kakovosti slike kot po kakovosti zvoka. Vsekakor bo boljše kot uporaba analognega video-rekorderja. Za dobrih 20.000 SIT boste dobili soliden model. Če želite tudi snemati, vas bo stalo vsaj 2-krat več. Pri nakupu je treba paziti na nekatere lastnosti. Aparat mora imeti ustrezen videoizhod (YUV) za projektor ali televizor in digitalni (koaksialni) avdioizhod za zvok »Surround«. Priporočljiva je dobra zmogljivost poprave napak, ki se pojavijo pri praskah na ploščah DVD ali CD. Zaradi več obstoječih tipov plošč DVD in CD se moramo pozanimati, katere naš predvajalnik podpira. Enako velja za branje doma pečenih plošč.

Druga pomembna naprava je projektor. V primerjavi s televizorjem lahko dosežemo precej večjo sliko, kar da tudi boljši občutek. Najcenejše boste dobili od 200.000 SIT naprej. Najbolj razširjen tip so LCD-projektorji. Dobro je, če poleg navadnega (4 : 3) podpira tudi širok format slike (16 : 9). Paziti je treba na barve, kontrast in ostrino slike. Ločljivost naj bo vsaj 1024 x 768 (XGA). Slabost je lahko

glasen ventilator. Upoštevajte tudi ceno zamenjave žarnice, ki ni poceni. Življenjska doba žarnice je običajno 1500-3000 ur. Sliko lahko projicirate na steno ali platno, to pa je seveda dražja varianta. K dobri sliki sodi tudi dober zvok. Za to potrebujemo ojačevalce, ki bo ustrezno krmilil zvočnike. Za dobro kakovost potrebujemo takšnega, ki podpira standard »Dolby Digital«^o ali »Digital Theatre Sound«^o (dts). Za to komponento boste plačali od 40.000 SIT naprej. Paziti morate le, da jo je mogoče povezati z

Česnova juha z morskimi sadeži

120 g morskih sadežev, 50 g česna, 40 g olja, 30 g moke, 1 dl kisle smetane, 1 dl belega vina, 1,5 l goveje juhe, 1 čajna žlička vorčestrške omake, ščepec bazilike

Čebulo in česen olupimo in drobno sesekljamo. V loncu segrejemo olje, dodamo čebulo, ko zarumeni, dodamo moko in česen, zalijemo z govejo juho in vinom ter gladko razmešamo. Solimo in začini. Na blagem ognju kuhamo približno 20 minut. Na koncu vmešamo kisko smetano, potresemo s sesekljano svežo baziliko ter kot jušni vložek ponudimo kuhane in odcejene morske sadeže.

Telečje rulade v zelenjavni omaki

4 telečji zrezki po 15 dag, 40 g olja, 60 g hamburške slanine, 60 g bučk, 40 g naribanega parmezana, sol, mleti poper

Zelenjavna omaka: 100 g čebule, 20 g olja, 100 g korenja, 60 g gomolja zelene, 60 g peteršiljevega korena, 1 jedilna žlica paradižnikove mezge, 1 dl belega vina, 2 dl mesne osnove, 1 strok česna, sol, poper, timijan

Zrezke potolčemo, solimo in popramo. Slanino in bučke narežemo na trakove in jih porazdelimo po zrezkih. Potresemo z naribanim parmezanom in zavijemo v rulado. Povežemo z vrstico ali zavijemo v folijo za peko ter na vročem olju počasi pečemo.

V drugi ponvi pa istočasno pripravljamo omako. Na olju prepražimo drobno seseklano čebulo. Ko zarumeni, dodamo na drobne kocke narezano preostalo zelenjavo. Malo podušimo, dodamo paradižnikovo mezgo ter zalijemo z mesno osnovo in vinom. Solimo, popramo in začini. Omako piriramo. Rulade zložimo v omako in še nekaj minut dušimo, da se zmehčajo.

Krompirjev pikantni zavitek

250 g listnatega testa, 350 g kuhanega krompirja, 2 jajci, 100 g pora, 100 g kuhanega pršuta, 100 g kisle smetane, 80 g ementalca, 50 g margarine, 50 g olja, sol, poper, ščepec muškarnega oreščka, ščepec mlete kumine, ščepec sesekljanega peteršilja

Najprej si pripravimo nade. Na olju prepražimo na kolobarje narezan por, ko porumeni, dodamo na rezance narezan kuhan pršut, solimo in popramo. Kuhan

krompir naribamo.

Testo tanko razvaljamo. Potresemo z naribanim krompirjem, porom in kuhanim pršutom. Pokapljamo z mešanico jajc in kisle smetane ter začini. Na koncu razporedimo po testu nariban sir in zvijemo. Premažemo z jajcem in pečemo v peči 30 minut pri 180°C.

Soja z radičem in krompirjem

150 g soje, 300 g krompirja, 100 g rdečega radiča, 30 g zelenih oliv, 100 g čebule, 4 jedilne žlice vinskega kisa, 4 jedilne žlice olivnega olja, ščepec narezanega drobnjaka, sol, poper

Sojo in krompir skuhamo, odcedimo in ohladimo. Krompir olupimo in narežemo na lističe. Radič očistimo in operemo. V primerne krožnike za solato zložimo najprej očiščene in oprane solatne liste. Na sredino zložimo mešanico krompirja in kuhane soje ter prelijemo s pripravljenim dresingom.

Solatni dresing: Čebulo in olive sesekljamo. Primešamo vinski kis, olivno olje, drobnjak, sol in poper ter vse narahlo premešamo.

Lešnikovi rogljiči z belo čokolado

160 g gladke pšenične moke, 120 g mletih lešnikov, 70 g naribane čokolade, 120 g masla, 40 g sladkorja v prahu, 1 rumenjake

Čokoladna glazura: 100 g bele čokolade, 30 g margarine

Moko in maslo zdrobimo, dodamo mlete lešnike, čokolado, sladkor v prahu in rumenjake ter na hitro zgetemo v gladko testo. Zavijemo v prozorno folijo in damo za eno uro v hladilnik. Testo na hitro pregnetemo in na pomokani deski oblikujemo rogljiče. Zložimo v pekač in pečemo približno 10-12 minut pri 180°C. Ko se malo ohladijo, jih do polovice namakamo v raztopljeni beli čokoladni glazuri. Rogljice zlagamo na kuhinjsko mrežo, da se lepo posušijo.

Danijel Kozar, vodja kuhinje v hotelu Ajda Terme 3000

Domači kino

zvočniki in predvajalnikom. Da boste slišali, iz katere smeri prihajajo strelji, potrebujete dober sistem zvočnikov. Zelo razširjen je sistem 5.1. Sestavljajo ga štirje sateliti (visokotenci) in en »Subwoofer«^o za nizke tone. Zvočniki imajo vsak svojo pozicijo, da dobimo zelo točen občutek, od kod prihaja zvok. Proizvajalci uvajajo tudi že sisteme 6.1 in 7.1, ki dajejo še boljši 3D občutek zvoka. Začetni sistemi stanejo od 40.000 SIT naprej, boljši pa še precej več.

Če se vam zdi vse naštetu preveč in je naložba prevelika, obstajajo cenejše možnosti. Ena je nakup kompletu za domače kino, ki vsebuje predvajalnik DVD, ojačevalce in zvočnike. Cene osnovnih se začnejo pri 50.000 SIT. Če imate računalnik, ga lahko poceni opremite, da bo postal multimedijski center. Potrebujete samo ustrezne računalniške komponente, ki bodo omogočale filmske uživanje. Cena pekačem DVD vztrajno pada. Na računalnik lahko enostavno priklopimo projektor ali monitor. Če imate grafična kartica TV-izhod, lahko sliko gledamo tudi na televizorju. Nekateri omogočajo tudi sprejem TV-signala in snemanje oddaj. Pomembna je zvočna kartica, ki ne podpira ustrezen digitalni avdiostandard (vsaj sistem 5.1). Naštete računalniške komponente ne bodo dosegle kakovosti samostojnih komponent, vas bodo pa strole precej manj. Za povprečnega uporabnika bo cisto globlje segli v žep. Želim vam samo še obilo uživanja ob vašem domačem kinu.

Pokruto, zakruto Mleko in intoleranca za laktozo (LI)

Majhne stvari počni z veliko ljubeznijo; tako bo vse postalo veliko.

Zakrivanja so skrivnostnejši del mode, ki se posameznice ali posameznika osebno dotika. Majhni dodatki, ki jih izbiramo, so ponavadi tisti, s katerimi povemo največ o sebi. Le redko se posvečamo pokrivalom s tako vnemo kot nakitu, uram in čevljem, pa čeprav nas lahko kapa, klobuk, ruta in šal grejejo kar nekaj mesecev.

Krznno, naj bo pravo ali umetno, bo vedno bolj ali manj priljubljeno, glede na modo seveda. Zgodovina je odela pračloveka v prvobitna oblačila in krzno je grelo najbolje. Tudi krznena pokrivala so čudovito ščitila glavo pred mrazom. Ščasoma sta dobili tako oblačilo, ki pokrivalo funkcijo okraševanja. Biti všečen nasprotnemu spolu je postala čedalje vidnejša stalnica. Danes zaščitna funkcija nima prvotnega pomena, saj tem po današnjega življenja tega ne zahteva toliko. Pač pa postavlja v ospredje individualni stil, ki ga dopolnjuje tudi svojstveno pokrivalo.

Kako izbirati pokrivalo

Od volnene do plastične kape brez oblik in mešanic materialov, ki lahko lepšajo naše glave. Lahko tudi popolnoma spreminjajo naš videz. Ko pomerjamo pokrivala, je pomembnih kar nekaj stvari:

- Velikost pokrivala mora biti popolnoma zlita z velikostjo naše glave.

- Pri pomerjanju se pogledimo v dolgo stensko ogledalo, kjer lahko vidimo naše celotno telo.

- Velikost pokrivala naj sovpadaj s proporcij našega telesa. Pomembno je sožitje z našo obliko glave, obrazom in celotno silhueto.

- Prepričajmo se, kako je pokrivalo videti z vseh zornih kotov.

Besede mode

- Barvo pokrivala izbirajmo tudi glede na priložnosti. Vedeti moramo, da nevtralne barve poudarjajo toplo barvo kože, medtem ko močne barve poživljajo naš videz podobno kot naličen obraz.

Tatjana Kalamar Morales

Laktoza je mlečni sladkor, laktaza pa encim, s pomočjo katerega se prebavi. Laktaza se pojavi v prebavilih človeškega zarodka pozno v nosečnosti. Največ je ima otrok drugi ali tretji dan po rojstvu. Njena raven ostane visoka v detinstvu, ko je mleko glavna sestavina prehrane. Zelo upade po odstavitvi dojenčka od prsi pri vseh sesalcih, razen pri ljudeh, kjer ostane dejavna vse življenje ali njena dejavnost pomembno oslabi šele v odrasli dobi. Če ljudem prebava živil, ki vsebujejo laktozo, dela težave, pravimo, da so postali intolerantni zanje.

Takšno neprenašanje zlasti mleka in mlečnih izdelkov, ki je genetično pogojeno, imenujemo primarna intoleranca za laktozo (LI). Utrpi jo 70 odstotkov ljudi na svetu, Evropejcev pa le od 10 do 15 odstotkov.

Zahvalimo se prednikom

Antropološka teorija razloži, kako so nekateri odrasli ljudje postali edini sesalci, ki lahko prebavijo mleko in mlečne izdelke. Nekoč človek v odrasli dobi ni mogel prebaviti laktoze.

To mu tudi ni bilo treba, saj kot poljedelec ali lovec ni pil mleka. Pred okoli deset tisoč leti pa je začel gojiti prežvekovalce, ki dajejo mleko. Ob skromni žetvi zaradi suše, boleznih in škodljivih žuželk ter pičlem ulovu je segel, denimo, po kravjem mleku in omilil stradanje. Preživeli so le redki, ki so bili zaradi genetične posebnosti sposobnejši prebaviti mleko, in nadaljevali vrsto. Zaradi naravnega izbora je postala po štiristo generacijah posebnost prebavljati mleko vse življenje pogosta človeška lastnost. Le potomci ras, ki so šle v davnini skozi pekel pomanjkanja hrane, imajo dovolj encima za prebavo laktoze praviloma tudi v odrasli dobi.

Drugim ta encim prej ali slej splashni na desetino začetne vrednosti in postane prebava laktoze precej omejena. Od 90 do 100 odstotkov Indijancev, Azijcev in Afričanov ne prenese mleka, ker njihovi predniki niso pasli čred prežvekovalcev, ki dajejo mleko. V Aziji so, denimo, udomačili najprej svinjo, ki jo človek težko doji.

Na lekarniški tehtnici

Kako se kaže LI

Laktoza povzroči številne težave v prebavilih. V tankem črevesu nase pritegne vodo, zato človeka silni na bruhanje, mu kruli po trebuhu in ga požene na blato. Bakterijska presnova laktoze v debelem črevesu sprosti čezmerne pline. Med njimi je tudi vodik, ki s kisikom iz zraka tvori pokalni plin. Boinik torej utrpi prebavne motnje, napenja ga, pestijo ga krči in trebušna bolečina ter izpušča pline. Blato postane vodeno in pri odvajanju brboti. V najtežjih primerih uhaja samo, ker ga črevesni refleksi ne more več zadržati v črevesu.

Razlika od alergije

LI ni alergija na mleko, kot pomislijo mnogi prizadeti. Alergijo na kravje mleko namreč največkrat povzročijo mlečne beljakovine. Res pa je, da se obe težavi kažeta podobno. Večina otrok, ki so alergični na kravje mleko, dobi drisko, ki je najpogostejši simptom. Pestijo jih krčne bolečine, mučijo vetrovi in blato je sluzavo. Ti simptomi so značilni tudi za LI. Razlika je v bruhanju. To je drugi najpogostejši simptom pri alergiji na kravje mleko, posebno še prvo uro po zaužitju, za LI pa bruhanje ni značilno.

Prehranske posledice

Odrasli, ki premorejo dovolj encima za presnovo mlečnega sladkorja, so v ugodnem položaju. Mleko in mlečni izdelki namreč vsebujejo pomembna hranila, denimo fosfor, magnezij, vitamin B₁₂, vitamina A in D ter beljakovine. Tudi večino kalcija dobimo pri nas iz živil, ki vsebujejo laktozo. Odpovedati se mleku in mlečnim izdelkom, bi pomenilo zvečine odločiti se za šibke kosti in se prepustiti osteoporozi. Raziskave so, denimo, pokazale, da ženske, ki imajo LI, pogosteje zbolijo za osteoporozo kot tiste, ki LI nimajo. Opustijo namreč mleko, s tem pa tudi kalcij, ker ga ne nadomestijo iz drugih virov.

Kaj storiti

Če ljudje ugotovijo, da jim mlečni izdelki povzročijo težave, se jim ponavadi v celoti odrečejo. Popolna odpoved je nujna pri alergiji na kravje mleko, pri intoleranci za laktozo pa je potrebna le za desetino in dvajsetino prizadetih. Večina še zmore prebaviti nekoliko laktoze, a ne ve, koliko. Če ima prizadeti LI, se stopnja prenašanja laktoze ugotovi zelo enostavno. Treba je preveriti, katera živila vsebujejo laktozo. To so lahko mleko, kava s smetano, sladole, sir, maslo, omake, kruh, pecivo, kosmiči, solatni preliv, slaščice, šerbet, zamrznjeni mlečni izdelki, pudingi, instant krompirčki in juhe, nekatero zamrznjeno sadje in zelenjava. Prav tako naj se preveri vsebnost laktoze v zdravih, tudi homeopatskih, kjer je pogosta pomožna sestavina. Nato naj se za tri tedne opustijo vsa laktozna živila in zdravila. V naslednjem koraku jih postopoma spet uvedemo. Na primer, popijemo četrto skodelico mleka za zajtrk. Če se simptomi LI ne pojavijo, popijemo naslednje jutro pol skodelice mleka. Po malem vsako naslednje jutro zvečamo odmerek. Ko se simptomi spet pojavijo, vemo, da je odmerek mleka za zajtrk predhodnega dne največji, ki ga še prenesemo. Že naslednji dan naj postane stalna sestavina našega jutranjega obroka, obenem pa po enakem postopku ugotovimo največji odmerek mleka še za kosilo in večerjo. Intoleranca za laktozo se seveda da ugotoviti tudi bolj prefinjeno s testi, ki jih odredi zdravnik.

Prizadeti se lahko izogne težavam zaradi LI z uživanjem več manjših obrokov namesto manj večjih. Če si zaželi hrane z vsebovano laktozo, naj istočasno užije tudi kaj drugega, tako bo razredčil laktozo in olajšal njeno presnovo. Tudi jogurt, fermentiran mlečni izdelek, lahko olajša LI, če se vzame skupaj z drugimi mlečnimi izdelki, ker najbrž vsebuje tudi encim laktazo, ki se je rabila med fermentacijo. V naši širši domovini Evropi in drugod v razvitem svetu pa so na voljo tudi mleko z malo laktoze in laktazni nadomestki.

Janez Špringer, mag. farm.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Spet se je nabralo precej pošte in vaših vprašanj. Nekateri ste bili podjetnejši in ste me poklicali kar po telefonu, drugi raje pišete. Odgovoril bomo vsem. Žal morate tisti, ki pišete pisma, zaradi omejenega prostora malo dlje počakati na svoj odgovor. Danes se bomo posvetili vprašanju gospoda Mirka. Sprašuje me, kaj bi lahko bil vzrok za njegovo neplodnost, ki jo je odkril ginekolog, ne more pa najti vzroka.

Vzrokov je lahko kar nekaj. Najvažnejša sta dva. Prvi in pri moških najpogostejši je neozdravljen mumps v mladosti. Pri tej bolezni pride do vnetja mod, ki močno oslabijo posledica česar so lahko slabogibni ali odmirajoči spermiji. Hudi zapleti niso pogosti, vendar mumps pri mladostnikih in odraslih moških včasih povzroči silno neprijetno bolezen, pri kateri se vnameta in otečeta eno ali obe modi. To lahko vodi do neplodnosti. V primeru, da osebe le eno modo, se to sčasoma zmanjša in postane občutno manjše, kot je normalno. Če oteklini prizadene testis, pa pride do neplodnosti.

Drugi, v zadnjem času najbolj razširjen vzrok tudi v srbenjih pa je glivica kandidoza (candida albicans). Ta glivica poleg tega, da napada notranje organe in kožo, močno vpliva tudi na spolovila. Pri ženskah vodi do vnetja izcedka v obliki belega toka, srbenja sramnice in pekoče vode. Pri moških pa povzroča vnetje prostate, vnetje in bolečino v modih in srbenje v predelu glavice na penisu.

Vse skupaj spremlja močno znojenje med nogami. Če je obolenje močno razvito, povzroča tudi srbenje danke in vnetje hemoroidov. Prisotnost glivice lahko najenostavnije kontroliramo s pregledom jezika. Če je ta zjutraj oblozen, je to prvi kazalnik, da moramo biti pozorni.

Obstajajo pa tudi učinkovita zdravila. Priporočam obisk zdravnika, da predpiše eno od zdravil, ki ga je najbolje kombinirati s kisovo terapijo. Uspeh zdravljenja bo predvidoma viden po mesecu dni. Zdravljenje je uspešno, ko ni več srbenja spolovila in mednožja, znojenja in kiselkastega zadaha. Pri moškem pa je močnejši izliv semena.

Za zdravljenje težav priporočam dnevno razkuževanje spolovila in mednožja z domačim jabolčnim kisom. Moški se po jutranjem in večernem umivanju razkužijo s čistim, ženske pa z razredčenim kisom (1 del kisa, 2 dela vode). To naj traja sedem dni dvakrat na dan (zjutraj in zvečer). Po potrebi pa je treba vse po tednu dni ponoviti. Terapijo naj obvezno opravita oba partnerja. Še zlasti priporočam razkuževanje spolovil pred spolnimi odnosi. Previdnost je potrebna predvsem zato, da partnerja drug drugega spet ne okužita. Ob začetku terapije se pojavijo reakcije. Po navadi so to pekoče bolečine takoj po nanosu kisa. Čez čas bodo izginile. Treba je biti le zadosti vztrajen.

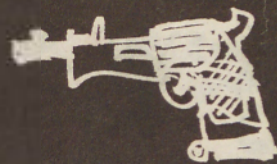
Obstajajo pa tudi učinkovita zdravila. Priporočam obisk zdravnika, da predpiše eno od zdravil, ki ga je najbolje kombinirati s kisovo terapijo. Uspeh zdravljenja bo predvidoma viden po mesecu dni. Zdravljenje je uspešno, ko ni več srbenja spolovila in mednožja, znojenja in kiselkastega zadaha. Pri moškem pa je močnejši izliv semena.

Za podrobnejša navodila o terapiji me lahko tudi pokličete. Na klice odgovorjam vsak delavnik med 19.30 in 20.30.

Šlo je za umor in ne povzročitev smrti iz malomarnosti ali silobran

OSTE
BAKAL

I Z M O J E G A A R H I V A

Umorila ga je z vrvjo, ki je bila namenjena njej

Nesrečna starka si je oddahnila šele, ko se je prepričala, da je napadalni mož mrtev

Gotovo se mnogi še vedno spominjajo dogodka, ko je bila pred nekaj leti pred velikim senatom Okrožnega sodišča Murska Sobota, kateremu je predsedoval sodnik Roman Petek (sam je že najmanj tri leta odvetnik, op. p.), končana odmevna glavna obravnava zoper takrat 64-letno Ano I., doma z Goričkega, kateri so sodili zaradi umora takrat 62-letnega moža Jožeta I. V obtožnici, katero je zastopal okrožni državni tožilec Žarko Bejek, je bilo zapisano, da je Ana I. v nedeljo, 22. novembra 1998, dopoldne doma med splošnim prepirom, razgrajanjem in pretepom umorila svojega moža, in sicer tako, da mu je okrog vratu od zadaj zavila »štrik« (vrv) in jo najmanj pet minut pritiskala in zatezala, da je Jože lekra zaradi zadušitve umrl. Nesrečna žena se je morala prepričati, da je agresivni in napadalni mož mrtev, saj bi bilo v nasprotnem primeru resno ogroženo njeno življenje. V svojem zagovoru je namreč obtožena povedala, da se je vse skupaj začelo pred 20 leti, toliko časa je morala prenašati vse grožnje, pretepe, ponižanja ..., izjemno hudo pa je postalo,

ko se je njen pokojni mož invalidsko upokojil. Od takrat naprej naj ne bi počel ničesar drugega, kot da je pil in razgrajal doma ter pretepal tako njo kot hčerko, ki je živela pod isto streho, ogrožena pa je bila tudi njena (v tistem času) 9-letna vnukinja.

Kritičnega dne je Jože I. zgodaj zjutraj odpeljal mleko v zbiralnico, in sicer je takrat še bil trezen, toda približno okoli 9.30 ga je sosed vinjenega pripeljal domov. Ob nenehnem uživanju alkohola niti ni potreboval veliko, da je bil spet napit. In namesto da bi šel spat, kot sta mu menda predlagali obtožena in hčerka, je v vinjenem stanju začel prepir z ženo in hčerko. Žalil ju je in grozil, da ju bo še istega dne ubil, potem pa da si bo sodil sam. Žena se je z vnukinjo zaklenila v sobo, hčerka pa je skušala očeta pomiriti. To ga je še bolj razburilo in je odšel v vetrolov, kjer si je pred tem pripravil večje kladivo. Z njim je večkrat udaril po vratih v hodniku in po sobnih vratih. Ko je razbijal, sta ga poskušali žena in hčerka, ki je kuhala kosilo, pomiriti. To jima ni uspelo in je tedaj vzel pokojni iz žepa

manjši žepni nož ter z njim zamahnil proti hčerki, ki jo je zabodel v levo kolčno stran. Da bi žena preprečila nadaljnje moževno ogrožanje družine, se je z njim začela ruvati in sta ob tem padla po stopnicah na tla hodnika v pritličju stanovanjske hiše. Jože je dobil pri padcu tako hude poškodbe, da je takoj umrl, svoje pa naj bi prispevala tudi vrv.

»Že prej sem vzela vrv, ki jo je imel mož pripravljeno, da bi umoril vse domače in šele potem sebe. Bila sem prestrašena in močno prizadeta ter sem vedela, da moram poskusiti rešiti hčerko, vnukinjo in sebe. Nisem želela, da bi ga umorila, in niti sama se ne zavedam, kaj vse se je pozneje dogajalo. Vem samo, da sva se skotalila po stopnicah, in ko je obležal poleg mene, sem otipala pulz in ugotovila, da je mrtev, nato smo poklicali policijo,« je pred sodiščem dokaj mirno dejala obtožena, na kateri se je videlo vse trpljenje, ki ji ga je pokojni v življenju prizadejal. In tudi obsodba je bila za njo nekakšno olajšanje.

Podobno je takrat na sodišču pripovedovala tudi poškodovana hčerka, ki

je tudi povedala, da je pokojni nenehno pil in da je bil zelo agresiven in napadalen. Da je to držalo, sta zadržali tudi dve drugi hčerki, ki več kot 20 let nista živeli na domačiji, toda vedeli sta, kaj se je tam dogajalo. Tudi nekateri sosede in vnuk so zadržali, da je bil pokojni izjemno napadalen in agresiven, ko je bil vinjen, to pa je bilo zelo pogosto. In tako se je vse skupaj končalo tragično, in sicer je bila obtožena v času dejanja, kot je zapisal izvedenec nevropsihiatrične stroke, pokojni dr. Marjan Pregelj, bistveno manj prištevna. Kljub temu je tožilec v zaključni besedi predlagal štiriletno zaporno kazen, zagovornik obtožene, odvetnik Boris Štefanec, katerega ji je določilo sodišče, pa je menil, da je šlo glede na vse dolgotrajno trpljenje za silobran, in predlagal oprostilo sodbo.

Toda sodišče je po posvetovanju menilo, da ni šlo za silobran, in je ob upoštevanju vseh olajševalnih okoliščin (nekaznovanje, ogroženost, trpljenje ...) Ani I., ki se je branila s prostosti, izreklo 2 leti in 6 mesecev zaporne kazni, obtoženo pa so oprostili plačila stroškov postopka.

Alešu F. leto in dva meseca zapora zaradi omogočanja uživanja mamil

Radovednost jih je gnala, da so poskusili »travo«

Mladoletnik razočaran nad marihuano

Čprav pritegnejo na soboškem sodišču največjo pozornost javnosti različne »velike obravnave«, kjer so navadno zagrožene tudi najvišje (30 let) zaporne kazni, zanimiva tudi mnoga druga sojenja za »manjša« kazniva dejanja. In poleg sojenja vodnikom ilegalcev ter tistim, ki jim očitajo kršitve zakonodaje, povezane s prepovedanimi sredstvi, so na okrožnem sodišču v Murski Soboti v ospredju obravnave, povezane s prepovedanimi drogami. Pogosto namreč sodijo posameznikom ali skupinam, na različne načine povezanim z »marihuanskimi« kaznivimi dejanji, bodisi omogočanje uživanja prepovedanih drog bodisi zaradi neupravičene proizvodnje in prometa s prepovedanimi drogami. Ena takšnih glavnih obravnav je potekala tudi pred senatom, kateremu je predsedoval sodnik Milan Forštnerič, sodili pa so takrat 21-letnemu Alešu F. Po obtožnici, ki jo je zastopal okrožni državni tožilec Karel Vogrincič, naj bi mladenič omogočil uživanje prepovedane droge bratona Alešu in Boštjanu M. iz okolice Ljutomer, mlajši Boštjan je bil v tem času še mladoleten.

Na obravnavi je Aleš F., katerega je po službeni dolžnosti zagovarjal odvetnik Janez Kavčič iz Gornje Radgone, priznal, da je imel v žepu majhno količino marihuane, in ko ga je 25. oktobra 2000 med vožnjo z avtomobilom Aleš M. vprašal, »ali ima kaj za pokaditi«, je zavil džojnita, ki so ga potem ob gramoznicah v Babincih v Priekij vsi trije kadili. Preden so končali, je prišla mimo policijska patrola in

je obdolženi ostanek cigarete uničil. Obtoženi je dejal, da je on dal »potegniti« polnoletnemu Alešu, on pa mladoletnemu bratu. Nekako tako sta pričala tudi omenjena brata, vsi trije pa so dejali, da niso narkomani - odvisniki, takrat pa so vsi želeli pokaditi »travo«, da bi se prepričali, ali je dejansko »tako dobra«. In ko jih je sodnik spraševal, kakšna se jim je zdela, so vsi po vrsti zatrdili, da »marihuana ni tisto, kar se zanjo govori«, še posebno razočaran je bil najmlajši Boštjan M., ki je dejal, da bi človek od tako razvpih drog pričakoval nekaj več.

V svojem sklepnem govoru je državni tožilec predlagal, da obtoženega spoznajo za krivega in mu določijo pogojno zaporno kazen osmih mesecev, odvetnik Kavčič pa je predlagal, da naj ga oprostijo obtožbe, ker da si je po težavah uredil življenje, se zaposlil in bi ga morebitna obsodba lahko samo ponovno »pokvarila«. Sodišče je pozneje sledilo tožilstvu in mu je izreklo sedem mesecev zapora, ob tem so dodali predhodno obsodbo - osem-mesečno zaporno kazen - za vodenje ilegalcev, za kar ga je obsodilo okrajno sodišče v Ljutomeru. Pozneje je sodišče izreklo enotno kazen enega leta in dveh mesecev zapora, ki pa ne bo izvršena, če se podobno kaznivo dejanje v treh letih ne bo ponovilo. Ob tem obtoženemu ni bilo treba plačati sodnih stroškov in stroškov svojega zagovornika, ker da na novem delovnem mestu ni prejel še niti ene plače in nima sredstev.

O. B.

Pravljica za lahko noč

Kate, izgubljena deklica in njena mati – na koncu vsi srečni

Britanska igralka Kate Beckinsale (31), ki se je proslavila z vlogama v filmih Pearl Harbor in Van Helsing, se je po zaporednem snemanju treh filmov odločila, da nekaj mesecev ne bo delala prav ničesar in da se bo posvetila samo hčerki Lily, ki jo ima s producentom Lenom Wisemanom. Tako sta neki dan preživeli vse popoldne v parku. In medtem, ko je hčerka tekala sem in tja, jo je mamica budno pazila. Naenkrat je Lily pritekla k mamici, pokazala na neko deklico svojih let in vprašala, zakaj se joče. Ko sta prišli k njej, je deklica skozi solze potožila, da se je izgubila in ne ve, kje je mamica. Kate jo je potolažila in obljubila, da bodo skupaj poiskali mamico, kar ni bilo težko, saj so kar naenkrat zagledali žensko, ki je vsa iz sebe tekala po parku. Pomahali so ji in izkazalo se je, da je to res mamica izgubljene deklice. Dokler se je srečna mamica zahvaljevala Kate za najdeno hčerko, sta se Lily in deklica dogovorili, da se naslednji dan spet srečata v parku ...

Kaj spet šušljajo?

Le kaj je tako pomembnega na tem svetu, da mora to Pierce Brosnan šepetati na uho teniški zvezdi Sereni Williams in da ga ona tako pozorno in srečno posluša? Zgodilo se je to na premieri njegovega filma Po sončnem zahodu na Leicester Squareu v Londonu še prej, preden je stopil na rdečo preprogo in oboževalcem začel deliti avtograme. Torej najprej ona, povsem vsi drugi. Je med njima kaj več kot le šepetanje na uho? Vsi iz njune bližine radi pritrdijo, da sta Serena in Pierce že dolgo prijatelja, in vedno, ko ju vidijo skupaj, izžarevata posebno srečo. Nekaj dni pozneje je bila premiera filma tudi v Los Angelesu. In Serena je bila tudi tam ...

Meige Pellar se proslavlja od poletja in jeseni. Sicer tam, kjer živi, v Kaliforniji, prave zime tako in tako ni. Je brucka in ima tri starejše sestre. Pravi, da se bo ukvarjala s turizmom, ko pa bo dovolj zaslužila, bo poskusila z majhnim lokalom. Šele ko bo izpeljala te načrte, bo razmišljala o trajni

Punca ... meseca ...

Bogata vdova

Arafatova soproga Suha je živela zadnja štiri leta daleč od moža. Na mesec ji je plačeval sto tisoč dolarjev apanaže.

Zdaj, ko je 75-letni palestinski voditelj Jaser Arafat zapustil svet, se je javnost začela zanimati tudi za njegovo zasebno življenje. Doslej je Abu Amar, kot je njegovo pravo ime, polnil časopisne stolpce predvsem s svojo politično vlogo in aktivnostjo na mednarodnem področju. Malo pred njegovo smrtjo pa je v ospredje prišla tudi njegova 33 let mlajša soproga Suha Arafat z nenavadno izjavo, da bi ga njegovi ožji soborci radi živega pokopali. V bistvu je s tem začela javni boj za njegovo bajno zapuščino. Po ocenah strokovnjakov je bil po bogastvu na šestem mestu v kategoriji kraljev in vladarjev.

Samo na osebnem računu pokojnega voditelja PLO v švicarski banki je milijarda dolarjev, da o hotelih v Italiji, Franciji in Švici ne govorimo. Vodstvo PLO, ki je sicer razklano na več frakcij, se boji, da bo Suha prišla tudi do blagajne Palestinske samouprave, kjer naj bi bilo okrog 5 milijard dolarjev. Ne samo pri vodstvu, tudi pri večini Palestincev Suha ni priljubljena, saj zadnja štiri leta sploh ni živela s soprogom, ampak je uživala v razkošju dragih stanovanj na Azurni obali ali v Parizu, kjer je v hotelu Bristol zakupila celo

nadstropje in za to plačevala dnevno 15.000 dolarjev.

Suha Al Tawil je bila rojena leta 1963 v Jeruzalemu v bogati palestinski krščanski družini. Njena mati je bila znana novinarka, in borka za pravice Palestincev. Večkrat je bila v hišnem priporu, ko je bilo Suhu 15 let, pa so jo izraelski vojaki pretepli. Suha je 22 leti diplomirala iz političnih znanosti in ekonomije na pariški Sorboni. Prvič se je s Arafatom srečala med študijem, pozneje pa je postala njegova osebna tajnica. Tajno sta se poročila leta 1990 v Tuniziji. Še pred tem je morala opustiti krščansko vero in sprejeti islam. Leta 1995 je rodila hčerko Zahwo, ki nosi ime po Arafatovi materi. Suhini nasprotniki iz palestinskih vrst jo očitajo, da se preveč druži s francoskimi setom in ne upošteva tradicionalnih vrednot arabskih žensk, ki ne smejo biti samostojne in neodvisne. V nos jim gre tudi njena zveza z libanonskim kristjanom, poslovnežem Pierom Rizkujem, ki je menda povezan s številnimi obveščevalnimi službami. Kakorkoli se bodo zadeve v prihodnje razpletale, je jasno: Arafatova vdova in njena hčerka po smrti moža oziroma očeta ne bosta siromašni.

Noč v črnem satenu

No, če bi mama Grace še živela, bi morda bila zdaj srečna. Po dolgem času in iskanju, po številnih porokah in ločitvah se je monaška princesa Caroline očitno ustalila. Nedolgo od tega je naredila dober vtis na Filipinih, ko je v glavnem mestu Manila obiskala tamkajšnjo sirotišnico in izročila denarno pomoč iz sklada za siromašne, ki ga je svoj čas ustanovila njena mama, nekdanja ameriška igralka, hollywoodska zvezda Grace Kelly.

Kakor hitro se je vrnila z dobrodelne misije domov, se je že pokazala v svetu visoke družbe. S sedanjim možem Ernestom von Hannoverjem se je pojavila na neki dobrodelni prireditvi in pokazala obilo dobre volje. Oblečena je bila v temno modro satenasto obleko. Ko so ju najavili, je mož pokazal na svileni rever svojega smokinga in rekel: »To je ostanek blaga od njene obleke!« Caroline mu ni ostala dolžna. Pokazala je na njegove čevlje in rekla: »To so moje halerinke!«

Pirellijev koledar pripravljen

Sredi novembra so na veliki zabavi v Rio de Janeiru – seveda samo za povabljene – za javnost predstavili stenski koledar italijanske proizvajalke pnevmatik firme Pirelli. Pirellijev koledar 2005 so natisnili v 40 tisočih primerkih. Za te koledarje je že leta nazaj značilno, da jih pošiljajo izključno po pošti na že vnaprej določene naslove. Na prostem trgu jih ni mogoče kupiti, zato za njih zbiratelji ponujajo neverjetno visoke vsote. Najvišjo ceno je doslej na dražbi dosegel primerek koledarja iz leta 1957, ki so ga prodali za 138.000 dolarjev.

Na straneh koledarja so znane lepotice z vsega sveta, ustvarjajo pa ga najslavnejša imena grafičnega oblikovanja. Prejmejo jih poslovni partnerji in znane osebnosti. Tako so med njimi tudi člani britanske kraljeve družine, igralec Paul Newman in tudi lastnik Microsofta Paul Gates. Letos so k sodelovanju povabili francoskega fotografa Patricka Demarcheliera, ki je lepotice, kot sta Brazilka Mariana Lime in modelka Naomi Campbell, posnel na brazilskih plažah. Kot zanimivost naj dodamo, da se bo med zvezdanjstimi lepoticami tokrat našla tudi Crnogorica Marija Vučković.

»Pri tako velikem finančnem načrtu, kot smo ga pripravili za film Vojna svetov in je bil sprejet, res ne morem gledati na vsak dolar,« je izjavil režiser Steven Spielberg na tiskovni konferenci pred začetkom snemanja, ko so predstavili zanimivosti in podrobnosti o novem filmskem spektaklu Vojna svetov. O višini stroškov zaenkrat niso želeli govoriti, menda pa bo to najdražji film doslej. V nekaterih množičnih prizorih bo sodelovalo tudi do tisoč statistov, ki bodo dobili po 80 dolarjev dnevno. Glavno vlogo v filmu po romanu H. G. Wellsa bo igral superzvezdnik Tom Cruise, ki si je za sodelovanje v filmu namesto honorarja zagotovil 20-odstotni delež dohodka od predvajanj v kinematografih.

Kaj dela kraljica in kaj njen mož?

Pred dobrim mesecem je angleška kraljica že četrto obiskala Nemčijo in s svojo sproščeno držo ponovno osvojila Nemce. Seveda je bila ves čas pod budnimi očmi novinarjev, zato se ve med drugim

tudi to, da se je dnevno petkrat preoblačila, da je v treh dneh svojega obiska zamenjala dvajset parov čevljev, da so bili taki čevlji v glavnem videni v londonski trgovini Cornila James in da njihova cena ni bila pretirano visoka – okrog 100 evrov. Obiskala je Berlin, Potsdam in Düsseldorf in si ogledala vse, kar so ji pokazali: od zgodovinskih spomenikov, visokošolskega zavoda do vsakdanjega življenja Nemcev. Zadnji večer je nemški predsednik Horst Köhler priredil visokima gostoma večerjo v dvorani berlinskega gledališča, kamor se je nadrenjalo 250 pomembnih gostov. Pogrinjek so sestavljali krožniki, tri vilice, trije nože in dve žlici. Hrana ni smela vsebovati čebule in česna. Šef kuhinje in ekipa so začeli s pripravami tri mesece pred prihodom kraljevskega para. Posnetek, ki ga vidimo, je bil narejen drugi dan obiska, ko sta si v Potsdamu ogledala večjo blagovnico. Kraljičinega moža, kot po navadi je zmeraj korak za kraljico, tokrat vidimo v nič kaj kraljevski drži. No ja, končno pa je tudi on samo človek, nekaj takšnega kot mi ...

Brad Pitt in Jennifer Aniston se nameravata preseliti v London

Se bosta res umaknila?

V javnosti se že nekaj časa govori, da v zakonu med Bradom Pittom (40) in Jennifer Aniston (35) od naslednjega leta ne bo več skripa in da že nekaj časa živita vsaksebi. To sta zdaj zakonca potrdila tudi v istočasno sporočilu, da oba želita, da se njihov zakon ohrani. Na priporočilo skupnega psihologa naj spremenita okolje in družbo in začeta na novo, sta začela iskati rešitev in vse kaže, da sta jo našli. Če vsej verjetnosti se bosta že v začetku prihodnjega leta preselila iz sončnega Los Angelesa v megleni London. In to ne kamorkoli. Ogledala sta si hišo svojega prijatelja, sicer zvezdniskega kuharja Jamieja Oliverja (29). Z Jamiejem sta se spoznala, ko sta Jennifer ob hišni zabavi spoznala, da bi jim ta večer kuhar trenutno najpopularnejši kuhar na svetu. Rešitev storjeno in fant je priletel iz Londona ... Sicer dvonadstropna hi-

ša v Londonu je dokaj prostorna. Meri 350 kvadratnih metrov in ima pet spalnic. Poleg velike kuhinje so še drugi potrebni in nepotrebni prostori pa tudi velik vrt, kjer se bo lahko igral njun otrok. Poslopje je ocenjeno 2,3 milijona evrov. Kuhar Jamie je izjavil, da bo lahko, če pride do dogovora oziroma prodaje hiše, Brad pri njem opravil brezplačen kuharski tečaj.

Bralci Péna se predstavljajo

Danica Vršič

iz »Portoroža« pri Ljutomeru

Najprej pleve, nato pa kopanje v Ščavnici

Njena življenjska pot se je začela v Pristavi, kjer je živel do svojega osemnajstega leta. »Odraščala sem na manjši kmetiji. Moji najlepši spomini iz otroških let me vračajo v čas žetve oziroma mlačve, ko je »hodil« od hiše do hiše »mašin«. Otroci smo bili kot nalašč za nošenje plev izpod mlatilnice v za to namenjen prostor. Ko se je delo končalo, pa smo se brž tekli kopat v Ščavnico. Takrat je bila še kar čista. Na nekaterih mestih si lahko za silo tudi malo plaval. V vodi smo videli ščuke in druge ribe. Strah pa me je bilo, ko je Ščavnica poplavljal. Se zdaj vidim mamo, kako jo je skrbelo, ko je snope pšenice ali rži začela odnašati voda. Če je le mogla, jih je lovila in vlačila na suho.«

Novo življenje v Kanadi

Po končani osnovni šoli v Stročji vasi se je vpisala v gostinsko šolo in se izučila za natakario. Ta poklic jo je tudi najbolj zanimal. Potem pa je nekega dne poblize spoznala izseljenca Jožeta Vršiča, ki je prišel iz Kanade na obisk v rojstno Pristavo. Kmalu sta se poročila in skupaj odšla v Kanado. Jože je še naprej delal v mesariji, Danici pa je uspelo dobiti službo v enem od tekstilnih obratov.

»Tam se je začelo zame povsem novo življenje. Lahko sem si kupovala lepe obleke, čevlje, torbice ... Lahko bi rekla, da sem živela v izobilju v primerjavi s tistim, kar sem do takrat imela doma. Lahko sem tudi potovala in si res marsikaj privoščila. Vseeno me je čedalje bolj vlekel domov. Tudi mož je imel domotožje in leta 1975 smo se s tam rojeno hčerko Heleno za stalno vrnili v domovino.«

Zakaj Portorož, če je pri Ljutomeru?

Novo poglavje v njenem življenju se je začelo pred šestnajstimi leti, ko sta si z možem zgradila novo hišo z gostinskim lokalom v bližini Ljutomerskih ribnikov. Takšno ime je uradno navedeno v gradivu Agencije R Slovenije za okolje, in sicer med naštetimi zaščitnimi krajinskimi parki v Sloveniji kot del območja »Ljutomerski ribniki in Jeruzalemsko-Ormoške gorice«. Gre pravzaprav za umetna jezer(c)a pri Podgradju oz. pod Železnimi Dvermi, ki so nastala z zajezitvijo potokov Kostanjevica in Jugar. V njih gojijo ribe, ob njih so sprehajalne poti, tam se je naselila velika družina labodov, nekoč pa je bilo to »komunalno« ljutomersko kopališče. Najprej sta Vršičeva sicer nameravala odkupiti in dograditi že postavljen lesen objekt pri kopališču (bife, sanitarije in slačilnice), v katerem je Danica delala kakšna dva meseca, vendar druga stran ni bila za to. Kasneje, ko je ta objekt že skoraj propadel, sta dobila ponudbo, vendar nista bila več interesenta. Uredila sta gostinski lokal v lastni hiši in zanj izbrala ime *Gostišče pri ribnikih*. Morda bi to ime ostalo do danes, če zaradi zakonodaje gostišča ne bi preimenovala v okrepčevalnico, ker pač nista imela prenočišč. In morebiti bi poskrbela tudi za to, če Jožeta ne bi pred osmimi leti doletela smrt.

»Ker so v pogovoru nekateri domačini ta lokal imenovali Portorož, menda se je to ime

Kjer je bilo nekoč ljutomersko »komunalno« kopališče, se sedaj zbirajo in kopajo labodi. V ozadju je Vršičeva hiša.

oprijelo že prejšnjega lesenega lokala ob kopališču, so se odločili, da bo to tudi novo ime za okrepčevalnico. Da je bilo nekoč tu vsaj malo podobno kopališču v Portorožu, pa priča fotografija, ki sem jo uspela shraniti.«

Pri njiju so se začeli zbirati puhovci

Z Danico sem se želel srečati, ker sem večkrat slišal, kako se pri njej dobivajo člani Prleškega društva za ohranjanje tehnične kulture in dediščine in da je tudi ona članica tega društva.

»Lahko rečem, da je bil pri nas nekaj prvih let delovanja sedež tega društva, zato sva se z možem tudi oba včlanila in ponudila brezplačen prostor za društvene aktivnosti. Tako smo se dogovorili tudi s prvim, zdaj že pokojnim predsednikom Ludvikom Bratušem, ki je bil naš dobri znanec. Sedež je sedaj sicer v Ljutomeru, pri nas pa je vsakoletno Puhovo srečanje v spomin na Ludvika Bratušo. Tu se zberemo, se pozdravimo in zajtrkujemo, nato pa se podamo na važno po dogovorjeni trasi. Jaz sicer običajno nimam časa in tudi ne primernega starega vozila, da bi se jim lahko pridružila. No, enkrat sem se peljala z družino Kunc iz Ljutomera, in to v najstarejšem oldtimerju. Za mojo dušo pa bi sicer prišlo prav kakšno zelo staro kolo, na načni pogon seveda.«

FOTO

Jožef G. Bistriški

Takšno je bilo nekoč ljutomersko kopališče, ki so mu nekateri v šali rekli tudi Portorož.

Pred vhomom v njen gostinski lokal piše, da prihajate v Okrepčevalnico Portorož.

V Kanadi je Danica srečala tudi Indijanca, se oblekla še sama v njegovo oblečilo in se fotografirala za spomin.

Pri Lujzovi kleti v Lendavskih Goricah sta se pred kratkim nenapovedano srečala lastnik Lujz, to je Alojz Pahor, in popotnik Lujzek, to je Alojz Kosi iz Robadla pri Razkrižju oz. Štrigovi. Oba sta ljubiteljska muzikanta, prvi harmonikar, drugi pa kitarist in fruličar, zato sta lahko v duetu zaigrala nekaj za dobro razpoloženje - v počastitev pohodnikov in vinske kapljice. Naključni poslušalci in gledalci so bili navdušeni.